

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257

9 771451 425001 >

BROJ
469

Subotica, 23. ožujka 2012. Cijena 50 dinara

POTPORA UPISU PRVAŠA

SUBOTICA U
PREDIZBORNOJ KAMPANJI

PROLJETNA SJETVA
U SOMBORU

PRESTIŽNA NAGRADA
ARSENU ĆOSIĆU

INTERVJU
IVO BRZICA

OBILJEŽEN BLAGDAN HRVATA U SRBIJI

NERAVNOPRAVNOST
JOŠ UVIJEK PRISUTNA

SUBOTICAGAS

Јавно комунално предузеће “Суботицагас” - Суботица

Szabadkai Gázművek Kommunális Közvéllalat - Szabadka

Javno komunalno poduzeće “Suboticaplin” - Subotica

24000 Subotica, Jovana Mikića 58

tel: 024/641-200, fax: 024/641-220

Dežurna služba: 024/641-211

Energetska platna kartica

ŠTEDI NOVAC I ENERGIJU

infoTelefon
021 488 4452
www.rbv.rs

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

SGINTERNET

brz

moćan

stabilan

jeftin

prvi u gradu

KAKO ODOLJETI?

24000 SUBOTICA, KARADORDEV PUT 2 TEL: 024 555-465

JÖVÖ

VODA POWER

ENERGIA

WATER

BUDUĆNOST

VÍZ FUTURE

ENERGIA

JKP Vodovod i Kanalizacija
Subotica

Bezidejno i dosadno

Bezidejno i dosadno – to je kratka ocjena početka kampanje za predstojeće izbore. Stranačko prepucavanje priopćenjima, čini se, »zabavlja« jedino same aktere (najčešće DS kontra SNS-a i obratno), koji jedini zasad i imaju koristi od toga. Kako ocjenjuju medijski stručnjaci, dosadne konferencije za novinstvo i »liferovanje« priopćenja rezultat su, s jedne strane, toga što stranke nemaju što kvalitetno ponuditi, ali i pragmatičnih razloga, jer dnevna razmjena kvalifikacija i diskvalifikacija protivnika je najisplativija – osigurava prisutnost u medijima i bez plaćanja skupog medijskog prostora.

Politička propaganda dnevnog tipa, izjava-kontraizjava i tako ukrug, svakodnevno će biti na elektroničkim medijima sve do izbora. Zato smo se u praćenju ovogodišnjih izbora opredijelili za praćenje aktivnosti manjinskih stranaka, lokalnih izbora u gradovima i mjestima u kojima žive Hrvati, kao i aktivnosti stranaka koje se obraćaju manjinama na bilo koji način. S druge strane, predstaviti ćemo u svakom broju i opće programe svih političkih opcija – u ovom broju to je LDP.

Osim toga u ovome je broju predstavljena »stranačka matematika« u Subotici, gradu gdje od početka višestranačja hrvatske stranke sudjeluju na izborima. Veterani su DSHV, jedno je vrijeme bio prisutan HNS, a sada su opet prisutne dvije stranke s hrvatskim predznakom – DSHV u koaliciji s DS-om i SDPS-om, te DZH u koaliciji manjinskih stranaka.

Da su izbori pred vratima bilo je vidljivo i na ovogodišnjoj proslavi blagdana sv. Josipa, jednog od blagdana hrvatske zajednice u Srbiji. U crkvi sv. Roka, svetoj misi zahvalnici nazočio je vojvođanski premijer te najviši subotički dužnosnici, uz koalicijskog partnera DSHV. Nastavilo se zatim s programom u župi, Domu DSHV-a i tako redom, a osim zahvala čula su se i očekivanja da će izbori koji slijede i formuliranje koalicijskih odnosa biti prilika da se postojeći problemi glede neravnopravnosti Hrvata u Srbiji poprave, kako bismo se u Srbiji osjećali kao kod kuće, a ne tek kao gosti...

J. D.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Izaslanstvo Vukovarsko-srijemske županije u posjetu Vojvodini
OBNAVLJANJE BILATERALNOG SPORAZUMA.....6

TEMA

Ozvaničena koalicija DS-a i DSHV-a
LOGIČNI I PRIRODNI PARTNERI.....8-9

Hrvatsko nacionalno vijeće i Udruga »Naša djeca« krenuli u kampanju za upis prvaša u hrvatske odjele
IZRAVNI RAZGOVORI S RODITELJIMA I MEDIJSKI NASTUPI.....14-15

INTERVJU

Ivo Brzica, vlasnik osječke tvrtke »Novokomerc«
MALE ŠANSE ZA MALA GOSPODARSTVA.....12-13

SUBOTICA

Subotica u predizbornoj kampanji
STRANAČKA MATEMATIKA.....18-20

DOPISNICI

Udruge iz Vojvodine na tečaju zlatoveza u Vukovaru
NA TERENU S LJUDIMA.....25

U Somboru proljetna sjetva na više od 73.000 hektara

SKUPA PROIZVODNJA, A POTICAJA NEMA.....26-27

KULTURA

U povodu 100 godina od rođenja kiparice Ane Bešlić (II. dio)

ŽIVOT FORME.....32-33

SPORT

Dejan Godar, nogometaš Bačke 1901

VRATIO SAM SE DA POMOGNEM.....49

OZVANIČENA KOALICIJA DS-A I DSHV-A

Logični i prirodni partneri

Civilizacijski je interes Vojvodine da manjinske nacionalne zajednice imaju svoje reprezentere, koji će se zajedno s predstavnicima DS-a izboriti za njihova prava u poručjima obrazovanja, informiranja i kulture na materinskom jeziku, kao i službene uporabe tih jezika, istaknuo je Bojan Pajtić * Suradnja s Demokratskom strankom je jasno definirana i nadamo se da ćemo uz podršku naše hrvatske zajednice doprinijeti ukupnoj pobjedi demokratske opcije u Srbiji, kaže Petar Kuntić

Potpredsjednik Demokratske stranke i premijer Vlade Autonomne Pokrajine Vojvodine **Bojan Pajtić** i predsjednik Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini **Petar Kuntić** ozvaničili su prilikom konferencije za novinare, održane 19. ožujka u Domu DSHV-a u Subotici, koalicijski nastup tih dviju stranaka na predstojećim lokalnim, pokrajinskim i republičkim izborima.

»Logična je i prirodna koalicija DS-a i DSHV-a i ta koalicija datira već godinama. Politički je interes DS-a da se na njenoj listi nađu i predstavnici manjinskih zajednica koje žive na ovim prostorima i oni su naši logični partneri. Civilizacijski je interes Vojvodine da te manjinske nacionalne zajednice imaju svoje reprezentere, koji će se zajedno s predstavnicima DS-a izboriti za njihova prava u područjima obrazovanja, informiranja i kul-

ture na materinskom jeziku, kao i službene uporabe tih jezika«, istaknuo je Bojan Pajtić.

IDENTIČNI INTERESI

»Demokratska stranka jest iznijela Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koji je u skladu s najvišim standardima Europske Unije. Taj je zakon omogućio da nacionalne manjine imaju u svojim rukama skrb u spomenutim područjima, ali sve to ne bi bilo moguće da nije bilo koalicije i s DSHV-om, kao i s predstavnicima nacionalnih vijeća manjina, jer su oni bili korektivni partneri i inspiracija, oni su bili putokazi na koji način taj zakon treba definirati. U godinama koje su iza nas, rad na republičkoj, pokrajinskoj i lokalnoj razini pokazao je da je ova koalicija bila izuzetno konzistentna«, naglasio je Bojan Pajtić i upozorio da na političkoj sceni

Srbije još uvijek djeluju političke organizacije koje su se u prošlosti zalagale za antimanjinsku politiku i širile međunacionalnu mržnju, kvareći odnose među ljudima i narodima.

»Na našoj koalicijskoj listi nalaze se, među ostalima, i osobe koje su manjinske nacionalne zajednice iznjedrile i izabrale da prezentiraju njihove interese, iza kojih stoje te nacionalne zajednice. Sve ostalo predstavlja proizvodnju 'podobnih' manjinskih stranaka iza kojih ne stoji nitko, a potpise za formiranje tih stranaka skupljali su Srbi. To su stranke koje su namijenjene za jednokratnu uporabu, to su stranke koje su namijenjene da budu neka vrsta političkog paravana za dojučerašnje ekstremiste i za sadašnje ekstremiste, koji pokušavaju svoju političku prošlost oprati na prilično providan način, navodnom sadašnjom brigom za manjine. DS se već

22 godine zalaže za demokratizaciju ovog društva i za očuvanje prava nacionalnih manjina. DS je organizacija koja može iznijeti proces europskih integracija u ovoj državi. I u tom smislu su naši interesi identični, kako s DSHV-om, tako i s drugim autentičnim predstavnicima nacionalnih manjina.«

Bojan Pajtić je na konferenciji za medije u povodu ozvaničenja koalicije DS-a i DSHV-a naglasio kako je u Vojvodini u posljednje četiri godine pokrenut velik investicijski ciklus, dobivena su međunarodna priznanja u području privlačenja stranih investicija, a dostignuta je i visoka razina ostvarivanja ljudskih i manjinskih prava.

»DS se zalagao za očuvanje najviših standarda prava manjinskih nacionalnih zajednica, pokazali smo to i kroz zakone koji su usvojeni, kao i kroz manjinske institucije koje su formirane, pri-

IZASLANSTVO VUKOVARSKO-SRIJEMSKJE ŽUPANIJE U POSJETU VOJVODINI

Obnavljanje bilateralnog sporazuma

Utorak, 20. ožujka, Skupštinu AP Vojvodine posjetilo je visoko izaslanstvo Vukovarsko-srijemske županije, predvođeno županom **Božom Galićem**. Župan se skupa sa suradnicima i generalnom konzulicom Republike Hrvatske **Ljerkom Alajbeg** sastao s izaslanstvom koje je predvodio predsjednik Skupštine APV, **Sándor Egeresi** u čijem sastavu su bili i predstavnici HNV-a **Petar Kuntić** i **Mato Groznica**. Tema sastanka, između ostalog, bila je obnavljanje bilateralnog sporazuma između Županije i AP Vojvodine koji je sklopljen 2002. godine i koji bi se sada inovirao. Na tome će se raditi narednih mjeseci, a uskoro se očekuje i potpisivanje trilateralnog sporazuma između ove dvije potpisnice i jedne potpisnice

iz Mađarske. Nakon ovog, izaslanstvo iz Hrvatske nastavilo je razgovore i s potpredsjednikom Vlade APV i pokrajinskim tajnikom za međunarodnu suradnju i lokalnu samoupravu **Tomislavom Stantićem** i pokrajinskim tajnikom za znanost i tehnološki razvoj, prof. dr. **Dragoslavom Petrovićem**. Tijekom razgovora dotaknuli su se i pitanja hrvatske nacionalne manjine kao i aktualnih pitanja oko informiranja na hrvatskom jeziku.

Izaslanstvo je posjetilo i ured MO DSHV-a Novi Sad gdje su ih primili predsjednik MO **Mato Groznica** i dopredsjednica **Ankica Jukić-Mandić**, velik broj članova kao i predstavnika udruga iz Novog Sada i Petrovaradina. Nakon pozdravnih riječi predsjednika MO, dopredsjednice, župana

Božo Galić i Petar Kuntić

i predsjednika DSHV-a, nazočni članovi, simpatizeri i ostali iznosili su probleme s kojima se susreću i upoznavali goste sa svojim radom. Razgovaralo se o ostvarivanju suradnje putem IPA programa, mogućim stipendijama za studente i drugim bitnim pitanjima.

A. J. M.

Saša Vučinić, Bojan Pajtić, Petar Kuntić, Martin Bačić i Vesna Prčić

cijskoj listi 'Izbor za bolji život – Boris Tadić'. Očekujemo da ćemo imati zastupnika i u srbijanskom parlamentu.

Petar Kuntić je 54. na listi za republičke izbore, a kako u DSHV-u očekuju da će koalicija osvojiti oko stotinu mjesta u Skupštini Srbije, uvjereni su da će hrvatska manjinska zajednica imati zastupnika i u Republici. Petar Kuntić je na konferenciji za novinare naglasio kako ne treba zaboraviti da je iz redova DS-a »izašao« Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina, koji je usvojila Skupština Srbije 2009. godine.

»Nastupamo na izborima u koaliciji demokratske političke opcije. Ovdašnja hrvatska zajednica se suočava s određenim problemima, no spomenuti je zakon usvojen u vrijeme kada je na vlasti u Srbiji bila Demokratska stranka, a na tom se zakonu temelje prava svih nacionalnih manjina u Republici Srbiji. Uvjeran sam da se manjinske nacionalne zajednice ne smiju kockati i ulaziti u suradnju s onim političkim opcijama koje su u prošlosti vodile antimanjinsku politiku, a sada te stranke govore kako bi osigurale sva prava nacionalnim manjinama. Stav naše stranke je jasan, suradnja s Demokratskom strankom je jasno definirana i nadamo se da ćemo uz podršku naše hrvatske zajednice doprinijeti ukupnoj pobjedi demokratske opcije u Srbiji.«

Z. Sarić

mjerice, nedavno je formiran i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, ali smo to naše zalaganje demonstrirali i činjenicom da su predstavnici svih nacionalnih zajednica i dio izvršnih tijela vlasti, dakle ne samo predstavničkih tijela skupština Vojvodine i Srbije, a ta izvršna tijela važna su za definiranje politike u područjima obrazovanja, informiranja i kulture. Na taj ćemo način nastaviti i ubuduće.«

DEFINIRANA SURADNJA

Obraćajući se novinarima, Petar Kuntić je rekao kako je odlukom Vijeća DSHV-a, donijetom koncem veljače, ova stranka odlučila da će na predstojeće izbore izaći na svim razinama.

»Puno je nepoznanica koje prate predstojeće izbore, a zbog činjenice da naša stranka još uvi-

jek nije u mogućnosti sama prikupiti neophodnih 10.000 potpisa glasača kako bi mogla predati samostalnu izbornu listu, vodili smo pregovore s Demokratskom strankom, dakle s demokratskom političkom opcijom. Ti su razgovori uspješno završeni, smatramo da smo izabrali dobrog partnera i očekujemo rezultate slične onima koji su ostvareni na izborima prije četiri godine, kada smo u svim dijelovima Vojvodine, gdje smo bili u izbornoj koaliciji s Demokratskom strankom ostvarili uvjerljivu većinu.«

Govoreći o nastupu na predstojećim izborima, Petar Kuntić je rekao kako DSHV očekuje da će imati zastupnike u lokalnim samoupravama, kao i u pokrajinskom i srbijanskom parlamentu. »Dogovorili smo se o koalicijskoj suradnji na lokalnoj razini Grada

Subotice, izlazimo na izbornoj listi 'Izbor za bolji život – Boris Tadić', isto kao i u gradovima Sombor i Srijemska Mitrovica, te u općinama Bač, Apatin i Vrdnik, a izbornu potporu ćemo dati i prilikom izbora za gradsku skupštinu Novog Sada. Siguran sam da ćemo imati zastupnike na razini lokalnih samouprava. Dogovorena je koalicijska suradnja i na pokrajinskoj razini, potpisali smo koalicijski ugovor i na tim izborima DSHV će nastupiti na listi za pokrajinske izbore 'Izbor za bolju Vojvodinu – Bojan Pajtić' i očekujemo da ćemo nakon završenih izbora, uz pomoć DS-a, imati zastupnike u Skupštini Vojvodine. Za našu hrvatsku manjinsku zajednicu veoma je važna i zastupljenost u Skupštini Republike Srbije, a naša stranka nastupit će na parlamentarnim izborima na koali-

FORMIRANA KOALICIJA NACIONALNO-MANJINSKIH STRANAKA

Svi zajedno

Prošlog tjedna je u Novom Sadu formirana koalicija stranaka nacionalnih zajednica pod nazivom SVI ZAJEDNO-MINDANNYIAN EGYUTT-VŠETCI SPOLU-SI TE ZAJEDNO. Koalicija će izaći na izbore na svim razinama, a čine je: Bošnjačka demokratska zajednica, Demokratska zajednica Hrvata, Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara, Građanski savez Mađara, Slovačka stranka i Demokratska partija Makedonaca. Nositelj koalicije je Emir Elfić predsjednik BDZ-a. »Cilj okupljanja ove koalicije je demokratizacija društva, afirmacija prava nacionalnih zajednica koje predstavljaju i podupiru euroatlantske integracije Republike Srbije«, navodi se u priopćenju Demokratske zajednice Hrvata.

Nositelj liste na pokrajinskim izborima je predsjednik Građanskog saveza Mađara *Lászlo Szábo Rác*, dok će na lokalnim izborima nositelji lista biti izabrani u ovisnosti o snazi stranke u određenoj sredini. Predsjednik koalicije Emir Elfić rekao je Tanjugu da je jedan od razloga okupljanja stranaka nacionalnih manjina stvaranje jakog zastupničkog kluba i izrazio nadu da će ta koalicija na izborima ostvariti rezultat koji će joj omogućiti da taj cilj i ostvari. Laszlo Szabo Rác ocijenio je da je osnivanje koalicije povijesni događaj jer se u posljednjih 20 godina u Srbiji nije dogodilo da se različite nacionalne manjine slože oko nečega tako značajnog kao što je nastup na izborima, a predsjednik Demokratske zajednice Hrvata *Đorđe Čović* je rekao da su skoro sve stranke nacionalnih zajednica imale ideju samostalnog nastupa na izborima, ali su zaključili da je zajednički nastup najbolje rješenje.

OBILJEŽEN BLAGDAN SVETOG JOSIPA, JEDAN OD PRAZNIKA HRVATA U SRBIJI

Neravnopravnost još uvijek prisutna

Župnik Andrija Anišić

»Koristim ovu blagdansku prigodu podsjetiti da se naša manjinska zajednica, i kao nacionalna – bunjevačko-hrvatska i šokačko-hrvatska odnosno hrvatska uopće, kao i katolička, više od deset godina nakon pada anticivilizacijskoga Miloševićeva režima, još uvijek bori za ravnopravnost i teško ju postiže, i to kako u odnosu na većinski narod, tako i prema drugim manjinskim zajednicama. U okviru Ustavom i manjinskim zakonima garantirane manjinske samouprave, to je jedna od najvažnijih zadaća ovoga Vijeća, koju međutim ostvarujemo uz mnoge otpore«, istaknuo je predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Slaven Bačić prilikom obraćanja 19. ožujka, u povodu obilježavanja blagdana Svetog Josipa, jednog od četiriju blagdana hrvatske manjinske zajednice u Srbiji.

Tim povodom služena je sveta misa zahvalnica u subotičkoj crkvi svetog Roka, nakon čega je predsjednik pokrajinske Vlade Bojan Pajtić u dvorištu župe, svečanim presijecanjem vrpce, označio završetak radova na obnovi prostorija župnoga doma sv. Roka, koje su obnovljene sredstvima pokrajinskog Fonda za kapitalna ulaganja. Pozdravljajući mnogobrojne goste i vjernike, župnik ove župe mons. Andrija Anišić zahvalio se Vladi Vojvodine i

pokrajinskom Fondu za kapitalna ulaganja na izdvojenim sredstvima u iznosu od oko 15 milijuna dinara za potpunu adaptaciju župnog doma.

»Doista je divno živjeti i raditi za dobrobit povjerenih mi vjernika u takvom domu i u njemu provoditi zajedno sa svojim suradnicima duhovne projekte, što je prva namjena župnog doma. No, da bi nam pokrajinska Vlada i Fond mogli odobriti spomenuta sredstva, netko je morao predložiti naš župni dom, a to je bio naš župljanin Petar Kuntić, zastupnik u Skupštini Srbije i predsjednik DSHV-a. Njegov prijedlog je podržao naš gradonačelnik Saša Vučinić, pa i njima od srca zahvaljujem«.

KATKAD KAO GOSTI

Pozdravljajući u ime Hrvatskog nacionalnog vijeća i obraćajući se prilikom ove blagdanske prigode crkvenim velikodostojnicima, predstavnicima državnih vlasti, diplomatskim predstavnicima i svim pripadnicima hrvatske zajednice u Vojvodini, Slaven Bačić je naglasio nedavna postignuća u ostvarivanju manjinskih prava ovdašnje hrvatske zajednice.

»Među nedavna postignuća ulaze i puno ostvarivanje ravnopravnosti s drugim manjinskim zajednicama u financiranju projekata koje provodi Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, upra-

I pokraj evidentnih postignuća glede ostvarivanja svojih prava, Hrvati u Srbiji su još uvijek podzastupljeni u odnosu na druge manjinske zajednice, naglasio je predsjednik HNV-a dr. Slaven Bačić

vu i nacionalne zajednice, kao i ravnopravnost u financiranju našeg Zavoda za kulturu s drugim manjinskim zavodima, nedavno je uveden hrvatski jezik kao službeni u mjestu Sot i Batrovci u Općini Šid, pokrenut je program na hrvatskome jeziku na Radio Novome Sadu, počela je nastava hrvatskog jezika u Plavnoj i Vajskoj od prošle i ove školske godine, a danas smo svjedoci i završenih poslova obnove ovoga župnoga dvora koje je pomogla pokrajinska vlast«.

Slaven Bačić je naglasio da se i pokraj evidentnih postignuća,

Hrvati u Srbiji ponekad osjećaju kao gosti.

»Još uvijek je neravnopravnost prisutna u mjeri da se katkada osjećamo kao gosti, a ne kao ravnopravni građani kojima nije potrebna dodatna zaštita, što je smisao načela pozitivne diskriminacije, tj. afirmativne akcije. Tako, na upite nadležnima o zaštiti spomenika kulture – rodne kuće bana Jelačića u Petrovaradinu koja se ovih dana urušila, odgovoreno je da se za to trebaju pobrinuti sami stanari, a unutrašnjost barokne petrovaradinske crkve svetog Jurja u kojoj je ban Jelačić kršten,

Rashrvaćivanje ikavice

»Dok Slovaci, Rumunji i Rusini imaju višesatni dnevni radijski ili televizijski program, dotle smo mi Hrvati, nakon višegodišnje borbe, velikodušno dobili 10 minuta dnevno za vijesti i jedan sat tjedno za kulturu na televiziji, a na radiju pola sata tjedno i to subotom u 21 sat, a kadrovske i tehničke disproporcije hrvatskih redakcija još su poraznije. A da ne govorimo o rashrvaćivanju naše ikavice od strane Matice srpske i SANU, koji normiraju bunjevački jezik, samo da naša bunjevačka ikavica ne bude hrvatski dijalekt, nego nekakav poseban jezik koji nam se želi oduzeti, jednako kao i bunjevačko ime na koje smo ponosni. Također navodim ravnatelje više subotičkih škola koji forsiraju školski predmet bunjevački govor, a istodobno odbijaju ponuditi djeci hrvatski jezik. Sve je ovo, nažalost, samo vrh ledenoga brijega, koje nas u Hrvatskom nacionalnom vijeću katkada ostavlja bespomoćnim«, kaže Slaven Bačić.

takva je kao da je vrijeme stalo prije 100 godina – zar je i to jedino stvar crkve? Veoma slično je i s najstarijim vjerskim objektom u Bačkoj – franjevačkim samostanom i crkvom u Baču. Podsjećam da 10 godina nakon pokretanja nastave na hrvatskom jeziku do danas nije tiskan niti jedan jedini udžbenik na hrvatskom, a za uvoz i korištenje udžbenika iz Hrvatske, u čemu Srbija nije sudjelovala ni dinara, već jedino Hrvatska ili HNV, postavljaju se administrativna ograničenja. Iako je hrvatska zajednica, zajedno sa slovačkom, druga po brojnosti u Vojvodini, Pokrajinsko tajništvo za kulturu i javno informiranje već godinama unatrag izdvaja 20 posto manje dotacija za tjednik 'Hrvatska riječ', u odnosu na slovačke, rumunjske ili rusinske tjednike, a još je gora proporcija za kulturne projekte.

PRIGODA ZA POPRAVKE

Na koncu svog obraćanja Slaven Bačić je ustvrdio da su izbori koji slijede upravo prilika da se postojeći problemi glede neravnopravnosti popravke.

»Iako smo od 1990-ih neprekinuto bili i ostali saveznici demokratskih snaga u Srbiji i ustrajni pobornici vraćanja autonomije Vojvodini, demokratske snage i vojvođanske vlasti nisu nam to ni izbliza uvažavale. Prirodno je da mi, vojvođanski Hrvati, budemo saveznici demokratskih snaga u društvu, ali nije prirodno da

demokratske snage otvoreno krše našu manjinsku autonomiju, naše ustavno i zakonsko pravo na manjinsku samoupravu: ako Televizija Vojvodine imenuje urednika programa na hrvatskom, otvoreno kršeći bez obrazloženja volju Hrvatskog nacionalnog vijeća ili ako republičko Ministarstvo kulture i Grad Subotica dodjeljuju sredstva za kulturne projekte hrvatske zajednice potpuno suprotno mišljenju HNV-a, onda se postavlja smisao postojanja i djelovanja HNV-a. Zato držim da poštovanje našega prava na manjinsku samoupravu, nemiješanje i neopstruiranje djelovanja HNV-a, te djelatnoga, a ne samo

BRIGA O IDENTITETU

Čestitajući blagdan hrvatskoj zajednici u Srbiji, Bojan Pajtić je rekao kako je sveti Josip cijelim svojim životom, odnosom prema sebi i spremnošću da živi po Božjoj volji primjer koji nam poručuje da trebamo biti plemeniti i vrijedni, a nakon svečanog otvorenja prostorija župe naglasio je da život nije moguće svesti isključivo na ekonomiju i zaradu.

»Apsolutni prioriteti naše Vlade su investicije i nova radna mjesta, ali život nije moguće

svesti isključivo na ekonomiju i zaradu. Identitet čovjeka se sastoji i u onome što je njegova duhovna intencija i zato nam je ovaj projekt bio tako važan. Jer ovaj ured će biti ne samo mjesto duhovnog okupljanja, nego i epicentar svih zbivanja u čitavoj župi i mjesto okupljanja svih u zajednici. Hrvatska nacionalna zajednica jedna je od najstarijih i najbrojnijih naših nacionalnosti i mi smo kao Vlada Vojvodine posvećeni očuvanju njenog identiteta, ali i sve one naše šarolikosti na koju smo toliko ponosni.

Među brojnim uzvanicima na ovoj su svečanosti bili: veleposlanik Republike Hrvatske *Željko Kuprešak*, generalna konzulica Generalnog konzulata RH u Subotici *Ljerka Alajbeg*, gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* te predstavnici institucija hrvatske manjinske zajednice i Katoličke crkve. Svetu misu zahvalnicu predvodio je biskupov vikar za pastoral i katedralni župnik mons. Stjepan Beretić.

Zvonko Sarić

Čestitka subotičkog biskupa Ivana Pénzesa

Dragi vjernici, dragi štovatelji svetog Josipa! Žao mi je što večeras ne mogu biti s vama jer se nalazim u Baru, na redovitom zasjedanju naše biskupske konferencije. Iako sam u ovoj devetnici bio jednu večer s vama, ipak vas želim i na ovaj način pozdraviti i poželjeti svima puno milosti od Gospodina po zagovoru svetog Josipa. Drago mi je što ste ove godine u propovijedima razmišljali o novoj evangelizaciji koja je toliko potrebna za budućnost naše mjesne Crkve, jer nam je svima potreban novi kršćanski zanos i apostolski žar. Želim vam puno blagoslova u promicanju nove evangelizacije. Želim ujedno svim vjernicima hrvatske zajednice čestitati blagdan Sv. Josipa, zaštitnika hrvatskog naroda, i poželjeti da zajedno sa svim narodima koji žive u našoj biskupiji i u našoj državi izgrađuju civilizaciju ljubavi. Osobito srdačno želim pozdraviti sve ugledne goste na večerašnjem slavlju. Želim ovom prigodom zahvaliti Vladi Autonomne Pokrajine Vojvodine što svake godine iz svoga proračuna izdvaja dio sredstava i za projekte Katoličke crkve. Napose želim izreći veliko hvala Fondu za kapitalna ulaganja AP Vojvodine što je izdvojio znatna sredstva za potpunu adaptaciju doma župe sv. Roka u Subotici, tako da je sada ova župa jedna od najljepše uređenih u našoj biskupiji. Neka dragi Bog uzvрати svima svojim milostima i blagoslovom u životu i radu. Pozdrav i blagoslov svim sudionicima slavlja.

+ Ivan Pénzes, biskup subotički

LDP IZABRAO SUBOTICU ZA POČETAK SVOJE PREDIZBORNE KAMPANJE

Istina – između utopije i pragmatizma

Deklaracijom o Vojvodini LDP se još jednom pridružio autonomističkim i decentralističkim snagama, okupljenim oko zavađenih LSV-a, SVM-a i URS-a * Računajući da Nikolić i Tadić usred kampanje izađu s Istinom, Jovanović potencijalnim biračima ponudio da podrže ili utopizam ili pragmatizam

Dan nakon raspisivanja republičkih, pokrajinskih i lokalnih izbora – prošle srijede, 14. ožujka – predsjednik Liberalno-demokratske partije Čedomir Jovanović odlučio je da iz Subotice krene svoju predizbornoj kampanju. Kako je u punoj velikoj vijećnici Gradske kuće prije njega to objasnio predsjednik Pokrajinskog odbora Dušan Mijić, izbor Subotice nije bio slučaj. »Riječ je o gradu koji je najbliži Europskoj Uniji, riječ je o gradu u kojemu žive pripadnici naroda koji su već u Europskoj Uniji ili će to sutra biti. Riječ je, napokon, o gradu koji svojom arhitekturom, kulturnim pluralizmom i predusretljivošću predstavlja Europu u malom«, častio je Mijić superlativima prisutne Subotičane, od kojih je bar 70 posto bilo mladih. Uzgred, vjerojatno su slična obrazloženja upućivana i Novopazarcima kada se LDP prije četiri godine odlučio istu kampanju započeti u prijestolnici Sandžaka.

STAS I GLAS VOJVODINE

Prije govora predsjednika LDP-a pročitana je Deklaracija pod nazivom »Vojvođanski preokret« i predstavljena nositeljica liste za lokalne izbore »Preokret za Suboticu« i kandidatkinja za gradonačelnicu Josipa Ivanković. »Vojvođanski preokret« – kako u njemu piše – predstavlja zalaganje da se zaustavi daljnje propadanje Vojvodine, a Srbija odmakne od provalije pred kojom se našla. Uvjet za to je – navodi se dalje – da se napusti politika koja građane lišava dostojanstva, a Vojvodinu prava na europski

i regionalni identitet i politički subjektivitet. I... zaustavimo se tu malo i poslušajmo kako Čedomir Jovanović objašnjava zalaganje da Vojvodina ima pravo na vlastitu imovinu, kao i da dobije sudsku, izvršnu i zakonodavnu vlast:

»O Vojvodini je sve rečeno. Ovo je 63. deklaracija o njoj. Sve prethodne bile su pametne, ispravne i jasne. Ali, sve je to 62 puta bilo samo mrtvo slovo na papiru. Istrošila se Vojvodina. Ovakvu deklaraciju za 4 godine u Vojvodini više nitko neće

u Vojvodini u nju i vraća), kao i zalaganje za decentralizaciju lokalnih samouprava (Bajmok, Čantavir i Palić općine), Čedomir Jovanović razlikovao bi se od Nenada Čanka, a u novije vrijeme i od Mladana Dinkića, tek likom i stasom, ali ne i glasom.

VJERA U NADI

Ipak – ako izdrži – Jovanović će se u ovoj kampanji razlikovati gotovo od svih svojih izbornih takmaca: najmanje od Rasima

tičkoj sceni Srbije, Jovanović se za ove izbore odlučio na iznenađujuće pomirljivu politiku. Eklatantan primjer za to je njegova potvrda novinarima (kasnije ponovljena i u govoru na skupu u Subotici) da Srbija, a u njoj i LDP, u svojoj bliskoj budućnosti računa(ju) i na snagu okupljenu oko Tomislava Nikolića:

»Ne smatram da ću time zbuniti potencijalne birače. Previše je Srbija izgubila vremena u obračunima između Karađorđevića i Obrenovića,

pisati ukoliko joj mi ne budemo sposobni dati više od pameti na papiru«.

Vojvodina je, rekao je još Jovanović, i najveći potencijal za modernizaciju Srbije, ali i njezin najveći problem glede statusa. Da je kojim slučajem u svom izlaganju dodao još koju brojku (primjerice da se tek svaki šesti zarađeni dinar

Ljajića, a najviše od sebe samoga. Zalažući se za Istinu, što mu je i predizborni slogan, Jovanović je – zasad samo verbalni – Preokret načinio najprije u sebi. Za razliku od prethodnih godina, kada je – poput Čanka i predstavnika nekoliko nevladinih udruga – britko i bez dlake na jeziku kreirao svojevrstu avangardu na poli-

između četnika i partizana i deset godina između Miloševića i njegovih protivnika. Danas, 2012., ja više nemam vremena za novih 10 godina udaranja glavom o zid dok ne dokažem da ću ga srušiti. Očekujem od Nikolića, ako nije imao snage devedesetih biti odgovoran i pošten, da danas Srbiji kaže istinu. Jesam li bio u pravu kada

sam Miloševića 2001. odveo u Haag? Jesam li bio u pravu kada sam o Srebrenici govorio kao o genocidu koji je sramota za naš narod? Jesam li bio u pravu kada sam Srbiju pozvao da se drukčije odnosi prema Ustavu? Jesam li bio u pravu kada sam kandidirao drukčiju politiku prema Kosovu? Svaki put sam bio u pravu, a je li moja zemlja imala od toga koristi? Nije, jer su je svi drugi lagali! Da, ovog puta u kampanji računam i na Nikolića i na Tadića i tražim od njih istinu. Mislim da je ta

poruka jasna i politički fer».

Čak i ukoliko je ta poruka toliko jasna, ona se može tumačiti barem na dva načina. Prvi je da Jovanović u godinama koje se sa socijalno-biološkom stajališta najčešće nazivaju zrelim, naprasno počinje vjerovati u utopiju i u tom pravcu usmjeravati svoj politički kurs. Jer, očekivati od dvojice najvećih političkih protivnika da usred kampanje odu u fiktivnu ispo-vjedaonicu i otuda pred javnošću izgovore »mea culpa« za sve dosad učinjeno i neučinjeno

znači ili potpuno nepoznavanje ovdašnjih političara, ili vjerovanje u čudo. U prilog ovoj drugoj hipotezi može se uvrstiti i Jovanovićeva pomirljiva retorika – također izgovorena ispod svodova Gradske kuće – o »predodgoju« dobrog dijela predstavnika Srpske pravoslavne crkve i uklapanje njih, »tako novih«, u kalup moderne, građanske i europske Srbije. Drugo tumačenje njegovih riječi čini se vjerovatnijim i bližim Istini, za koju se na ovim izborima Jovanović zalaže. To lice Istine, naime,

moglo bi biti skriveno iza činjenice da se LDP jasno izjasnila da u kampanji neće govoriti o tomu s kim neće moći u (postizbornu) koaliciju. Drugim riječima, to se u političkom tekstu lako može raščitati da su za LDP nakon izbora mnoge opcije – ako ne i sve – otvorene. Ali, takvo tumačenje Istine pobija prvu tezu o Jovanovićevoj naivnosti i utopizmu i približava ga pragmatizmu svog ideološkog učitelja. Tko ne razumije, kazat će mu se.

Z. R.

IZBORI U SOMBORU

Na listi DS-a tri kandidata DSHV-a

Listu za predstojeće lokane izbore u Somboru do sredine ovog tjedna jedino je predala Demokratska stranka. Na listi je 61 kandidat za mjesta vijećnika u lokalnoj skupštini. Kao i na prethodnim izborima i ovaj put u koaliciji s DS-om je Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Tako se na vijećničkoj listi nalaze i tri predstavnika ove stranke *Mata Matarić*, *Snežana Periškić* i *Adam Tubić*, koji su na 7., 15. i 22. mjestu vijećničke liste. Mata Matarić, predsjednik Podružnice DSHV-a u Somboru je i na listi kandidata za pokrajinskog zastupnika. Ostale stranke, koalicije i udruge građana još nisu predale liste za lokalne izbore. Već je najavljeno da će u Somboru Bunjevačka stranka Vojvodine biti u koaliciji s Ujedinjenim regionima Srbije. Izlazak na lokalne izbore najavile su i dvije udruge građana »Odgovor« i »Bolji Sombor«.

Z. V.

IZBORI U APATINU

Na listiću 10 stranaka

Predizborna kampanja u općini Apatin službeno je počela 13. ožujka. Građane je najviše zanimalo hoće li se razlikovati koalicije od republičke do lokalne razine. Prema najavama na listiću za Skupštinu općine Apatin mjesta će naći 10 stranaka ili koalicija. Na lokalnim izborima 2008. godine, u apatinsku skupštinu ušli su: SPS-PUPS s 11, SRS s 8, Za evropski Apatin-Boris Tadić s 5, Grupa Građana Pokret za Apatin Milan Dražić s 3 i koalicija mađarskih stranaka i DZH s 2 mandata. Predsjednik općinskog odbora SRS i poslanik u Skupštini Srbije Milan Škrbić najavio je samostalni izlazak na izbore, a isto tako i predsjednik OO SPS-a dr. *Živorad Smiljanić*. Prema njegovim riječima, o postizbornim koalicijama će se razmišljati nakon 6. svibnja. Za razliku od parlamentarnih izbora, gdje će nastupati na zajedničkoj listi s Demokratskom strankom, Liga socijaldemokrata Vojvodine u Apatinu izlazi samostalno sa svojom listom. *Goran Orlić*, predsjednik OO Demokratske stranke, tvrdi da će njegova stranka na izbore u Apatinu izaći u koaliciji s SDPS-om i DSHV-om. I Ujedinjeni regioni Srbije u Apatinu izlaze samostalno, a kako, po svemu sudeći, Nova Srbija i Pokret socijalista nisu uspjeli postići dogovor o podjeli zastupničkih mjesta sa Srpskom naprednom strankom, potonja prvi put izlazi pred birače Apatina i to samostalno. Siguran izlazak na izborima za Skupštinu općine Apatin najavila je i grupa građana Pokret za Apatin Milana Dražića, a u kampanji će se predstaviti s planom ekonomskog oporavka. Pokret Dveri i općinski odbor DSS-a na ovim lokalnim izborima po prvi put izlaze samostalno.

Ivan Andrašić

JP SUBOTICA-TRANS

PUTUJTE S JP »SUBOTICA-TRANS« NA MEĐUNARODNOJ LINIJI:
SUBOTICA-NOVI SAD-ZAGREB I OSTVARITE ZNAČAJNE POPUSTE.
POLASCI U 8,00 h SVAKOG DANA IZ SUBOTICE I ZAGREBA.

CIJENA KARATA:

DJECA DO 6 GODINA – VOZE SE BESPLATNO.

DJECA OD 6-12 GODINA (POPUST OD 50%) – 1.425,00 DINARA

STUDENTI:

JEDAN SMJER (POPUST OD 20%) – 2.280,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 30%) – 3.990,00 DINARA.

OSTALI:

JEDAN SMJER – 2.850,00 DINARA.

POVRATNA (POPUST OD 15%) – 4.845,00 DINARA.

VAŠ SUBOTICA-TRANS

Tel.: 024/555-566

PRIČOM O STANJU U HRVATSKOJ POLJOPRIVREDI VLASNIK OSJEČKE TVRTKE »NOVOKOMERC«

Male šanse za mala gospodarstva

Razgovor vodio: Zlatko Romić

Broj proizvođača mlijeka, kojih je prije 10 godina u Hrvatskoj

bilo oko 75.000 danas je pao na 14.000, s realnim izgledima

da se za tri do četiri godine prepolovi * Gospodarstva do 50-60

hektara zemljišta teško će opstati na tržištu

Za one koji ga ne poznaju, a takvih je bilo najviše prigodom nedavnog posjeta članova Udruge poljoprivrednika »Subotica« osječkom Sajmu poljoprivrede i prehrane, Ivo Brzica se prvo predstavio kao vinogradar koji u Erdutu ima oko 28.000 kalemova i vinariju kapaciteta 40.000 litara. Osim »caberneta sauvignona«, »merlota«, »chardonnaya« i »graševine«, Brzica na svom posjedu gaji i za Hrvatsku atipičnu sortu »vranac«, koju je dijelom kupio iz Srbije, od Saše Ratajca iz Velike Drenove. Kaže kako ima svu potrebnu opremu te da mu je četvrta-peta godina kako se »uči proizvodnji vina«. Za sebe tvrdi da nije pravi vinar i sve što proizvede je zapravo amaterski uradak. »Bez stručnjaka, ali od grožđa«, dodaje. Brzica će tek vremenom otkriti da se u svojoj tvrtki »Novokomerc«, osim trgovinom poljoprivrednim strojevima, bavi i obradom 3.650 hektara zemlje; da ima 750 muznih krava, mjesta za tov oko 2.000 bikova i jednu svinjogojšku farmu za oko 19.000 tovljenika godišnje. Kaže da im je prošlogodišnji prosječan prinos pšenice iznosio 7 tona, ječma 6, kukuruza između 8,5 i 10 tona, soje 3,5 do 4 i šećerne repe 60. Sve to, skupa s trgovinom, svakodnevno radi 125 uposlenih ljudi, od čega je, kaže, njih 15 višak. Brzica dodaje kako »Novokomerc« nije ništa privatizirao nego je

sve kupio za realni novac i za to je dobio koncesiju do 2027. godine. Svoju priču, u koju su se povremeno uključivali i autor ovog teksta i neki od prisutnih poljoprivrednika iz okolice Subotice, započinje pričom o Erdutu.

»Erdut je staro vinarsko mjesto u kojemu je prije posljednjeg rata živjelo oko 1.600 ljudi, a danas jedva da u njemu živi polovica od toga broja. Praktički svi Hrvati su oдавде za vrijeme rata izbjegli da bi se vratili 1998. Svi mladi koji su u međuvremenu našli negdje drugdje posao nisu se više vraćali tako da trenutačno u Erdutu živi uglavnom starije stanovništvo. Jedino što se kako-tako razvija jest seoski turizam i, osim poljoprivrede, nema nikakvih drugih djelatnosti.«

HR: Kakva je situacija u Hrvatskoj kada je riječ o razvoju vinarstva?

U posljednje vrijeme razvilo se, napose u Baranji, dosta malih vinara koji imaju od 2 do 25 hektara. Međutim, kod nas je teže vino prodati nego li ga proizvesti, jer je velika konkurencija na tržištu. Naime, u Hrvatskoj se dogodilo, a vjerujem da je tako i u Vojvodini, da su veliki lanci ubili sve vrste proizvodnje. Ipak, u Hrvatskoj danas ima zaista dobrih vina, jer je ono što se proizvede pod kontrolom Državnoga zavoda. Dakle, kod nas se više ne može peći ni rakija ukoliko kazan nije prijavljen. Drugim riječima, za

vlastite potrebe se može ispeći do 50 litara, a sve preko toga je oporezovano. Istina da to nije u potpunosti zaživjelo, ali se intenzivno radi na tomu.

HR: Kakva je uloga Ministarstva poljoprivrede u tome? Daje li potporu razvoju malih gospodarstava?

Do prije četiri-pet godina mi smo imali dosta programa koji su bili subvencionirani. Recimo, ako ste gradili farmu muznih krava koja je stajala oko milijun eura, mogli ste dobiti oko 500.000 nazad kroz nepovratni poticaj. To je rezultiralo time da je sagrađeno dosta vinarija, farmi muznih krava, silosa i objekata za svinjogojstvo, ali su poticaji bili ograničeni na maksimalnih 500.000. Međutim, unazad četiri-pet godina više nikakvih poticaja u tom smislu nema.

HR: Da li se to odnosi(lo) i na kupovinu poljoprivredne mehanizacije i opreme?

Od 2004. imali smo poticaje za kupovinu nove mehanizacije, najprije 25 posto do 2006., a 2007. i 2008. i 40 posto. Međutim, puno se ljudi zaletje-

lo, jer je to izgledalo atraktivno, a ispostavilo se da danas ne mogu otplatiti kupljenu mehanizaciju. Tomu su dosta pridonijele i niske cijene žitarica prije četiri-pet godina, na što je većina poljoprivrednika računala.

HR: Poput nedavnih blokada zbog cijene mlijeka?

Pa, nešto slično. Naime, u Hrvatskoj postoje dvije mljekarske industrije koje otkupljuju oko 80 posto mlijeka i koje su odlučile sniziti otkupnu cijenu za 10 posto. Istodobno, država je ukinula jednu subvenciju koja je bila poticaj u cijeni i onda smo došli u situaciju da je ono što je ostajalo seljacima u toj proizvodnji sada nestalo. Sada je veliko pitanje što će se dalje događati. Naime, Hrvatska treba oko milijardu litara mlijeka, proizvodi 650 milijuna, a od Europske Unije je dobila kvotu od 750 milijuna. Dakle, iz toga se vidi politika Europske Unije prema mljekarstvu u Hrvatskoj, jer od potrebne količine za vlastitu potrošnju možemo maksimalno proizvesti tri četvrtine. Dodatni problem trenutačno nam je uvoz mlijeka

C« IVO BRZICA POTVRĐUJE ONO ŠTO ZNAMO O SVOJOJ BUDUĆNOSTI

iz drugih zemalja preko Bosne i Hercegovine. Najčešće je riječ o mlijeku druge ili čak treće klase i tu je nastao problem, jer naši mljekari proizvode mlijeko ekstra klase. Nažalost, i pored dvotjednih prosvjeda oni nisu ništa uspjeli napraviti, jer je ministarstvo diglo ruke od bilo kakvih razgovora, a seljaci nisu bili moćni s mliječnom industrijom dogovoriti bilo što.

HR: Hrvatska je ranije bila jaka u svinjogojstvu. Kako biste opisali tu granu poljoprivrede danas?

Totalno je pala. Hrvatska sada proizvodi između 700 i 800 tisuća svinja, a inače bi samo za konzumiranje svježeg mesa trebalo između dva i pol i tri milijuna komada.

HR: Kako se ovakva situacija odražava na poljoprivredna gospodarstva?

Došlo je do velike selekcije u poljoprivrednoj proizvodnji. Ako govorimo o individualnim, obiteljskim gospodarstvima ona se kreću u veličini od 200 do 600 hektara, a imamo još njih koji su veličine 1.500 – 2.000 hektara i jedno četiri do pet njih koji su deset do petnaest tisuća hektara. Mi smo, recimo, prije 10 godina imali 75.000 proizvođača mlijeka, a danas ih imamo 14.000, što govori da je za to vrijeme nestalo njih 60.000. Od ovih 14.000 njih 1.500 proizvodi 65 posto ukupne količine mlijeka u Hrvatskoj. Dakle, i iz ovoga se vide procesi koji će se i dalje nastavljati i moja je procjena da u iduće tri do četiri godine Hrvatska neće imati više od pet do šest tisuća proizvođača mlijeka. Ista se stvar događa u svinjogojstvu.

HR: A u ratarstvu?

Slično. Naime, svaka zemlja Europske Unije ima pravo izabrati vlastiti model poticaja u toj proizvodnji. Mi smo izabrali model koji se temelji na tome koliko je poticaja iz proračuna davano godinu-dvije ranije. Dakle, kada smo počeli pregovore s Europskom Unijom, prije četiri-pet godina,

u subvencije za mlijeko, meso i ratarske proizvode davali smo između 350 i 400 milijuna eura. Danas je taj iznos maksimalno 350 milijuna eura, a ukoliko »u kasi« imate viška, možete poticati, ali ne izravno. Dakle, namjesto izravnog poticaja na litru mlijeka ili kilograma žita, on se može dati kroz ekološku proizvodnju, ruralni razvoj ili neki drugi oblik neizravnih davanja. Prema posljednjem popisu Hrvatska ima 750.000 hektara zemljišta koje se obrađuje, a poticaj po hektaru iznosi 300 eura, bez obzira što se proizvodi. Međutim, i tu postoji jedna specifičnost. Naime, svi koji primaju više od 250.000 eura, imaju umanjenje poticaja za 13 posto. Ono što je bitno i za nas, ali isto tako i za Srbiju, jest znati da se u momentu ulaska u Europsku Uniju sprječava puna isplata poticaja u prvih 10 godina. S obzirom da nema puno zemlje, Hrvatska se uspjele izboriti za isplaćivanje punog poticaja od 300 eura, što je nekih 220 milijuna eura, a preostalih 130 milijuna ide na osam proizvoda: na mlijeko 7 euro, na šećernu repu oko 200 dodatnih eura, zatim poticaji za krmače, krave, duhan itd. Tu je i još jedna »caka«, a riječ je o tome da će Hrvatska prve poticaje iz EU dobiti tek nakon 10 godina. U prvoj godini 90 posto poticaja mora osigurati Hrvatska, a 10 posto Unija; u drugoj godini Hrvatska 80 posto, a Unija 20 posto itd. S druge strane, Hrvatska gubi dosadašnji status, jer je najviše izvozila u zemlje CEFTE, prije svega u Srbiju i Bosnu i Hercegovinu.

HR: Što u takvoj situaciji mogu očekivati mala gospodarstva?

Uzmimo i dalje ratarstvo za primjer. Čini mi se da gospodarstva do 50-60 hektara nemaju što tražiti u ovoj proizvodnji i da će polako izumirati. Isto to mogu reći za proizvodnju mlijeka. Svi koji imaju manje od 30 krava, što se već i sada vidi, mislim da nemaju perspektivu.

Ono što je donekle dobro jest razmjerno dobra cijena žitarica u posljednje dvije godine. Jer, čim se neka proizvodnja učini rentabilnom, poljoprivrednici su spremni na nova ulaganja. Mi smo, primjerice, prošle godine isporučili 134 nova traktora, a ove godine već 90. Međutim, ono što se kod nas očekuje ove godine jest da će se pšenica prvi put otkupljivati po kvaliteti. Drugim riječima, sva pšenica u kojoj je gluten ispod 22 neće doći u obzir za otkup za humanu uporabu. To je novo i na to će se u budućnosti morati obratiti puno više pozornosti.

HR: Kako je tekao proces vraćanja zemlje u Hrvatskoj njezinim stvarnim vlasnicima?

Zemlja je uglavnom raspodijeljena. Kada se prije 15-20 godina krenulo u taj postupak, sva zemlja koja je bila u državnom vlasništvu dana je prvo općinama da o tome odlučuju. Trećina zemljišta je prodana, trećina dana na dugoročni najam na 30 godina, a trećina u kratkoročni najam. Od ove posljednje još se posljednji komadi raspoređuju, ali uglavnom prioritet u tomu imaju obiteljska gospodarstva. Na taj je način spriječeno pumpanje cijena zemljišta i izbacivanje poljoprivrednika iz kupovine zemljišta, koji se inače ne bi mogli natjecati s moćnijim kupcima. To je rezul-

tiralo time da mi danas imamo oko 200.000 gospodarstava koji primaju poticaje i time da je skoro sva zemlja »aktivna«. Od tih 200.000, šest tisuća njih je s preko 50 hektara i to je najbolji pokazatelj koliko je još ostalo »socijalne slike« u poljoprivredi. Inače, hektar ratarske zemlje, ovisno o kvaliteti, kreće se od 3 do 10 tisuća eura.

HR: Što Srbija, dobivanjem statusa kandidata, može očekivati od IPARD programa?

Čim započnu pregovori bit će otvoreni i određeni fondovi koji će se moći koristiti za prilagodbu svojih gospodarstava. Međutim, bitno je reći da se ni na jedan fond ne može aplicirati ukoliko objekti nisu legalizirani. Zbog toga je veoma bitno da se

vrijeme do početka pregovora iskoristi za legaliziranje objekata, jer se mjere u tim fondovima otvaraju vrlo kratko, na tri mjeseca. Za tri mjeseca objekti se ne mogu legalizirati i usput još i napraviti projekti. Ono što smo mi naučili iz te priče nije baš dobro. Naime, Hrvatska je relativno malo novca iskoristila iz tih fondova, jer nismo imali od koga učiti. Stoga je za svaku tko u budućnosti planira nešto raditi, a usput računa i na EU fondove, bitno da već sada počne s pripremom projektna dokumentacije i, naravno, s lokacijskim dozvolama.

HRVATSKO NACIONALNO VIJEĆE I UDRUGA »NAŠA DJECA« KRENULI U KAMPANJU ZA UPIS PRVAŠA

Izravni razgovori s roditeljima i medijski nastupi

Učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku HNV će osigurati udžbenike i pomoć u prijevozu do škole, sufinancirati ljetovanje, a predviđena je i jednokratna novčana pomoć u vrijednosti od 10.000 dinara roditeljima koji prvi put upisuju svoje dijete u hrvatski odjel

Upis u prve razrede osnovnih škola počinje 1. travnja, a tim je povodom Hrvatsko nacionalno vijeće, u suradnji s Udrugom »Naša djeca«, krenulo u kampanju za upis prvaša u hrvatske odjele. Ovogodišnja kampanja ima dva dijela – medijski dio i izravnu komunikaciju predstavnika HNV-a s roditeljima budućih prvaša, kaže za HR *Anđela Horvat*, članica Izvršnog odbora HNV-a zadužena za obrazovanje.

»Medijski dio kampanje podrazumijeva emitiranje televizijskog spota, koji su u suradnji izradili Udruga 'Naša djeca' i Hrvatsko nacionalno vijeće, na TV K23 i Yu Eco televiziji. Također i gostovanja u jutarnjem programu kod *Otmara Hegediša* na TV K23 ponedjeljkom i na Yu Eco televiziji kod *Jožefa Pintera* i *Robertu Šumana* ponedjeljkom od 20 sati. Treba spomenuti i gostovanja dužnosnika HNV-a, ravnatelja škola i roditelja u programu Radio Subotice. Ove godine tiskan je letak s informacijama o upisu koji će roditelji dobiti na roditeljskim sastancima, a moći će ih naći i u 'Hrvatskoj riječi' i u katoličkom listu 'Zvonik', kaže *Anđela Horvat*.

NAZOČNOST NA RODITELJSKIM SASTANCIMA

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća će, u suradnji s PU »Naša radost«, nazočiti

Radni sastanak aktivista u HNV-u

roditeljskim sastancima koji se organiziraju redovito povodom upisa djece u prve razrede.

»Tu će roditelji imati mogućnost obratiti nam se s konkretnim pitanjima i nedoumicama. Osim vrtića koji se nalaze u rejonima škola koje već imaju nastavu na hrvatskom jeziku, u planu je posjet i onim vrtićima koji nisu u neposrednoj blizini osnovnih škola 'Matko

Vuković', 'Ivan Milutinović' i 'Sveti Sava'. Smatramo da nitko ne bi smio biti spriječen upisati svoje dijete u hrvatski odjel zbog nedostatka istog u školi koju želi pohađati«, objašnjava *Anđela Horvat*.

KONKRETNA POTPORA

S *Anđelom Horvat* smo razgovarali i o programima pomoći

koje HNV pruža djeci tijekom školovanja na hrvatskom jeziku.

»Hrvatsko nacionalno vijeće će ove, kao i prethodnih godina, osigurati udžbenike svim učenicima koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, s tom razlikom što sad možemo jamčiti da će oni stići 1. rujna, jer su proračunom izdvojena sredstva za njihovu kupnju. Zatim, predviđena je i jednokratna novčana pomoć u vrijednosti od 10.000 dinara za kupnju školskog pribora roditeljima koji prvi put upisuju svoje dijete u hrvatski odjel, pomoć u prijevozu do škole, kao i sufinanciranje ljetovanja na Jadranskom moru. HNV je ove

Otvoreni za pitanja

Hrvatsko nacionalno vijeće stoji na raspolaganju roditeljima svakodnevno za pitanja, sugestije, dakako i kritike glede obrazovanja. Oni se mogu javiti telefonski na broj 024/554-623 ili doći osobno kod nas u ured u Preradovićevoj 13 u Subotici, najavljuju iz HNV-a.

ŠA U HRVATSKE ODJELE

godine pokrenuo temu dnevnog boravka za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku. Naime, škole uglavnom imaju produljeni boravak gdje rade nastavnici koji pomažu djeci u učenju, u izradi domaćih zadaća, ali je djeci koja pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku potrebna pomoć nastavnika koji je kvalificiran za rad

Andela Horvat

na hrvatskom nastavnom jeziku. Upravo radi toga su pokrenuti pregovori oko otvaranja posebnog dnevnog boravka za učenike koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku, kako bi oni još u školi riješili svoju zadaću i mogli doma s roditeljima provesti vrijeme u igri i zajedničkim aktivnostima. Dakako, tu još uvijek postoje neki tehnički problemi za koje se nadamo da će biti riješeni do rujna«, najavljuje Andela Horvat.

PREDNOSTI ŠKOLOVANJA

Prema riječima Andele Horvat, djeca koja govore hrvatski kao materinski jezik do prije deset godina mogla su se školovati samo na srpskom, tj. jeziku države u kojoj žive. Danas, kada je hrvatski jedan od službenih jezika EU, nastava na hrvatskom postala je i svojevrsna prednost za učenike koji je pohađaju, ističe naša sugovornica.

»Otkako je uvedena nastava na hrvatskom, otvorila se mogućnost školovanja na materinskom, hrvatskom jeziku, mogućnost da se nakon takvog školovanja postane stručan na dva jezika, jeziku države u kojoj živimo i materinskom, hrvatskom, jednom od službenih jezika Europske Unije. To svakako duplira šanse pri upisu u srednje škole, sveučilišta, te kasnije pri zapošljavanju.

Samim tim je i nastava kvalitetnija, što se svakako odražava na rezultate koje naši učenici postižu na raznim natjecanjima«, napominje ona.

AKTIVISTI NA TERENU

Udruga »Naša djeca« već jedanaestu godinu nastavlja s promidžbom nastave na hrvatskom jeziku i kampanjom upisa što većeg broja djece u hrvat-

njem informacija, dijeljenjem promidžbenih letaka...«, kaže Nevena Tumbas.

Ona napominje važnost kontinuiteta nastave na hrvatskom jeziku u čemu posebnu važnost ima i predškolska razina. »S tim u vezi, zamolili smo predstavnike Predškolske ustanove »Naša radost« da roditeljima prilikom upisa djece predoče mogućnost upisa na hrvatskom jeziku. Skupina može biti formirana ukoliko postoji petoro zainteresiranih. To nam je važno, jer roditelji najčešće misle kako u gradu hrvatske skupine postoje samo u vrtiću »Marija Petković«, pa nisu svjesni te mogućnosti kada upisuju djecu u neki drugi vrtić«, dodaje Nevena Tumbas.

ŠKOLE I BROJNOST

Nastava na hrvatskom jeziku u Srbiji započela je 2002./2003. godine. Danas se redovita nastava na hrvatskom jeziku odvija u pet osnovnih škola na području Subotice i okolice (Mala Bosna, Đurđin, Tavankut). Osim u Subotici, u mjesnim školama u Sonti, Bačkom Monoštoru, Srijemskoj Mitrovici, Plavni i Vajskoj učenici fakultativno izučavaju predmet hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture. Srednjoškolska nastava na hrvatskom jeziku odvija se u subotičkoj Gimnaziji »Svetozar Marković« (opći smjer), te od prije dvije godine i u Politehničkoj školi u Subotici.

U tekućoj školskoj godini 2011./12. nastavu na hrvatskom jeziku u subotičkim osnovnim školama polazi ukupno 308 učenika, a u subotičkim srednjim školama 113 učenika. Hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture u svim vođanskim osnovnim školama sluša ukupno 418 učenika. Ovaj predmet, izvan školskoga sustava, sluša i 25 srednjoškolaca iz Srijemske Mitrovice, u prostorijama tamošnjeg Hrvatskog doma.

D. Bašić Palković

Organizirani prijevoz

Kako je najveći problem prijevoz djece do najbliže škole koja ima nastavu na hrvatskom jeziku, Hrvatsko nacionalno vijeće će od rujna organizirati prijevoz za te učenike. »Tu se, dakako, ne misli na kupnju autobusne karte djetetu, jer je riječ od djeci koja su premala da bi išla sama gradskim prijevozom, već na neku vrstu taski prijevoza, minibusa koji bi kružio, prenosio djecu do škole i nazad«, najavljuje Andela Horvat.

Učenik koji prođe bar jedan ciklus obrazovanja na hrvatskom dobiva uvjerenje da je stručan na dva jezika: srpskom i hrvatskom. Osim te očigledne prednosti, vrlo je korisno što se nastava na hrvatskom odvija u malim odjelima, od 5 do 20 učenika, jer tada nastavnik može veću pozornost posvetiti svakom učeniku nego u velikim odjelima od 30 učenika.

ske odjele. Voditeljica udruge Nevena Tumbas kaže kako su njihovi aktivisti krenuli u kampanju »na terenu« u Subotici i okolnim mjestima.

»I pokraj aktivnosti koje provodi Hrvatsko nacionalno vijeće, kao službeno tijelo, Udruga »Naša djeca« radi na promicanju upisa djece, razgovorima s roditeljima, organiziranjem zajedničkih sastanaka, dava-

Čuvamo nacionalnu svijest

Zoran Vuković iz Tavankuta planira od jeseni upisati svoje dijete u odjel na hrvatskom nastavnom jeziku.

»Nacionalnu svijest čuvamo u obitelji, nastojimo dati doprinos očuvanju hrvatstva na ovim prostorima. Želimo da nam djeca ne zaborave tko su i što su, a ako već imaju prilike školovati se na materinskom jeziku, da to pravo i iskoriste. Ima roditelja koji su Hrvati i koji svoju djecu ne žele upisati u hrvatske odjele, a razlog za to je neizvjesnost oko toga hoće li se sakupiti dovoljan broj djece za odjel. Neki kao razlog navode kako se boje, razdvajanja djece. To, po mom sudu, nije razlog budući da se djeca na odmoru zajedno igraju«, kaže Zoran Vuković.

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Kuća Feliksa Merkovića – Somborski Put 47

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Mnoge naizgled male i neugledne kuće u Subotici kriju zanimljive tajne. Prolazimo danomice ispred njih, možda i stanujemo u njima, njihovo postojanje se podrazumijeva, ali tek kada se odlučimo istražiti ove objekte uistinu možemo steći pravi odnos prema njima, razumjeti njihovo mjesto u ovom svijetu. Takva je, na primjer, i kuća koja se nalazi na Somborskom putu 47. U prošlosti su u Subotici na prilaznim putevima gradu, kao i na važnim raskrižjima obvezno podizane krčme, u što se možemo uvjeriti pogledamo li katastarsku kartu grada iz 1838. godine. Nema važnijeg prilaznog puta ili križanja važnih puteva Subotice da bar na jednom njezinom uglu nije postavljena krčma. Ovo je posve shvatljivo – namjernicima koji su u ona vremena putovali kolima s konjskom zapregom ili kao jahači, zacijelo je prva želja bila, kada stignu u naselje ili grad, pronaći mjesto predaha i okrijepe. Dakle, krčmu, što je bio i te kako unosan posao. I u našem se gradu, od početka bilježe sve krčme koje su na njegovom teritoriju postojale. U vrijeme kada se željeznica već uvodi, a naročito nakon pojave automobila, krčme su postupno zamijenili restorani, kavana i slastičarnice, a uloga je krčme i na prilaznim putevima zamrla.

PO PROJEKTU FERENCA REICHLA

Parcela o kojoj je ovdje riječ bila je 1838. godine znatnih dimenzija i obuhvaćala je današnje dvije parcele, onu na kojoj se nalazi kuća na Somborskom putu 47, i onu na kojoj se nalazi kuća u ulici Jerneja Kopitara 3¹. Na njoj se nalazila jedna seoska kuća uvučena u unutrašnjost parcele, čiji je trokutasti zabat bio orijentiran prema Somborskom putu. Vlasnik joj 1838. godine *Tadija Kopunov*, koji je, prema upisu u katastarske knjige, parcelu podijelio i prodao 1846. godine. Manji dio, prema današnjoj ulici Jerneja Kopitara, *Mihajlu Jušariju*, a veći dio parcele koji je još uvijek izlazio na obje ulice, *Pálu Vörösu*.

Od tog vremena pa sve do kraja stoljeća nema podataka o vlasnicima parcele ili možebitnim gradnjama na njoj. Vjerojatno se ondje ništa bitno i nije mijenjalo, budući da je bila na samoj periferiji grada. Njezin se privilegiran položaj, zapravo, vezuje za jednu od glavnih subotičkih prometnica, onu koja vodi prema Somboru. Godine 1899. novi vlasnik dijela prvobitne parcele, orijentiranog prema Somborskom putu, predao je molbu da na parceli

1 HAS, F:272, Katastarski premjer iz 1838. godine.

podigne prizemnu kuću prema projektu arhitekta *Ferenca Reichla*², tada još uvijek malo priznatog. Imao je trideset godina, stanovao u palači gradonačelnika *Lazara Mamužića*, danas u Reichlovom parku 7 i iste godine načinio projekt dvije prizemne kuće – u ulici Vase Stajića 11 i 13, koje su bile prve secesijske građevine u gradu. Nažalost, srušene su proljeća 2010. godine.

Reichl je uradio razmjerno malo projekata u Subotici, usporedimo li ga s ostalim arhitektima, jedva dvadesetak, što se doima zanemarivim naspram 400 projekata što ih je uradio *Titus Mačković*. Pa, ipak, Reichl je projektirao neke od najznačajnijih zgrada kao što su subotička gimnazija, zgrada Austro-Ugarske banke, senatorij Györgya Sánte, napose i vlastiti dom, glasovitu Reichle palaču.

KUĆA PROJEKTIRANA KAO KRČMA

Projekt ove male kuće čini se zanimljivijim jer je projektirana kao krčma, ali se u njoj nalazio i stan. Imala je osnovu u obliku latiničnog slova »L«, uobičajenu za subotičke građanske kuće. U njenu prednjem dijelu predviđena su dva lokala – za trgovinu i krčmu. U zadnjem

2 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 8/1899.

dijelu kuće pak bile su planirane dvije sobe i kuhinja. No, kuća ipak nije izvedena prema Reichlovu projektu. Nije nam poznato zašto je do toga došlo, možda nam daljnja istraživanja pruže potrebne odgovore, otkrijemo li nove pojedinosti iz života *Feliksa Merkovića*.

Prema Maluševljevu adresaru iz 1906. godine on je imao kuću i na uglu današnjih ulica Skerlićeve i Dinka Šimunovića (2)³, dok se krčma u njegovu vlasništvu nalazila u Strossmayerovoj 2, gdje je zapravo unajmio lokal od udovice *Šimona Popovića, Marije* i njezina sina *Đorda*⁴.

Godine 1910. Feliks Merković traži dozvolu za preinake u kući na Somborskom putu 47, gdje kani povećati ulične prozore na sobi, a također, vrata lokala zamijeniti prozorom⁵. Iz ove molbe razvidno je da Merković nije načinio dva lokala na kući, što predviđa Reichlov projekt, nego samo jedan, vjerojatno onaj koji je bio krčma. Od 1906. godine iznajmio je lokal u *Popovićevoj* kući, u Strossmayerovoj ulici, te se 1910. odlučio zatvoriti krčmu na Somborskom putu 47 i cijeli objekt pretvara u vlastiti dom. Po svoj prilici tada je na pročelju izvedena dekoracija koja se i danas ondje nalazi, premda ne treba posve isključiti ni mogućnost da je kuća originalno urađena s pročeljem kako ju je projektirao Reichl. Sudeći prema fotografijama s kraja devedesetih godina XX. stoljeća, prije posljednje adaptacije kuće, koje su u vlasništvu autorice teksta, ondje je, u kući dakle Feliksa Merkovića, kasnije opet bio otvoren lokal. Kuća je tada imala klasičnu neorenesansnu fasadu na kojoj su aplicirani gipsani dekorativni ukrasi od kojih je osobito zanimljiv lik starca postavljen kao dekorativni ukras iznad kapije, koji se do danas očuvao.

3 Malusev, S., Czim és lakjegyzéke, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 158.

4 Malusev, S., Czim és lakjegyzéke, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 111.

5 HAS, F:2, ép. eng. IV kör 27/1910.

Vojnici u Prvom svjetskom ratu

Kako se Hrvatska nalazila u sklopu Austro-Ugarske tako se i njezino Kraljevsko hrvatsko domobranstvo nalazilo u sklopu Austrougarske vojske. Atentatom *Gavrila Principa* na prijestolonasljednika *Franju Ferdinanda* započinje Prvi svjetski rat u kojem je sudjelovala i Hrvatska sa svojim postrojbama integriranim u Austrougarsku vojsku. Najpoznatija hrvatska postrojba svakako je bila 42. domobranska pješačka divizija, nastala spajanjem 25., 26., 27., i 28. domobranske pješačke pukovnije s područja Zagreba, Karlovca, Siska i Osijeka. Ovim pješačkim pukovnijama pridodana je i 10. domobranska husarska pukovnija (Varaždin), 37. poljsko topnička pukovnija (Zagreb) i 6. domobranska poljska topnička pukovnija. Sve ove pukovnije (pješačke, husarske i topničke) tvorile su 42. domobransku pješačku diviziju. Ratni put ove divizije, poznate i kao Vražja divizija, započinje u Srijemu kao dio prvog udara prema Srbiji, a sudjeluje i na srbijanskoj bojišnici u bitkama na Ceru i Kolubari. Nakon ratovanja na području Srbije Vražja divizija se istaknula u zauzimanju Crne Gore, koncem 1915. Krajem siječnja 1916. prebačena je na galicijsko bojište (Ukrajina), a zadnja bojišnica na koju je prebačena, u veljači 1918., bila je talijanka gdje je divizija dočekala kraj rata.

HRVATSKA DOMOBRANSKA KONJICA

Jedina domobranska konjička postrojba tijekom rata je bila 10. domobranska husarska pukovnija čije je središte bilo u Varaždinu, a koja se nalazila u sklopu Vražje divizije. Husarske odore početkom 20. stoljeća dobivaju nov izgled – promijenjena su oglašlja kao i drugi dijelovi odore. Godine 1911. uveden je »čako« (visoka čvrsta kapa) novog oblika i mate-

rijala, izrađen od kombinacije kože i tkanine, obavijena dvostrukim crvenim gajtanom i odgovarajućim grbom. Iznad grba se nalazio gumb s monogramom vladara i mjesto za stavljanje perjanice za svečane prigode. Prigodom vježbi, umjesto visoke čvrste kape, nošena je mekana platnena kapa crvene boje s oznakama jedinice i monogramom vladara. Novi model husarskog kaputa s oznakom M.1909 (uveden 1909. godine) bio je plave boje s gajtanima i kopčama crvene boje. Kaput je bio obrubljen crnim janječim krznom i nosio se uglavnom prebačen preko ramena, osim u vrijeme hladnih zimskih dana. Kao i kaput, bluza je također bila plave, dok je ovratnik bio crvene boje. Hlače su bile crvene s gajtanom tamnije boje. Kao obuću husar je nosio kožne čizme s ostrugama. Od naoružanja husari su posjedovali kratki karabin prilagođen korištenju s konja i isto tako prilagođenu konjičku sablju. Repetirajući brzometni karabin, Mannlicher kalibra, promjera 8 mm, nošen je okačen o remen preko leđa, dok se posebnim remenom pričvršćivao kundak radi sprječavanja udaranja o tijelo prilikom brzog jahanja. Sječivo sablje je bilo dugo 87 cm, držak je bio presvučen kožom, dok je ruku štitić polukružni branik od željeza. Kićanka na dršci kod običnih husara je jednostavna kožna dok su časnici nosili kićanku vezenu u raznim bojama.

HRVATI U OSTALIM POSTROJBAMA

Zakonom o vojnom uređenju Austro-Ugarske monarhije, oružana sila se sastojala od stalne vojske i bojnog pomorstva (zajednička vojska), domobranstva (austrijsko, ugarsko, hrvatsko...), te pučkog ustanka. Po ovom ustroju oružane sile, Hrvati su osim u Kraljevsko-hrvatsko domobranstvo bili regrutirani i u zajedničku vojsku koju je na

području Hrvatske predstavljao XIII. Zbor sa zapovjedništvom u Zagrebu. Pučki ustanak predviđen je kao krajnja mjera obrane u slučaju prodiranja neprijatelja na teritorij Austro-Ugarske monarhije, a obveznici su bili osobe koje još nisu služile vojsku i osobe preko 50 godina.

PJEŠAČKE ODORE I NAORUŽANJE

Jedinstvena boja pohodne odore koja je bila, 1909. godine, uvedena za svu pješačku vojsku je štukastosiva (službeni naziv nijanse sivo-svjetloplave boje). Kroj je također bio jedinstven za svu pješadiju dok je razlika bila u boji pojedinih dijelova odore. Hlače su se razlikovale prema ukrasnom gajtanu čija je boja ovisila o pripadnosti određenoj pukovniji, a

šinjeli su se razlikovali po boji ovratnika i gumbova. Ustaljeno oružje pješaštva je bila puška Mannlicher M.1895 kalibra 8 mm s bajunetom koja se proizvodila u dvije tvornice: OEWG iz Steyera (Austrija) i FGGY iz Budimpešte. Bajunet za pušku je bio model M.1895 koji se razlikovao od ostalih bajuneta po tomu što mu je sječivo duljine 24 cm bilo s gornje strane, za razliku od običnih vojnih. Dočasnički bajuneti imali su kićansku, svinuti krak križnice, a sječivo je bilo niklovano. Od ostale prateće opreme pješak je posjedovao ranac za potrepštine, plinsku masku i lopaticu. Posebno obučeni pješaci u odredima za rovovsku borbu su umjesto kape nosili šljemove, nekoliko vrsta pušćanih i ručnih granata, specijalni rovovski nož i škare za rezanje žice.

SUBOTICA U PREDIZBORNOJ KAMPANJI

Stranačka matematika

Dosad je poznato da su prva tri mjesta na lokalnim izborima zauzele koalicije: pod rednim brojem 1 »Izbor za bolji život – Boris Tadić«, pod brojem 2 »Lista za Srbiju«, a pod 3 »Ujedinjeni za Suboticu«

Preizborna kampanja je počela, stranački aktivisti prikupljaju potpise, gradsko Izorno povjerenstvo prima izborne liste 24 sata na dan, no i prije formalnog raspisivanja izbora kampanja je, čini se, počela najprije u Bajmoku. Ondje se naime od lipnja prošle godine nije uspjela konstituirati vlast, pa će Bajmočani morati, osim za lokalne, pokrajinske i republičke, po treći put na izbore za Skupštinu mjesne zajednice. Političku situaciju u Bajmoku neki vide sinkronom s odbijanjem da se na gradskoj razini pravi koalicija, primjerice s DSS-om, budući da su stranke procijenile kako im pred veliku i važniju kampanju nije uputno formirati vlast u Bajmoku, jer bi morale biračima objašnjavati zašto su s onima za koje tvrde da ni po kojim uvjetima neće skupa.

BAJMOK – TREĆI PUT

Dosadašnja vladajuća koalicija u Bajmoku, između Saveza vojvođanskih Mađara (s najviše glasova i četiri osvojena mandata) i Socijalističke partije Srbije (s dva mandata), nije dobila potporu ostalih, ali se ni 'ostali' nisu uspjeli dogovoriti. U SVM-u kažu da ih je Demokratska stranka bojkotira-

la kako ne bi formirali većinu, a tome je prethodila i velika svađa oko novca za rekonstrukciju sportske dvorane u selu koji je, navodno, DS potrošio za nešto drugo. *Dragan Rokvić* iz Ujedinjenih regiona Srbije, koji su sa Socijaldemokratskom partijom Srbije u Bajmoku osvojili dva mandata, kaže da su političke netrpeljivosti i osobni animoziteti tolikih razmjera da je nemoguće sastaviti vlast u Bajmoku. U tom pokušaju nije uspjela ni druga kombinacija: Srpska napredna stranka, koalicija DS-a i DSHV-a, Demokratska stranka Srbije, SPS, Srpska demokratska stranka i Bunjevačka stranka, pokušale su formirati vlast, ali je u posljednjem trenutku predstavnik BS-a *Branko Pokorni* odbio potpisati dogovor. Za pretpostaviti je da je odbijanje zapravo poteklo iz SPS-a, budući da je upravo Pokorni na njihovoj pokrajinskoj listi.

Neslužbeno se može čuti da je SPS i na gradskoj razini »otkatio« DSS. Navodno su dvije stranke pregovarale o zajedničkom nastupu. SPS-ovci su se dvojili, ali im je moguće stigao nalog iz Beograda i razgovorima je došao kraj. SPS će nastupiti samostalno, a predsjednik *GO Rodoljub Đurić* očekuje da će njegova stranka u budućem sazivu gradske skupštine imati između tri i pet vijećnika, te kaže kako bi bilo logično da se formira vladajuća koalicija u kojoj bi bila »zastupljena sva tri naroda koja većinski žive u ovom gradu«. On smatra da će takvu koaliciju činiti DS, SVM i neka manja stranka, gdje vidi svoju.

Na koncu je DSS objavio kako na lokalne izbore izlazi u predizbornoj koaliciji »Lista za Srbiju« sa Srpskom radikalnom strankom i Srpskom demokratskom strankom uz potporu »Dveri za život Srbije«. Premda

je prije toga prvi čovjek DSS-a *Bogdan Laban* izjavljivao kako nakon izbora očekuje sedam mandata u gradskoj Skupštini, ovu koaliciju nitko ne vidi u budućoj gradskoj vlasti. DSS je nakon izbora 2008. potpuno »izradio« naprednjake, koji su uzgred na prethodnim izborima još bili članovi Srpske radikalne stranke, pa je logično da sada idu samostalno, a onda je, ušavši u vlast preko demokrata, unio u gradsku Skupštinu priličnu količinu bahatosti i nacionalističkih tonova koji se često ni njihovim pristalicama nisu sviđali. Stoga su procjene da će se nacionalno svjesniji dio srpskog biračkog tijela u Subotici radije opredjeljivati za naprednjake ili socijaliste.

TKO S KIM MOŽE

Naprednjaci su se uveliko, još prije raspisivanja izbora nudili SVM-u. Krajem studenog proš-

Ile godine, lider SNS-a *Tomislav Nikolić* izjavio je kako očekuje da najveći broj glasova na predstojećim lokalnim izborima u Subotici osvoje Savez vojvodanskih Mađara i Srpska napredna stranka, te je rekao kako »ne postoji razlog da ne formiramo zajedničku lokalnu vlast«. *Aleksandar Vučić* je također javno Pásztoru nudio Dačićevu fotelju, ali je lider SVM-a odbijao svaku ponudu i najavljivao samostalan izlazak na izbore. Ova stranka će nastupati pod sloganom »Za Vojvodinu – u normalnoj Srbiji«, a *István Pásztor* je nedavno na tribini u prostorijama beogradskog mjesnog odbora SVM-a rekao kako poslije izbora želi nastaviti suradnju s Demokratskom strankom i njezinim partnerima. »Želimo ući u tu koaliciju, ali ne po svaku cijenu, nego na osnovi dogovora o realizaciji izbornog programa SVM-a«, rekao je Pásztor. Najavljeno je da će SVM u kampanji poduprijeti i premijer Mađarske *Viktor Orbán*, a ovih dana se očekuje da stranka izađe s imenima kandidata za gradonačelnike u devet lokalnih samouprava u Vojvodini. Predsjednik Gradskog odbora SVM-a *Jenő Maglai* očekuje da će stranka osvojiti najveći broj mandata u Subotici te da bi u novom sazivu lokalne skupštine mogla imati između 20 i 25 vijećnika, kao i da bi sve manje od toga bio prilično loš rezultat.

Najvećem broju mandata nada se i koalicija »Izbor za bolji život – Boris Tadić« u kojoj su osim DS-a, DSHV i SDPS. Ova koalicija će na izborima nastupati pod rednim brojem 1, budući da su dan nakon raspisivanja izbora dizali Gradsko izbornu povjerenstvo ranom zorom, u 4 sata i 50 minuta. Predsjednik GO DS-a *Modest Dulić* rekao je kako je koaliciju za manje od 24 sata poduprla 3.565 Subotičana što je »znak velikog ugleda koji

stranke koalicije uživaju među sugrađanima«, a šef Izbornog stožera DSHV-a *Darko Sarić Lukendić* je ocijenio kako je to »potvrda da je lokalna vlast radila dobro i da joj građani žele povjeriti mandat i u sljedeće četiri godine«. Listu

okupljenu oko DS-a podržala je i grupa vrhunskih subotičkih sportista. Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* očekuje da će njegova stranka u koaliciji s demo-

kratama osvojiti najmanje pet mandata, što bi bio isti rezultat kao na prethodnim izborima, a *Dejan Antić* iz SDPS-a također očekuje četiri do pet vijećničkih mjesta. »Mislim da građanski blok, DS, SDP i DSHV, može osvojiti najveći broj vijećničkih

vlast. Međutim, tu je i Srpska lista koja može iznenaditi na ovim izborima, a tu je i SNS. Vidjet ćemo kakav će rezultat napraviti«, smatra Antić.

TKO S KIM NE MOŽE

Zanimljivo je da u kratkoj anketi objavljenoj na sajtu subotica.info nitko od čelnika subotičkih stranaka u budućoj gradskoj vlasti ne vidi URS, Ligu socijaldemokrata Vojvodine i Liberalno demokratsku partiju, osim naravno njih samih. Tako URS očekuje deset mandata u gradskoj Skupštini, Ligaši najmanje osam, a LDP od pet do sedam mandata. LDP je službeno svoju kampanju započeo iz Subotice gdje je predstavio i nositeljicu liste »Preokret za Suboticu« i kandidatkinju za gradonačelnicu *Josipu Ivanković*. Menadžer stranke *Robert Sebek* tvrdi da po istraživanjima LDP može ostvariti planirane rezultate, te očekuje da će njegova stranka sa SVM-om i DS-om formirati buduću vlast, pri čemu ističe da nikako neće s DSS-om, SRS-om i »radikalima bez bedža«. Ligaši su najprije »očijukali« s demokratama, ali su onda ipak odlučili na lokalnoj i pokrajinskoj razini nastupiti samostalno. Šef ligaša *Veljko Vojnić* smatra da će buduću gradsku vlast činiti grupa stranaka okupljenih oko demokratskih principa, europskih integracija i koja će biti u interesu razvoja Vojvodine i Subotice. »Ne vjerujem da će vlast činiti stranke koje se zalažu za centralizam i ono što je bio projekt '90-ih godina, propadanja cijelog gospodarstva, države, pa i Subotice«, kaže Vojnić.

Ujedinjenim regionima Srbije – koje među ostalim čine G17, koalicija »Zajedno za Šumadiju«, te pokret »Živim za Krajinu« – u Subotici se priključio nedavno osnovani GO Narodne partije *Maje Gojković* i Bunjevačka stranka Vojvodine.

Provjera upisa i SMS-om

Građani s pravom glasa mogu slanjem SMS-a na broj 2202 provjeriti jesu li i gdje upisani u jedinstveni birački popis, priopćilo je Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, državnu upravu i lokalnu samoupravu. Te informacije se mogu dobiti i na www.drzavnauprava.gov.rs.

Informacije o biračkom popisu mogu se dobiti slanjem poruke na 2202 sa sadržajem: izbori, razmak, jedinstveni matični broj. S jednog broja mobitela moguće je poslati četiri SMS-a radi provjere upisa u jedinstveni birački popis, a poruke su besplatne. Kako se navodi, Zakonom o jedinstvenom biračkom popisu predviđena je mogućnost da građani izaberu mjesto gdje će glasati za predstojeće parlamentarne izbore, a da ne putuju u mjesto prebivališta, tako što će podnijeti zahtjev gradskoj ili općinskoj upravi na teritoriju na kojoj žele glasati najkasnije 20 dana prije izbora. Radi ispravljanja pogrešaka ili nedostajućih podataka o biračima, građani se trebaju obratiti svojoj gradskoj ili općinskoj upravi prema mjestu svog prebivališta.

Bruxelles zna o »Severu«

Ocjene o privatizaciji subotičke tvornice »Sever«, kao i o pljački i uništavanju drugih tvrtki u Srbiji, kroz proces privatizacije, iznijete su 7. ožujka pred Odborom regija, savjetodavnom tijelu Europske Unije, kaže se u priopćenju Udruženja građana »Solidarnost«. Naime, *Milenko Srećković*, predstavnik NVO »Pokret za slobodu« iz Beograda, čiji je pridruženi član »Solidarnost«, pred Odborom regija govorio je o ekonomskim posljedicama privatizacije u Srbiji, te Vladu Srbije označio krivcem za uništavanje velikog broja poduzeća i radnih mjesta, pranje nelegalno stečenog novca kroz privatizaciju, uništavanje poljoprivrednih zadruga i kombinata, korupciju, tajkunizaciju svih segmenata društva i korištenje državnog proračuna za financiranje stranačkih aktivnosti.

Sudjelovanje Pokreta za slobodu na javnoj konferenciji održanoj u Odboru regija podržao je međunarodni pokret »European Coordination Via Campesina«, a sredinom sljedećeg mjeseca u Bruxellesu će biti održan javni skup na kojemu će se institucijama Europske Unije ponovno predati pismo s detaljnim informacijama o korupciji u privatizaciji.

U priopćenju »Solidarnosti« navodi se kako ova udruga prati i u stalnoj je komunikaciji s nadležnim tijelima pravosuđa, te s nestrpljenjem očekuje nalaze i mjere MUP-a i Tužilaštva u Subotici povodom kaznenih djela i drugih nezakonitosti u privatizaciji »Severa«. »I ovog puta upozoravamo vlasti u Subotici, budući da na naše prethodno pismo nije adekvatno reagirano, da jednom sjednicom Skupštine grada, zaključcima i papirima ne sprječava daljnju devastaciju i uništavanje 'Severa'«, kaže se u priopćenju koje potpisuje *Vanja Dragojlović*, predsjednik UG »Solidarnost«.

Redni broj	Naziv izborne liste	Broj glasova koje je dobila izborna lista	Broj mandata koje je dobila izborna lista	% od birača koji su glasali
1	2	3	4	5
1.	"ZA EVROPSKU SUBOTICU – BORIS TADIĆ – DS – G17 PLUS – DSHV – SDP"	33.005	32	40,58%
2.	"KOALICIJA – SRPSKA LISTA ZA SUBOTICU SRS, DSS-NS, SPS"	13.494	13	16,59%
3.	"ZAJEDNO ZA VOJVODINU – ZAJEDNO ZA SUBOTICU, LIBERALNO DEMOKRATSKA PARTIJA, LIGA SOCIJALDEMOKRATA VOJVODINE"	3.904	0	4,80%
4.	KOALICIJA "DA SUBOTICI SVANE"	1.869	0	2,30%
5.	"MAGYAR KOALÍCIÓ – PÁSZTOR	22.300	21	27,42%
	ISTVÁN, MAĐARSKA KOALICIJA – ISTVAN PASTOR"			
6.	"DEMOKRATSKA ZAJEDNICA HRVATA"	751	0	0,92%
7.	"BUNJEVAČKA STRANKA VOJVODINE – BRANKO FRANCIŠKOVIĆ"	1.110	1	1,36%
8.	"ZAJEDNO ZA BOLJU SUBOTICU – MIRKO BAJIĆ"	3.571	0	4,39%
9.	"BUNJEVAČKA STRANKA"	521	0	0,64%
10.	"GRAĐANSKI SAVEZ MAĐARA – MARTON ROBERT"	801	0	0,98%

Rezultati izbora za vijećnike Skupštine grada održanih 2008. godine

Ozbiljan potres subotički je URS doživio nakon što su iz G17 plus u DS prešla četiri vijećnika – član Gradskog vijeća *Nemanja Simović* i tadašnji predsjednik GO G17 *Jasmin Šečić*. Koordinator URS-a i kandidat za gradonačelnika Subotice *Dragan Rokvić* smatra da je od posebnog značaja za Suboticu »činjenica da ni jedna politička stranka ni politička koalicija nema većinu, kao što ni jedan narod nema većinu u Subotici, tako da su buduće koalicije gotovo izvjesne«. Predsjednik Bunjevačke stranke Vojvodine *Branko Francišковиć* očekuje da će njegova stranka u koaliciji s URS-om osvojiti najmanje dva mjesta na lokalnoj i jedno na razini pokrajine. On smatra da će najjaču ulogu poslije izbora imati DS, potom DSS, URS i SVM, te da će to biti okosnica oko koje će se formirati buduća vlast.

Budući da Srpski pokret obnove na svim razinama podupire LDP-ov pokret Preokret, Savez bačkih Bunjevaca *Mirka Bajića* ostao je bez političkog partnera, pa će na izbore samostalno. Bajićeva ambicija je osvojiti najmanje tri mandata, odnosno formirati pod svojim imenom vijećnički klub u Skupštini grada. »Mislim da će skupštinu formirati politički predstavnici Mađara, Hrvata, Bunjevaca i Srba. Očekujem takvu konstrukciju i ona će biti najbolja za ovaj grad. Kada kažem 'politički predstavnici nacionalnih manjina' mislim na SVM, mislim ne samo na DSHV, nego i na DZH, na SBB i na one predstavnike Srba koje će srpsko glasačko tijelo najviše prepoznati, a zasad mislim da je to ipak

DS, premda očekujem da će i SPS imati velik rezultat u gradu.«

Demokratska će zajednica Hrvata na izbore u koaliciju šest stranaka nacionalnih manjina pod nazivom »Svi zajedno«. Ovu koaliciju zasad čine Bošnjačka demokratska zajednica, Slovačka stranka, Demokratska partija Makedonaca, Demokratska zajednica Hrvata, Demokratska zajednica vojvođanskih Mađara i Građanski savez Mađara. Osnivači ove koalicije su rekli da su spremnost za sudjelovanje s njima izrazili i predstavnici drugih manjinskih nacionalnih zajednica, ali ne i Demokratska stranka vojvođanskih Mađara *Andrása Agostona*. Najavljeno je da će članice ove koalicije na republičkim i pokrajinskim izborima imati zajedničku listu, a da će sudjelovanje na lokalnim izborima ovisiti od političkih okolnosti određenih sredina.

Na lokalnim izborima u Subotici okušat će se i Grupa građana »Solidarnost« predvođena *Miklosom Nagyom Olajosom*. Skromnih ambicija, gotovo egzotično zvuče kada kažu da ne mogu nikomu obećavati radna mjesta, ali će se u skupštini zalagati za kontrolu trošenja novca iz gradskog proračuna, zahtijevati da javnost podataka, preispitivanje privatizacija, prozivati će lokalne dužnosnike na odgovornost, bit će mjesto otvoreno za građane, itd. »Solidarnost« se preporuča »Subotičanima koji su izgubili sve«.

Do 6. svibnja predstoji bitka za glasove Subotičana. Pitanje je – koliko će njih koji su izgubili sve biti voljno bilo kome pokloniti svoje povjerenje.

Swarovski i službeno u Subotici

Predstavnici Vlade Srbije, Grada Subotice i austrijske kompanije »Swarovski« potpisali su, u Beogradu, ugovore kojima se ozvaničava dolazak ove kompanije, koja će u Subotici izgraditi tvrtku i u prvoj fazi investirati 21 milijun eura te otvoriti 550 radnih mjesta. Ministar ekonomije i regionalnog razvoja *Nebojša Čirić* i predsjednik Upravnog odbora austrijskog proizvođača kristala i nakita »Swarovski« *Markus Langes-Swarovski* potpisali su ugovor o dodjeljivanju sredstava za izravne investicije, dok su ugovor o otuđenju građevinskog zemljišta između Grada Subotice i kompanije »Swarovski« Subotica d.o.o. potpisali gradonačelnik Subotice *Saša Vučinić* i Markus Langes-Swarovski. Ceremoniji potpisivanja ugovora u zgradi Predsjedništva Srbije nazočili su predsjednik Srbije *Boris Tadić*, predsjednik Vlade Srbije *Mirko Cvetković*, ministar životne sredine, rudarstva i prostornog planiranja *Oliver Dulić* i veleposlanik Austrije u Srbiji dr. *Clemens Koja*.

Preseljenje »Azohema« pri kraju

Nakon isteka roka od 60 dana, preseljenje »Azohema« iz ulice Isidore Sekulić na Makovoj sedmici privodi se kraju, izjavila je za Radio Suboticu *Suzana Dulić*, članica Gradskog vijeća zadužena za komunalno područje i ekologiju. Više od 85 posto pogona je razmontirano, i nakon što se pakiranje praškastih materija preseli na novu lokaciju u »Azotaru«, višegodišnji zahtjevi stanovnika Makove sedmice za zatvaranjem »Azohema« bit će poštivani. Za preseljenje ove tvornice, Ministarstvo za okoliš, prostorno planiranje i rudarstvo osiguralo je 60 milijuna dinara.

»Park Palić« izdaje u zakup poslovne prostorije

»Park Palić« je uputio priopćenje o davanju više poslovnih prostorija u zakup. Riječ je o bivšem restoranu Fontana, hotelu Sport, poslovnom prostoru Del Lago na Muškom štrandu, Delikatesu na obali kod Muškog štranda, vili Bagoljvar i Eko centru s vilom Vermeš. Poslovne prostorije se izdaju u zakup putem javnog nadmetanja na pet godina, a prijave se, do 26. ožujka, podnose u pismenom obliku putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove u Uslužnom centru Gradske kuće na šalterima 1 i 2. »Park Palić« napominje da se za prostore Fontane i Sporta neće naplaćivati zakupnina tijekom trajanja zakupa, ali je zakupac dužan o svom trošku u roku od godinu dana poslovni prostor dovesti u funkcionalno i upotrebljivo stanje.

Krenulo 10 minibusova Suboticatransa

Gradsko prometno poduzeće »Suboticatrans« na redovitim gradskim autobusnim linijama koristit će deset novih minibusova, koje je nabavilo zahvaljujući pomoći lokalne samouprave. Vozila imaju po 12 mjesta za sjedenje i do 23 za stajanje, rampu i prostor za invalidska kolica, komforna su i donijet će uštede u gorivu, jer će u određenim razdobljima i na linijama gdje je manji broj putnika zamijenjivati klasične autobuse. Vrijednost investicije je 85 milijuna dinara.

Rekonstrukcija Izvorske ulice

Počeli su radovi na rekonstrukciji Izvorske ulice, a kako najavljuju u Ravnateljstvu za izgradnju grada, radit će se na kompletnoj izmjeni ovog dijela ulice kako bi se riješio dosadašnji prometni nered. Najprije će Toplana zamijeniti magistralni vod koji prolazi kroz Izvorsku ulicu, kao i dio koji vodi prema Koleču. Potom dolaze na red vodovodne cijevi, koje će biti zamijenjene novim i većim, što će omogućiti kvalitetniju opskrbu vodom Aleksandrova i Prozivke, a na kraju dolazi rekonstrukcija same ceste, koja će biti podijeljena s više prometnih traka. Ukupna vrijednost radova iznosi 25 milijuna dinara, izvodi ih kompanija »Voj put«, a rok za završetak je 70 dana.

Izgradnja kanalizacijskog voda u Aleksandrovu

U ulici Albe Vidakovića, u Mjesnoj zajednici Aleksandrovo, danas su počeli radovi na izgradnji kanalizacijskog voda, koje izvodi poduzeće »Javornik« iz Subotice. Javno komunalno poduzeće »Vodovod i kanalizacija« pripremiло je projektnu dokumentaciju i pomoglo sa 100 tisuća dinara, a milijun i 150 tisuća dinara uloženo je iz samodoprinosu građana. Pedesetak kućanstava u ovom dijelu Aleksandrova riješit će na ovaj način probleme s kanalizacijom koji su nastali jer postojeći vod nije bio izgrađen na propisan način.

Prikupljanje prijedloga za priznanje »Dr. Ferenc Bodrogyári«

Gradsko Povjerenstvo za dodjelu zvanja i priznanja objavilo je javni poziv za prikupljanje inicijativa za dodjelu priznanja »Dr. Ferenc Bodrogyári«. Priznanje se dodjeljuje istaknutim kulturnim stvarateljima, ne starijim od 40 godina, u području književnosti, likovne i muzičke umjetnosti, koji su pridonijeli razvoju kulturnog života grada ili dali doprinos na polju kulture u zemlji i inozemstvu, uzimajući u obzir zapažena ostvarenja u prethodnoj kalendarskoj godini. Tekst javnog poziva postavljen je na službenom sajtu grada, a pismeni prijedlozi s obrazloženjem mogu se podnijeti osobno u Gradskom uslužnom centru ili poštom, na adresu Skupštine grada, Povjerenstvu za dodjelu zvanja i priznanja, za dodjelu priznanja »Dr. Ferenc Bodrogyári«.

Gradsko povjerenstvo odbilo inicijativu građana

Povjerenstvo za podizanje spomenika u Skupštini grada odbilo je inicijativu grupe građana da se istaknutom članu Otpora *Branimiru Nikoliću* podigne bista. U priopćenju Gradskog odbora Saveza vojvođanskih Mađara, koji je podržao inicijativu, navodi se kako je obrazloženje gradskog Povjerenstva da za podizanje biste mora proći pet godina od smrti osobe. »Smatramo da lokalna vlast na nedvosmislen način pokazuje da nema osjećaja za opravdane inicijative građana i obvezu zajednice da na dostojanstven način sačuvamo uspomenu na one naše sugrađane koji su pokazali izuzetnu hrabrost u teškim trenucima za sve nas. Za Gradski odbor SVM-a i ova odluka samo je još jedan dokaz u koliko se mjeri lokalna vlast otuđila od realnosti i istinskih vrijednosti naše zajednice«, stoji u tekstu.

MJEŠTANI VERUŠIĆA SAMI FINANCIRAJU PODIZANJE VJERSKOG OBJEKTA

Obitelji u izgradnji kapele

Kapela je pod krovom ali nedostaju još unutarnji radovi da bi bila u funkciji liturgije, čemu je namijenjena * Mada je neizvjesno kada će objekt biti završen, misija okupljanja vjernika na ovom mjestu traje još od 2007. godine, kada je prvo postavljen i posvećen križ, i od tada se Verušićani redovito ovdje okupljaju u svibnju na proštenju

zahvata posljednjih godina, a odvija se ulaganjem samih mještana. Primjerice, posljednja novoizgrađena crkva na ovdašnjem području je u naselju Nosa (pokraj Hajdukova), posvećena 2007. godine, a na bližem području grada to je crkva u Aleksandrovu, izgrađena još 1982. godine.

VELIKA KNJIGA DONATORA

»Kapela na Verušiću služiti će za slavljenje svete mise, tj. bit će u funkciji liturgije. Kapela, je, dakle, crkveni prostor manje površine, a crkva je većih dimenzija«, pojašnjava msgr Večerin.

Uz dom Mjesne zajednice Verušić uzdiže se kapela koju obitelji iz okolice grade nekoliko godina onim tempom i ritmom koliko iz vlastitih kućnih proračuna uspiju izdvojiti za ovaj zajednički cilj. Objekt je pod krovom, ugrađeni su prozori i vrata, a planira se nastavak radova na instalacijama u unutrašnjosti objekta, žbukanje i uređenje interijera. U ovom trenutku, međutim, nitko još ne može prognozirati završnicu investicije koja se postupno realizira još od 2007. godine.

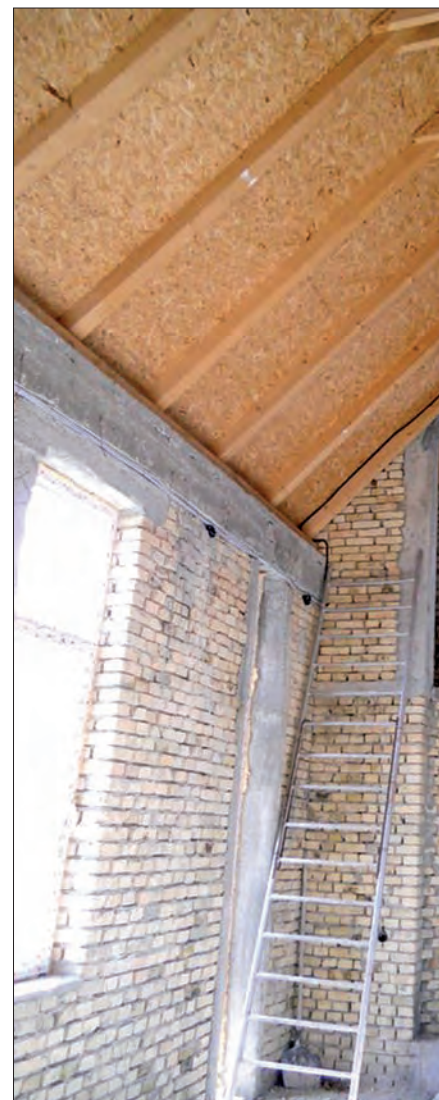
»Dosadašnje radove sve su sami financirali vjernici s područja Verušića svojim dobrotvornim priložima, a u tri navrata manja materijalna sredstva izdvojila je Subotička biskupija, odnosno Pokrajinsko tajništvo za upravu, propise i nacionalne

msgr. Slavko Večerin

manjine. Bilo je i zastoja, sve kako materijalna sredstva pristižu i sakupe se. Vrlo je lijepa gesta vjernika Verušića, oni su se sami odlučili, organizirali i rekli tadašnjem župniku da žele kapelu i tako su i radili«, kaže msgr. Slavko Večerin, generalni vikar Subotičke biskupije i od jesenas župnik župe Marija Majka Crkve u Aleksandrovu. Kapela u izgradnji na Verušiću nalazi se na teritoriju ove župe i nosi ime sv. Leopolda Mandića.

Zanimljivo je da je podizanje verušićke kapele, tj. izgradnja novog vjerskog objekta, jedan od rijetkih investicijskih

23. ožujka 2012.

Površina ove kapele je 75 četvornih metara. Za blagdan, svetkovinu zaštitnika te kapele sv. Leopolda Mandića, na Verušiću se već slavi misa, ali ispred kapele. Blagdan Sv. Leopolda Mandića je 12. svibnja, i u nedjelju iza tog blagdana na Verušiću se slavi proštenje.

Misa i proštenje na ovom mjestu održava se od prije pet godina kada je u organizaciji 13 obitelji prvo podignut križ, a zatim su počeli poslovi i oko izgradnje kapele. »Više desetina ovdašnjih obitelji je svojim radom, materijalom i novcem pridonijelo da smo stigli do ove faze, da je kapele pod krovom, što smatramo polovicom posla, jer slijede i drugi zanatski radovi. Do sada je uloženo u materijalu i novcu preko 3 milijuna dinara, a sve

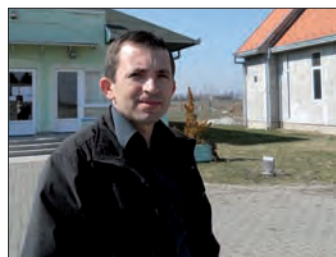

što smo radili činili smo tako da budemo što ekonomičniji i racionalniji«, kaže Miroslav Kiš, poljoprivrednik, mještani Verušića, vrlo posvećen ovom projektu.

Od prvoga dana kada je ideja o kapeli nastala vodi se knjiga u koju se upisuje svaki poduzeti korak, sva ulaganja, pokloni u novcu, radu ili materijalu i način na koji su upotrijebljeni.

Obitelj Kiš, koju čine *Andraš* i sin *Miroslav* sa suprugom *Ivanom* i četvero djece, svojevremeno je ustupila svoje zemljište za izgradnju seoskog doma, odnosno, zgrade Mjesne zajednice Verušić, a odmah pokraj nje poklonila je još 1000 četvornih metara zemljišta za izgradnju kapele. Miroslav Kiš ističe da je žitelje ovoga kraja, uz podršku tadašnjeg župnika župe u Aleksandrovu *Andrije Kopilovića*, vodila želja da se na Verušiću, u naselju gdje raste broj stanovnika (za razliku od pojedinih drugih dijelova grada i sela) stvore što bolji uvjeti za

život, kao i mjesta za okupljanje žitelja s okolnih salaša i imanja, te je prvo podignut seoski dom, a potom se krenulo s izgradnjom kapele.

Miroslav kiš

Oltar od mramora s Brača »Nasuprot raširenoj pojavi otuđivanja, koja je zahvatila i seoske sredine, želimo stvoriti prostore i događaje koji ljude okupljaju. Naš seoski dom je prostor u kojem se ljudi susreću oko različitih tema, a na proštenju se okuplja na stotine ljudi. Za razliku od gradskih sredina gdje na malom prostoru ima tisuću žitelja, ovdje je tisuću žitelja u promjeru od desetine kilometara, s perspektivom

da se Mjesna zajednica širi i razvija stvaranjem odgovarajućeg ambijenta i boljih uvjeta za ostanak mladih na selu, ali i za povratak mnogih iz gradske sredine«, kaže Miroslav Kiš. Vrijeme krize dotaklo je i realizaciju projekta podizanja kapele, te je u dva elementa odstupljeno od prvotne zamisli. Bilo je predviđeno da se kapele pokrije glaziranim bijelim biber crijepom, te da se tako cijelo zdanje bjelinom podiže i ističe u okruženju, no zbog cijene odustalo se i postavljen je klasičan biber crijep. A umjesto hrastovih prozora i vrata ugrađena je kvalitetna, ali jeftinija stolarija. Ovdje se nadaju da će za dvije godine dostići cilj i da će kapela imati svoju uporabnu funkciju.

Mada još slijede radovi u unutrašnjosti kapele, darom jedne obitelji s Verušića već je osiguran i oltar, načinjen od mramora s Brača.

Katarina Korponaić

GLOBALNA AKCIJA »SAT ZA NAŠ PLANET«

Najveći događaj u oblasi zaštite životnog okoliša u povijesti – »Sat za naš planet« i ove godine će biti poduprt od strane stotina milijuna ljudi, trvki i vlada širom svijeta.

U subotu, 31. ožujka, u 20.30 po lokalnom vremenu, stotine milijuna ljudi iz više od 135 država solidarno će isključiti svjetla u okviru ove akcije koju organizira WWF – Svjetski

fond za prirodu. Isto tako, u domovima, školama i poslovnim zgradama, na znamenitim građevinama i spomenicima diljem planeta bit će isključena svjetla na jedan sat.

Ova akcija održava se šesti put zaredom, a četvrti put u Srbiji. Sve je počelo u Australiji, 2006. godine, kada je WWF Australija inspirirao grad Sydney da podupre borbu protiv klimatskih promjena i

Pogasite svjetla!

sudjeluje u prvoj akciji »Sat za naš planet«. Iduće je godine u ovoj akciji sudjelovalo 2,2 milijuna ljudi i preko 2000 tvrtki u tom istom gradu, a 2008. godine sudjeluje više od 35 zemalja i oko 400 gradova. Poruka svijetu je bila jasna – klimatski izazovi s kojima se suočava naš planet su toliko značajni da promjena mora biti na globalnom nivou!

Kada je poziv za gašenje svjetla stigao do svih, »Sat za naš planet« je postao globalni godišnji događaj. Organizira se posljednje subote u ožujku, što se približno poklapa s ravnodnevicom, jer je tada većina gradova u mraku dok se akcija »kreće« oko Zemlje.

»Drago mi je što je sve više ljudi spremno preduzeti korake za očuvanje prirodnih resursa. Ove godine je sudionništvo najavilo čak 6 000 gradova u

svijetu, a kako bismo osigurali održivu budućnost neophodno je da svi damo svoj doprinos. Zbog toga, pozivamo sve građane da se simboličnim isključivanjem svjetla u subotu, 31. ožujka, uključe u akciju »Sat za naš planet« i budu dio zajedničke globalne inicijative«, izjavila je *Duška Dimović*, WWF – Svjetski fond za prirodu, na konferenciji na kojoj je službeno najavljena ovogodišnja kampanja.

Ove godine svjetla će biti isključena na najpoznatijim svjetskim spomenicima i građevinama, uključujući Zabranjeni grad u Pekingu, Ajfelov toranj, Bakingemsku palaču, zgradu opere u Sydneyu, most Golden Gate i na mnogim drugim, kako bismo se ujediniли radi očuvanja planeta koji svi dijelimo.

Zdenka Mitić

POKRET ZA NJEGOVANJE I ZAŠTITU RIJEKE U ŠIDU

Čuvari Bosuta

Ideja osnutka ove nevladine organizacije inicirana je od nekoliko ljudi u Šidu, predvođenih čovjekom kome je ljubav prema Bosutu usađena od djetinjstva. Iako je veći dio života proveo u Francuskoj, gdje je završio poslijediplomski studij na Sorboni, vratio se u Šid, točnije u Batrovce, i svojoj rijeci Bosutu. Boraveći na obali, *Dejan Bulatović* je primijetio kriminalne radnje pojedinaца koji su izlovljavali ribu na rijeci. Uočio je, također, da je rijeka zapuštena i zaboravljena. Formirao je pokret s nekoliko ljudi iz Batrovaca, registriran 26. listopada 2011. godine, koji je dobio veliku potporu svih sugrađana. Punu potporu dobili su i od vladajuće političke stranke: »Potporu smo dobili

od vladajuće stranke, kao i od predsjednice općine Šid. Općina nam je i tehnički i financijski pomogla kao pokretu (gorivo, radna odijela...). Sada imamo preko tisuću članova, ljudi koji su spremni raditi na očuvanju rijeke Bosut«, istaknuo je Dejan Bulatović, predsjednik ovog pokreta.

Pokret iza sebe ima nekoliko uspješnih akcija, formirana je bosutska patrola, imaju pentu i čamac, momke koji su stalno na rijeci, a obale Bosuta sada su čistije. U vrijeme izvanredne situacije, kada su se građani Srbije borili sa snijegom i ledom, ovi momci su boravili na rijeci gdje su probijali led kako bi zaštitili i sačuvali ribu u Bosutu. Akcija je bila vrlo uspješna, a već nekoliko puta

ovi su momci hvatali ribokradice na djelu, kada su ih zatekli i s preko 60 kg ribe. Isti su predani MUP-u, a članovi pokreta i dalje budno prate rijeku i čuvaju je.

Osim što redovito održavaju konferencije, kako bi kod ljudi probudili svijest o očuvanju prirode, ovih su dana aktivno sudjelovali i na čišćenju potoka Šidina koji se ulijeva u Bosut. Namjeravaju izgraditi vidiko-

vac na Gradini, a u izradi je i projekt, koji financira češka vlada, za sprečavanje sočivice na rijeci Bosut. Kao najvažniji projekt, članovi pokreta izdvajaju specijalni rezervat prirode na rijeci Bosut, za koji su dobili punu potporu lokalne vlasti. Ovaj rezervat trebao bi vratiti rijeku Bosut u život i privući velik broj posjetitelja iz svih dijelova Srbije.

Suzana Darabašić

UDRUGE IZ VOJVODINE NA TEČAJU ZLATOVEZA U VUKOVARU

Na terenu s ljudima

Na tečaju zlatoveza uz Vukovarke i polaznice iz Bača i Bačkog Petrovca

U sklopu projekta prekogranične suradnje Hrvatska – Srbija IPA II 2007. – 2013., Općine Bački Petrovac i Turističke zajednice grada Vukovara, u Vukovaru je od 5. do 15. ožujka održan tečaj zlatoveza. Ovo je prva u nizu praktičnih radionica predviđena ovim projektom, a sve naredne će se održavati u Vukovaru u Eco-etno centru u Park-šumi Adica. Uz zlatovez, na programu su radionice još devet starih zanata karakterističnih za ovu regiju, koje će polaznici moći pohađati tijekom cijele godine. Na teorijskim radionicama i predavanjima, koje će se održavati u Bačkom Petrovcu, polaznici će moći izučiti sve nužne aktivnosti kako bi se osposobili za rad u području ruralnog turizma: vještine komunikacije, pravila opremanja prostora, pružanje usluga smještaja, aranžiranje stolova i sl.

DRUGA GODINA PROVEDBE PROJEKTA

»U tijeku je druga godina provedbe projekta IPA II prekogranične suradnje. Lider partner je Općina Bački Petrovac, a partneri s hrvatske strane su Turistička zajednica grada Vukovara, s tim što je nama partner Grad Vukovar, a s druge strane Općini Bački Petrovac partner je Turistička organizacija Bački Petrovac«, kaže za HR Jasna Babić, ravnateljica turističkog ureda Turističke zajednice grada Vukovara. »U prvoj godini i mi i kolege u Bačkom Petrovcu napravili smo što je bilo zacrtano planom i programom. Opremili smo šest smještajnih kapaciteta za smještaj polaznika i učionice za praktične tečajeve. Prvi u nizu tečajeva je

upravo uspješno završena radionica zlatoveza. Zadovoljstvo je veliko i obostrano, jer je uvijek bitan povratni efekt. Kada su polaznici zadovoljni, onda smo mi još zadovoljniji jer su time naša zadaća i cilj, koje smo zacrtali, ispunjeni. Samim tim što su nam došle žene iz Bača i Bačkog Petrovca jest ta poveznica prekogranične suradnje«, kaže Jasna Babić.

Tečaj zlatoveza, uz Vukovarke, pohađale su i polaznice iz Bača i Bačkog Petrovca. *Ljubica*

pljeniji u šokačkom tradicijskom ruhu, ne zaboravi«.

KORISNI KONTAKTI

Suradnji s udrugama s ove strane Dunava nada se i *Fanika Janko*, predsjednica Udruge »Hrvatska žena«. »Uz tehniku zlatoveza, koju smo naučili na ovom tečaju, značajno je i to što smo se međusobno upoznali, družili i napravili planove za buduću suradnju. Neki od nas nismo znali da i kod vas ima udruga koje se bave

ma drukčiji. Osim zlatoveza, stekla sam i nove prijatelje s kojima će naša udruga sigurno ubuduće surađivati, kako u Baču i Bačkom Petrovcu, tako i u Vukovaru i Vinkovcima«.

Što se još može očekivati u sklopu ovoga projekta pojasnila je *Majda Adlešić*, menadžerica projekta za unapređivanje centra za ruralni razvoj turizma: »Ono što nas je dočekalo u drugoj godini je interesantniji dio našeg projekta gdje radimo na terenu s ljudima i na povezivanju ljudi, što je sama bit projekta. Vukovar je tu s praktičnim radionicama, a teorijski su moduli nastave u Bačkom Petrovcu te su izravno upućeni aktivnim, ali i potencijalnim akterima u seoskom turizmu, seoskim kućanstvima, ugostiteljima, suvenirnicama,

Sudionici tečaja zlatoveza u Vukovaru

Durđević, voditeljica radionice pri organizaciji Turističke zajednice grada Vukovara je naglasila: »Radionicu zlatoveza pohađalo je oko dvadeset polaznika i svi su svladali osnovnu tehniku. Moram reći da smo imali i muških polaznika koji su dobro svladali osnovnu tehniku i ne zaostaju za polaznicama. Mislim da su svi stekli dovoljno znanja da vještinu zlatoveza prenesu u svoje sredine i pridonesu da se ovaj važan vez, koji je najzastu-

očuvanjem tradicije, pa su nam ovakvi kontakti itekako korisni za buduću suradnju, a možda i koji zajednički projekt.« Istog mišljenja je i *Ana Opavski*, predsjednica UŽ »Zlatni zanati« iz Bačkog Petrovca, koja se, kako kaže, slučajno prijavila na ovaj tečaj jer u slovačkoj nošnji zlatovez nije zastupljen. No nakon ovog iskustva, kaže: »Mislim da ću i ostale žene u udruženju naučiti zlatovezu, bez obzira što su motivi na slovačkim nošnjama

turističkim agencijama i organizacijama, lokalnim samoupravama koje žele razvijati seoski turizam, s obzirom da je riječ o vrlo prosperitetnoj turističkoj djelatnosti. Zakonski normativi i obveze, komunikacija između davatelja i primatelja usluga, kroz interaktivne radionice u već postojećim seoskim kućanstvima, gdje ćemo pokazat kako treba raditi, svim zainteresiranim zasigurno će biti od koristi«.

Stanka Čoban

UG »URBANI ŠOKCI« OBJAVILO KNJIGU

»Tajanstveni trag« Stipana Bešlina

Utorak, 20. ožujka, u Bačkom Monoštoru održano je predstavljanje knjige »Tajanstvenosti trag« – zbirka poezije *Stipana Bešlina*.

Predstavljanje je organizirala Udruga građana »Urbani Šokci« iz Sombora, na čelu s *Marijom Šeremešić*, koja je i jedna od priređivačica i urednica knjige.

O Stipanu Bešlinu, pjesniku iz Bačkog Monoštora, koji je tijekom kratkog života stvarao inspiriran ljubavlju prema djeci, svecima, prirodi, nažalost se malo zna, unatoč velikoj književnoj vrijednosti njegovih dijela. Rođen je 4. veljače 1920. godine u Monoštoru, kao dijete roditelja koji su se bavili poljoprivredom, a već u najranijoj dobi pokazivao je afinitet ka poeziji i pjesmama.

Četverogodišnju osnovnu školu završio je u rodnom selu, a kao desetogodišnjak krenuo je u gimnaziju u Somboru, bio je sjemeništarac karmelićana. Kao gimnazijalac svoje je pjesme objavljivao u časopisima kao što je »Krijes«, zagrebački list za mlade. Iako još uvijek dijete, u četrnaestoj godini biva politički

Marija Šeremešić

gonjen, a nakon dvije godine već počinje ozbiljno bolovati od, u to vrijeme smrtonosne, sušice. Svoje posljednje godine života proveo je u rodnom selu, a preminuo je u 1941., u 21. godini.

Na stvaralaštvo ovoga pjesnika bilo je u nekoliko navrata pokušaja da se svrati pozornost, za vrijeme Bešlinova života ili neposredno nakon smrti, od strane dr. *Matije Evetovića*, svojedobno najboljeg poznavatelja kulture bačkih Hrvata i *Vinka Nikolića*, književnika i kulturnog djelatnika. Pojedine pjesme su mu bile objavljene u knjizi *Luigija Salvina*, u »Klasju naših ravni«, u zagrebačkoj »Danici«. Značajni pomak u poznavanju Bešlinova pjesni-

koga djela počeo se događati tek od 1967. godine, kada o tom pjesniku počinje pisati *Juraj Lončarević*, a najveći doprinos popularizaciji njegovog stvaralaštva, daje objavljivanjem zbirke Bešlinovih pjesama naslovljene »Zaljubljeno proljeće«, 1970. godine.

U predstavljenju knjizi »Tajanstvenosti trag«, nakladnika UG »Urbani Šokci«, čije su priređivačice i urednice *Sanja Vulić* i *Marija Šeremešić*, nalazi se 71 Bešlinova pjesma, a po današnjim spoznajama Bešlin ih je objavio ukupno 78. Pjesme su poredane tematski. U prvoj su skupini pjesme za djecu, zatim pejzažna lirika ravničarskoga krajobraza u skladu s pjesniko-

vim osobnim raspoloženjima. Posljednju cijelinu čine pjesme u kojima se već osjeća nagovještaj tuge i sumorno raspoloženje, te pjesme koje jasno nagovještavaju smrt.

Na predstavljanju knjige, kroz život ovog pjesnika prisutne je vodila *Marija Šeremešić*, uz potporu *Emine*, *Anite* i *Marka Firanja*, koji su recitali Bešlinove pjesme. Ukazala je na značaj afirmacije i odavanja počasti stvaralaštvu ovoga pjesnika, posebice u njegovu rodnome selu.

Bešlinu u čast, svojedobno je u Monoštoru, 1981. godine, bila održana komemoracija s izložbom, povodom 40. obljetnice smrti, a 1999. godine njegove pjesme su uvrštene od strane Monoštorske literarne grupe u zbirku »Monoštorska lirika traganja 1938. – 1998.«, te u više navrata recitirane na različitim književnim večerima, a organizirana je i književna večer posvećena Bešlinovu pjesništvu od strane literarne grupe iz *Vladimira Kamčevića*.

Zdenka Mitić

OBUSTAVLJEN ŠTRAJK SONČANSKIH TEKSTILKI

Obnavlja se proizvodnja

Nakon gotovo tri mjeseca potpune obustave rada zbog neisplaćenih plaća radnici tekstilnog poduzeća »Apo fashion system« iz Sonte vraćaju se za svoje strojeve. I pored velikog angažmana općinskoga, okružnog i pokrajinskog sindikata, pozitivan pomak je napravljen tek nakon intervencije pokrajinske Vlade i apatinske lokalne vlasti u rješavanje situacije koja je zbog duljine trajanja praktički zapala u »ćor-sokak«. Angažmanom tajnika za rad i zapošljavanje Vlade Vojvodine *Miroslava Vasina* i pokrajinske Gospodarske

komore pronađen je partner koji je spreman u najhitnijem roku pokrenuti proizvodnju. Na sastanku s predstavnicima radnika »Apo fashion systema«, upriličenom 20. ožujka u kabinetu predsjednika općine Apatin dr. *Živorada Smiljanića* i uz nazočnost predsjednika SSS grada Sombora i okolnih povjerenstava dr. *Zorana Purića*, Vasin je predočio sve opcije o kojima bi se trebali izjasniti radnici. Nakon sastanka uposlenika »Apo fashion systema«, održanog 21. ožujka, pojedinačno se za ovakav oblik nastavka proizvodnje odmah

izjasnilo više od 50 radnika, od ukupno 65, koliko ih je u štrajku, a prema riječima članice štrajkačkog odbora *Jasmine Nikolić*, predstoji još formalna sjednica Odbora, na kojoj bi se donijela odluka o obustavljanju štrajka.

Pokrajinski tajnik za rad i upošljavanje *Miroslav Vasin* umjereni je optimist glede perspektive radnika »Apo fashion systema«.

»Radnicima smo iznijeli opciju koja trenutačno jedina može dovesti do obnavljanja proizvodnje. Optimist sam zbog konstatacije eksperata da

je ovo poduzeće tehnološki i kadrovski dobro opremljeno i da postoji mogućnost za izradu vrlo složenih proizvoda. Druga moguća opcija je stečaj, no, kao dugogodišnji gospodarstvenik, uvijek sam za varijantu koja bi omogućila obnavljanje proizvodnje.«

Ivan Andrašić

U ZAGREBU ODRŽANA IZBORNA SKUPŠTINA DRUŠTVA VOJVOĐANSKIH I PODUNAVSKIH HRVATA

Zvonimir Cvijin i dalje predsjednik

U Zagrebu je prošle subote održana godišnja skupština Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata, a s obzirom na činjenicu da je sadašnjem čelništvu istekao dvogodišnji mandat, skupština je imala i izborni karakter. Ovaj najveći skup izbjeglih Hrvata sa sjevera Bačke otvorio je predsjednik Zvonimir Cvijin, zamolivši sve prisutne da na početku zasjedanja minutom šutnje odaju počast nedavno preminuloj blagajnici Društva Jasni Balažević i bivšem predsjedniku Marijanu Brčiću Kostiću, kao i svim članovima preminulima u prethodnom razdoblju.

Ispred Udruge za potporu bačkim Hrvatima Skupštinu je pozdravio zamjenik predsjednika Naco Zelić, a ispred Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema,

Bačke i Banata Skupštinu su pozdravili i uspješan rad zaželjeli predsjednik Mato Jurić i počasni predsjednik Ante Plivelić, naglašavajući izvrsnu suradnju ovih dvaju udruga koje skrbe o iseljenim vojvođanskim Hrvatima. U nastavku je predsjednik Zvonimir Cvijin podnio godišnje izvješće o radu Društva, dok je financijsko izvješće podnijela Marija Zaić Kubatović.

O izložbi »Stvarnost i žudnja«, održanoj u Galeriji Klovićevi dvori u Zagrebu od 14. do 26. veljače ove godine, na kojoj su izložena remek-djela europskih umjetnika iz Spomen-zbirke dr. Vinka Perčića, govorila je Nevenka Fabijan, dobri duh i skrbnik ove zbirke, koja je i osobno poznavala dr. Perčića te dala svoj osobiti doprinos ovom događaju, dok je Vera Brčić

Kostić pročitala pismo subotičke slikarice Ruže Tumbas, koja je u povodu obilježavanja 50. godišnjice rada darovala Društvu svoju sliku »Pejzaž subotičke okolice«.

Skupština je na kraju zasjedanja jednoglasno izabrala Zvonimira Cvijina, Nevenku Fabijan, Veru Brčić Kostić, Blaženku Orčić, Gabrijelu Cvijin i Mariju Zaić Kubatović u novo Predsjedništvo Društva vojvođanskih i podunavskih Hrvata (Statut, članak 33), Andriju

Cvijina, Dubravku Mardešić i Antuna Vujevića u Nadzorni odbor, (Statut, članak 40), nova tajnica je Nevenka Fabijan, blagajnica Vera Brčić Kostić, dok je za predsjednika u sljedećem dvogodišnjem mandatu ponovno izabran Zvonimir Cvijin.

Ostatak poslijepodneva i večeri protekao je u druženju i zajedništvu bačkih Hrvata, sjećanju na rodni kraj i ponosan život ljudi bačkih ravnic, koji su se oduvijek znali nositi s olujama vremena.

Zlatko Žužić

TRADICIJSKA MANIFESTACIJA »ŠOKAČKE GRANE« U OSIJEKU

Korizmeni zaloga

Prošloga je vikenda »Šokačka grana« u Osijeku održala tradicionalnu manifestaciju »Što su jeli naši stari u korizmi«, pa su po 7. put okupili mnoštvo »snaša« iz čitave Šokadije koje su ponudile prekrasna stara jela, a po drugi put gosti »Grane« su Somborci, članovi HKUD-a »Vladimir Nazor« koji su podastri bogatstvo bunjevačke posne i nemrsne gastronomije, a predstavili su se i korizmenim »pismama« u izvođenju njihova mješovitog zbora.

Pozdravljajući sudionike i goste, predsjednica Vera Erl izrazila je zadovoljstvo dobrim odazivom na još jednu uspješnu manifesta-

ciju »Šokačke grane« i poželjela dobrodošlicu gostima iz Sombora. Baš ovakva okupljanja, a prvo je organizirano za poklade 2005. godine, nakon osnutka »Grane«, pridonijela su boljem međusobnom upoznavanju i njegovanju bogate baštine. Ponuđena jela svjedoče o porijeklu »snaša« iz različitih dijelova Šokadije, koja su ista ili slična, a nazivi su im posve različiti. No, upravo te sličnosti i razlike predstavljaju bogatstvo »Šokačke grane«. Pozdravljajući goste iz Sombora, pohvalila je njihov bogato postavljeni stol, koji svjedoči da su identična

jela jeli i Šokci i Bunjevci, ali i o kvaliteti bunjevačke rakije.

U ime gostiju zahvalio se Mata Matarić, predsjednik HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, te je ovom prigodom pohvalio bogatu suradnju dvaju udruga. Između ostalog, istaknuo je kako su prošle godine obilježili 75. obljetnicu osnutka društva i bogatog djelovanja, te da su lani, 6. prosinca, dobili Plaketu RH s potpisom predsjednika Josipovića. Predstavljajući Bunjevke i njihova »ila«, istaknuo je da su i Bunjevci u korizmi morali »ist«, pa su dio te gastronomije došli večeras predstaviti Osječanima, a

pohvalio je i mješoviti zbor koji je pjevao korizmene pjesme, pod ravnanjem profesorice Tereze Zujčić.

Tajnica »Šokačke grane«, Ljubica Pilipović, rekla je da su na 7. manifestaciji »Što su jeli naši stari u korizmi« ponovno imali više od stotinu jela, a angažirali su pedesetak snaša, dok su se jelom predstavili i gosti iz Sombora, njih tridesetak s isto toliko jela. Nadalje se pohvalila da je »Šokačka grana«, zahvaljujući suradnji s »Glasom Slavonije«, dosad izdala dvije šokačke kuharice, prošle godine u ovo vrijeme – »Šokačka jela u korizmi« i, pred Božić »Šokačka božićna kuharica«, a upravo je sada u pripremi novo izdanje, treći svezak, pod nazivom »Velika nedilja u Šokaca«, u kojoj su obrađena jela od Cvitnice do Uskrsa, zaključno s uskršnjim doručkom. Suradnja s »Glasom Slavonije« važna je s još jednog aspekta – svi recepti donijeti su izvorno, kako su to bilježile naše bake, mame, tete i strine, a ujedno je i prinos očuvanju šokačkoga govora.

Slavko Žebić

U SOMBORU PROLJETNA SJETVA NA VIŠE OD 73.000 HEKTARA

Skupa proizvodnja, a poticaja nema

U ovogodišnju proljetnu sjetvu u Somboru bit će uloženo više od 47 milijuna eura *

Sjetva je počela sredinom prošlog tjedna na parcelama šećerne repe *

Ratari su završili prihranu pšenice, a drugu prihranu trebaju obaviti krajem ožujka

Na njivama somborskih poljoprivrednika, zadruge i poljoprivrednih poduzeća ovog proljeća treba biti zasijano 73.145 hektara. Sjetva je već počela, jer su sredinom prošlog tjedna ratari ušli u njive i počeli sjetvu šećerne repe. Na području Sombora repom će biti zasijano 7.700 hektara. »Sjetva repe obično počinje u prvoj dekadi ožujka, ali je zbog hladnog vremena počela nešto kasnije. To kašnjenje nije veliko i neće imati značajnijeg utjecaja na razvoj usjeva«, kaže *Vladimir Sabadoš*, ravnatelj Poljoprivredne stručne službe Sombor. Somborska regija i Zapadnoobački okrug općenito su povoljni za proizvodnju šećerne repe, a oko 80 posto

repe koju preradi šećerana u Crvenki upravo je iz te regije. »Ove godine naš plan je sjetva šećerne repe na 10.000 hekta-

Vladimir Sabadoš

ra. Ugovaranje sjetve počeli smo još u rujnu prošle godine. Minimalni uvjeti koje nudimo su cijena od četiri dinara po

kilogramu. Hoće li se kretati naviše ovisit će o okolnostima i konkurenciji, kao i od cijena na tržištu šećera«, kaže ravnatelj sirovinskog sektora crvenačke šećerane *Milan Martić*.

DOMINIRA KUKURUZ

Poslije sjetve šećerne repe na red će doći sjetva suncokreta, soje, pa kukuruza. Suncokret je godinama sve manje zanimljiv ratarima i površine pod ovom uljaricom se smanjuju. Poticaji za ovogodišnju sjetvu mogu biti dobri, jer je lanijski prinos suncokreta najbolje podnio sušu. »Dobar prosječan prinos od prošle godine sigurno će utjecati da se proizvođači odluče za suncokret. Međutim, cijena je na prvome mjestu i od

toga najviše ovisi proizvodnja«, kaže *Igor Balalić* iz Odjela za uljane kulture Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo iz Novog Sada. Sjetva soje planirana je na više od 9.200 hektara i soja je posljednjih godina dobila primat nad suncokretom. Za deset godina sjetvene površine su udvostručene. Tradicionalno najzastupljenija ratarska kultura je kukuruz, a ovog proljeća bit će ga na više od 44.000 hektara. »Kukuruz će zauzeti 60 posto sjetvenih površina. To znači da će na 10 posto površina biti ponovljene sjetve kukuruza, što je opasnost s obzirom na rasprostranjenost kukuruzne zlatice i ukoliko bude sušna godina na tih 10 posto površina možemo očekivati probleme«, kaže načelnik Odjela

za privredu *Vladislav Kronić*. Na to gdje proizvođači najviše griješe kada je u pitanju sjetva kukuruza pozornost skreće prof. dr. *Dorđe Jocković*, upravnik Odjela za kukuruz novosadskog Instituta za ratarstvo i povrtlarstvo. »Obično ljudi čekaju da otopli i onda počinju sjetvu, pa umjesto 5. siju 25. travnja. Naš je savjet da se sjetva kukuruza uvijek uradi u prvoj dekadi travnja. Druga važna stvar je gustina sjetve, odnosno broj biljaka po jedinici površine. Kod nas je uobičajeno da prosječan broj biljaka po hektaru bude 35 do 40.000 biljaka što je nedovoljno za vrhunske prinose. Pozornost treba obratiti i na kemijsku analizu zemljišta, što je osnov svake agrotehnike. Ako znamo kakav nam je sustav zemljišta racionalno ćemo moći primijeniti mineralna gnojiva i imat ćemo bolje i stabilnije prinose. Mi, kao stručnjaci, želimo i da se novi hibridi što prije uvedu u proizvodnju, jer nedopustivo je da netko jedan isti hibrid

sije 20 godina«, kaže profesor Jocković.

Usporedo s proljetnom sjetvom ratari su uradili i prihranu ozime pšenice. Prva prihrana je završena, a ravnatelj PSS Sombor, Vladimir Sabadoš, savjetuje da se s drugom prihranom pričuška kraj ožujka.

ZA SJETVU 47 MILIJUNA EURA

Statističari Odjela za privredu Grada Sombora izračunali su da će ova sjetva proizvođače stajati 47 milijuna eura. U usporedbi s 2011. godinom to je oko četiti milijuna eura više, a u usporedbi s 2010. godinom čak 14 milijuna eura više. »Sve je skuplje, a najviše su poskupjeli mineralno gnojivo i dizel gorivo. Nas proizvođače najviše pogađa što neće biti poticaja za proljetnu sjetvu od 14.000 dinara po hektaru, kao što je bilo ranijih godina. To što Ministarstvo poljoprivrede ove godine namjerava proizvodnju potaknuti po količini

Zvonko Lukić

proizvedene robe znači da će poticaji za nas biti za dvije trećine manji nego lani, a mi od tih poticaja nećemo dobiti ništa, jer će za iznos poticaja prerađivači umanjiti otkupnu cijenu«, iznosi strahove ratara Zvonko Lukić iz Nenadića. Ipak, sjetva mora pratiti agrotehničke rokove, pa poslovi na njivama ne mogu čekati poteze Ministarstva, a ratari, htjeli-nehtjeli, u proizvodnju moraju ulagati. Procjene gradskih statističara su da će im za mineralno gnojivo trebati 33 milijuna eura, za sjemenski materijal 5,6 milijuna eura, skoro 4,5 milijuna eura bit će

uloženo u zaštitna sredstva, a u dizel gorivo 4,3 milijuna eura.

Stanje u poljoprivredi i to koliko cijene osnovnih poljoprivrednih proizvoda (ne) prate rast troškova proizvodnje mogu ilustrirati cijene poljoprivrednih proizvoda i rast troškova proizvodnje u posljednje dvije godine. Cijene pšenice i suncokreta su padale. Tako je cijena pšenice 2010. godine bila 0,27 eura, a prošle godine 0,19 eura po kilogramu. Cijena suncokreta bila je 2010. godine 0,43 eura, a prošle 0,35 eura po kilogramu. Cijene ostalih kultura su rasle, ali neznatno. Tako je cijena kukuruza s 0,16 eura porasla na 0,20 eura po kilogramu, šećerne repe s 0,03 na prošlogodišnjih 0,04 eura po kilogramu, dok je cijena soje ostala nepromijenjena u protekle dvije godine i to 0,36 eura za kilogram. Istodobno ulaganja u ovogodišnju proizvodnju veća su za 40 posto od ulaganja iz 2010. godine.

Zlata Vasiljević

JAVNI POZIV

ZA PRIKUPLJANJE PONUDA ZA ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA NA AUTOBUSNOM KOLODVORU U SUBOTICI

Javno poduzeće za prijevoz putnika u gradskom i prigradskom prometu »Subotica-trans« Subotica, Segedinski put br. 84 oglašava:

- izdavanje u zakup poslovnog prostora koji se nalazi na Autobusnom kolodvoru u Subotici, Senčanski put br. 5: lokal 4/A2 - površina 96,75 m² koji se sastoji od više prostorija (objekt raspolaže s 2 (dva) sanitarna čvora).

Početna cijena mjesečnog zakupa iznosi 15.393,15 dinara (u cijenu zakupa je uračunat i iznos PDV-a), a razgledanje lokala je moguće svakog radnog dana od 11.00 do 12.00 sati. Kontakt osoba na Autobusnom kolodvoru u Subotici: Muhi Šandor.

Ponuda mora obvezno sadržavati: podatke o ponuđaču, ponudenu cijenu zakupnine u dinarima i precizno navedenu djelatnost koju izabrani ponuđač želi obavljati u predmetnom lokalima. Zakupac snosi rizik pribavljanja potrebnih dokumenata i dozvola za obavljanje svih željenih djelatnosti.

Nepotpune i neblagovremene ponude se neće razmatrati.

Pored zakupnine izabrani ponuđač je dužan snositi i sljedeće troškove korištenja poslovnog prostora:

troškove utroška električne energije;

troškove utroška vode;

troškove grijanja;

troškove naknade za korištenje gradskog građevinskog zemljišta;

troškove odnošenja smeća i

troškove osiguranja opreme i uređaja.

Ponude se dostavljaju do 02.04.2012. godine, osobno ili poštom, u zatvorenoj kuverti s naznakom »Ponuda za zakup lokala 4/A2 na Autobusnom kolodvoru - NE OTVARATI« i to na adresu JP »Subotica-trans« Subotica, Segedinski put 84 ili neposredno u prijemni ured kod poslovnog tajnika svakog radnog dana od 10.00 do 14.00 sati.

Javno otvaranje ponuda će se održati 03.04.2012. godine s početkom u 10.00 sati u prostorijama JP »Subotica-trans« Subotica, Segedinski put br. 84 (sala za sastanke) kome mogu nazočiti svi zainteresirani ponuđači.

Odluku o izboru najpovoljnije ponude izvršit će stručno Povjerenstvo JP »Subotica-trans« Subotica u roku od 10 dana, računajući od dana javnog otvaranja ponuda, i o istoj će svi ponuđači biti blagovremeno obaviješteni pismenim putem.

Izabrani ponuđač je dužan prilikom potpisivanja ugovora ostaviti depozit u visini iznosa 2 (dvije) mjesečne/ponuđene zakupnine. Depozitirani iznos će se koristiti isključivo za namirenje neizmirenih obveza.

BAĆ-IVIN ŠTODIR

Trukuj ti bać-Ivo

Bać-Iva se baš nava-dijo na trukovanje. Lipo se otpravijo, pa mu slova na mašine iska-ču sve brže i brže. Bome, počeli mu se i javljat koi-kaki. Te, bać-Ivo, pročitao sam to i to, te pročitao sam no i no. Samo, znade se ko se kako javlja. Mali ljudi, naki ko što je i on, kažu mu da je baš lipo što kogod i kadgod smije natrukovat no što on trukuje. Eto, kažu, baš si to lipo natrukovo, ko da si mi iz srca iščupo, samo, ja to ne znam tako nakitit. Ni što triba da pazu

Piše: Ivan Andrašić

na red, kogod da se uneredijo, samo ništa vazdan pazu šta to bać-Iva radi. Šta će, vada jim tako kažu njevi. A više put mu nako ko malo u šale, rekli i da ne mora baš svud turat nos, jel bi koišta moglo malo i zasmrđit, a onda, zna se, po nosu bi mogo dobit naj čiji je najbliži. Najlipše se nasmiyo kad se sa familijom vratijo iz Opatije. Bili jedno dvi nedilje kod ženinoga čike, pa kad su se trefili, naj držo pendrek za pojasom, pa ko naslonijo ruku na njega i dosadiva se, veli mu, vada opet kroz šalu, da baš lipo trukuje, kad su mu ni za koje trukuje, cilu familiju poslali zabadva na more. Bome, ni njegovi veliki, opet, nisu baš uvik voljili sve što bi on natrukovo. Al tapšali su ga po ramena, pa još kad ji gledu ni malo veći od nji, sve se istopu od milina, jedino se nako dosta oštro, a kadgoda pomalo i tužno znadu zagledat u njega. A usta bi jim, da ni ušiju, napravila cili krug kolikogod jim glave bile velike. Samo bi jim oči ostale nikake mutne, ladne. »Ko zna, možda se sumiru zbog čegagod što je bilo kadgoda prija, a nisu baš najbolje oprali ruke, pa se boju da štogoda ne ufleku. A ko zna i koliko su jim čiste gaće i brog čega, pa se boju da i to ne dojde u divan, ko će ji znat? A ne bi baš jako voljili da to znade puno čeljadi«, kaže bać-Iva njegove. „Ta idi, Ivo, vada vidiš šta je od nji natrukovano u ni novina što nam ji dila prid crkvom, vidiš da su to naši najveći, da na svitu ni nema veći od nji, vada ji ni što su od nji trukovali poznaju bolje neg Ti. Neće vada svako ko ti uvik gledat ništa i nikoga naopako«, miri ga njegova. »Hm... možu oni bit i naši i njevi, al kad se sitim čiji su bili do pri nekoliko godi-na ne bi se baš mogo zakunit jesu li i koliko

su moji. A i kad bi se štogo-da priokrenilo, istom onda bi se pravoga vidlo ko je čiji!«, ne da se bać-Iva, jel ščim se otpravi divan od nji, oma ga počme derat ljutina, pa ne može ni beknit, neg samo jako glasno duše kroz nos. I onda, što je još bolje, što je duže i više trukovo, taki svakaki su ga sve više počimali tapšat po ramenu. I livomu i desnomu. A niki i livom i desnom, sve se otecavali ko će više i dužje. Istom potli je vidijo da je to samo prid drugima i da je to samo istom nako. Samo,

kad su ga tapšali ni veliki i ni najveći, znali su ga lipo i podbost, da mu je sve bučilo još puno vrimenta potli tapšanja. Ajd da je rame, al duša. Koliko je samo put potli takoga tapšanja sorovo bać-Ivin Taksa, a siroma ni kriv, ni dužan. Bać-Iva bi se naslonijo na vraca od stražnjega dvora, jako se zaštodi-ro, š vrimenta na vrime bi tako otpljunijo, da se prav digne po metera, a Taksa ko Taksa, samo bi mu se umiljavo oko noga, dok ne bi dobijo taki šljokac, da otkrke do šljive. Pa opet, kolikogod mu bilo teško, ne mož reč da bać-Iva ni bijo zadovoljan trukovanjem. »Bome, ženo, baš voljim trukovat. Nek je i zabadva, kad vidim da je zabadva još puno toga. Eto, dite nam lane išlo u cimu pri Kirbaja, a novce dobilo potli Božića. Eno i komšinica se cilu jesen i zimu smrzavala u ladnjače, a novce će, ako Bog da, dobit za Kirbaj. Pa eto i ti, svaki dan uredno ideš u tu tvoju fabriku, a već po godine nisi dobila ni filera«, kaže on njegove. E, tu je već metnila ruke na bokove, oma je zno šta će bit. Samo je promrđžala ništa što ni razumijo, digla nos do plafona i šljoknila mačka što je se moto oko nogu. »Eto ti ti tvoji! Samo žuru na koikake konferencije, tako najlakše zaradu nadnice, a za nas ji ni malo ni briga, nisu nas nigdi ni spomenili, ko da ni nismo naši! A saće izbori, onda će nas opet lipo tapšat po ramena, usta će jim bit puna meda i samo će nam divanit koliko će nam bit bolje ako ji opet izbirnemo da idu pod ruku sonima najvećima i da lipo slušu i radu kako oni kažu«, izađe njegova svaj jad i jid, a bać-Iva je samo izdunijo bukaricu katarke i ošo naranit Taksu, on barem ne zna pripovidat.

Izložba o brodu Szent István

NOVI SAD – Do 10. svibnja u Muzeju Vojvodine u Novom Sadu može se pogledati izložba »Szent István« Povijesnog muzeja Istre u Puli. Izložba je posvećena najpoznatijem bojnom brodu potopljenom u Jadranu – S. M. S. Szent István, koji je danas zaštićen podmorski lokalitet, što svojom monumentalnošću plijenjuje pozornost istraživača morskih dubina. Posjetitelji Muzeja Vojvodine (Dunavska 35) imaju priliku pogledati video-materijal, fotografije, ali i predmete s glasovitog broda. Posebno vrijedni muzejski predmeti su slova naziva broda skinuta s krme.

Broj S. M. S. Szent István bio je jedan od četiriju bojnih brodova klase Tegetthoff – prve i jedine klase dreadnoughta u austrougarskoj ratnoj mornarici. Porinut je u more 1914. u brodogradilištu u Rijeci, a potopila ga je zasjeda talijanske ratne mornarice, nedaleko od otoka Premude u zadarskom arhipelagu, lipnja 1918. godine. Autorice ove izložbe, koja ujedno predstavlja i nastavak dobre kulturne suradnje Vojvodine i Istre, su *Katarina Pocedić i Gordana Milaković*.

Rumski tamburaši oduševili Mitrovčane

SRIJEMSKA MITROVICA – Srijemskomitrovačko kazalište »Dobrica Milutinović« je prošloga petka bilo domaćin koncerta tamburaša HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume. Rumljani su nastupili pod ravnateljskom palicom *Josipa Jurce*, pred oko 150 gostiju. HKPD »Matija Gubec« je održao svoj veliki godišnji koncert, a kao vokalni solisti nastupili su: *Dunja Divić, Katarina Atanacković, Bogdan Dejanović, Marija Ratančić, Zoran Lepšanović i Dušan Stupar*.

Koncert je održan u organizaciji Centra za kulturu »Sirmiumart«. Prema riječima ravnatelja Sirmiumarta *Andreja Španovića*, postoji želja da nastup HKPD-a »Matija Gubec« preraste u tradiciju te da će i narednih godina mitrovačka publika moći uživati u glazbi tamburaškog orkestra iz Rume.

D. Š.

Predstavljene svatovske pjesme Šokaca

BAČKI BREG – Udruga »Urbani Šokci« iz Sombora priredila je u Bačkom Bregu predstavljanje CD-a »Svatovske pisme Šokaca u Bačkoj«. Predstavljanje

u Bačkom Bregu održana je 18. ožujka, mjesec dana nakon prvog predstavljanja CD-a u Baču. »Na audio CD-u su svatovske pjesme stare između 70 i 100 godina. Većina ih se danas koristi samo za potrebe scenskih nastupa kulturno-umjetničkih društava. U nekim mjestima, kao što su Bački Monoštor, Bački Breg i Sonta, imamo pjesme koje se još uvijek pjevaju u određenim prigodama. Svako mjesto ima jedan dio tužnih pjesama koje su se pjevale u svatovima. Postoje i pjesme koje nisu autohtone, no uobičajile su se i postale su tradicijske«, kaže predsjednica Udruge »Urbani Šokci« *Marija Šeremešić*. Potporu izdavanju CD-a dalo je Hrvatsko nacionalno vijeće i članovi »Urbanih Šokaca«. Sljedeći korak bit će zabilježba notnih zapisa svatovskih pjesama.

Nerednih mjeseci slijedi promocija CD-a u ostalim podunavskim mjestima.

Z. V.

Održana godišnja skupština »Jelačića«

PETROVARADIN – HKPD »Jelačić« održalo je u utorak, 20. ožujka, godišnju izbornu skupštinu u prostorijama crkve Sv. Jurja u Petrovaradinu. Na samom početku predsjednik *Josip Pokas* pozdravio je nazočne i uručio zahvalnicu za suradnju i pomoć predsjedniku Skupštine grada Novog Sada, *Aleksandru Jovanoviću*. Na skupštini su podnesena izvješća o radu i stanju u udruzi za prošlu godinu kao i izvješće Nadzornog odbora te plan rada za 2012. godinu. Na skupštini je izabrano novo članstvo Upravnog i Nadzornog odbora. Nazočnima su se obratili i *Petar Mudri* u ime vijeća MZ Petrovaradin i *Mato Groznica* u ime HNV-a. Skupštini su nazočili i predsjednik i članovi HKUPD-a »Stanislav Preprek« iz Novog Sada.

M. H.

Izložba Darka Vukovića u Likovnom susretu

SUBOTICA – Izložba radova novosadskog grafičkog dizajnera *Darka Vukovića*, pod nazivom »Plakati – ne plakati«, bit će otvorena večeras (petak, 23. ožujka), u Modernoj galeriji »Likovni susret« u Subotici, s početkom u 18 sati. O radu Darka Vukovića govorit će kustosica Galerije *Nela Tonković*, a o značaju i značenju plakata povjesničar umjetnosti *Bela Duranci*.

Darko Vuković jedan je od najzapaženijih mlađih grafičkih dizajnera u Srbiji. Njegovo ime posebno se vezuje za plakatni dizajn, koji čini najveći dio njegovog opusa.

Književna večer u Vajskoj

VAJSKA – Predstavljanje triju knjiga *Stjepana Adžića* objavljenih u sklopu kulturnoga, nakladničkog i znanstveno-istraživačkog projekta »Život i djelo Stjepana Adžića (1730. – 1789.)« održat će se u subotu, 24. ožujka, u župnom uredu crkve sv. Jurja u Vajskoj. U programu sudjeluju inicijator projekta dipl. ing. *Andrija Matić*, župnik i dekan drenovački *Marko Didara*, načelnik općine Drenovci prof. *Jakša Šestić*, autorica i voditeljica projekta u centru HAZU Vinkovci dr. sc. *Anica Bilić*, mons. *Luka Marijanović*, profesor u mirovini, te domaća HKPU »Zora« i pjesnik *Josip Dumendžić Meštar* iz Bođana. Književnu večer organiziraju MO DSHV-a Vajska i HKPU »Zora«. Početak je u 19 sati.

Film »Od zrna do slike« u utorak na HRT 1

ZAGREB – Dokumentarni film *Branka Ištvančića* »Od zrna do slike« bit će prikazan na prvom programu HRT-a u utorak, 27.

ožujka, od 23.40 sati. Film predstavlja dokument o fascinantom fenomenu stvaralaštva žena, popularno zvanih »slamarki«, koje na taj način ublažavaju svoju tešku svakidašnjicu, održavajući također svoj kulturni i nacionalni identitet. Trajanje filma je 75 minuta.

Uskrsna izložba slamarki i »likovnjaka« u Subotici

SUBOTICA – Likovno-slamarski odjel HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta i Likovni odjel HKC-a »Bunjevačko kolo« iz Subotice, priređuju 19. Uskrsnu izložbu, koja će biti otvorena u utorak, 27. ožujka, u predvorju Gradske kuće, s početkom u 18 sati. Izložba će se moći pogledati do 4. travnja, u vremenu od 10 do 20 sati.

Uskrsna izložba u Tavankutu

TAVANKUT – Osnovna škola »Matija Gubec«, Galerija Prve kolonije naive u tehničar slame, HKPD »Matija Gubec« i župa Srca Isusova iz Tavankuta, priređuju Uskrsnu izložbu, koja će biti otvorena u idući petak, 30. ožujka, u prostorijama Galerije Prve kolonije naive u tehničar slame u Donjem Tavankutu, ulica Marka Oreškovića broj 3.

Izložba će biti otvorena u 18 sati, a moći će se pogledati do 1. travnja.

Hrvatski pisci na subotičkom festivalu

SUBOTICA – Regionalni književni festival »Pisci u fokusu«, peti po redu, održat će se od 29. do 31. ožujka u Subotici i ugostit će, među ostalim, književnike i urednike iz Hrvatske. U idući petak, 30. ožujka, u Art kinu »Aleksandar Lifka«, od 17 sati bit će upriličen razgovor s jednim od najpoznatijih hrvatskih urednika *Krunom Lokotarem*; u 18 sati nastupa nagrađivani romanopisac, autor »Osmog povjerenika« *Renato Baretić*, a od 21 sat publika će se moći upoznati s djelom književnika *Borisa Dežulovića*, poznatog pera nekadašnjeg »Feral Tribuna«. Idućeg dana, u subotu 31. ožujka, u Art kinu od 18 sati predstaviti će se zagrebački književnik i publicist *Robert Perišić*.

Osim navedenih autora, subotički festival ugostit će i domaće književnike *Jeleni Lengold*, *Marka Vidojkovića*, *Zorana Ćirića*, *Zorana Trklju*, te mađarske pisce *Katalin Ladik*, *Jánosa Áfru*, *Ákosa Kele Fodora*, *Pétera Bozsika*, *Mártu Józsa*, *Attilu Sirbika* i *Orsolju Bencsik*.

U pratećem festivalskom programu, nastupaju lokalni bendovi Mršavi pas i hor voluharica, Carry i Omladinac 11, dok će u Galeriji Otvorenog sveučilišta biti postavljena izložba *Attila Starka*, mladog grafičara iz Budimpešte. Tijekom festivala, knjižara »Nova školska knjiga« odobrava popust od 10 posto na djela gostiju.

Ulaz na sve programe je besplatan. Organizator festivala »Pisci u fokusu« je Fondacija za omladinsku kulturu i stvaralaštvo »Danilo Kiš« iz Subotice.

Arsen i Gabi u Somboru

SOMBOR – *Arsen Dedić* i *Gabi Novak* održat će 19. travnja koncert u Somboru. Oni će nastupiti u pratnji njihova sina jazz pijanista *Matije Dedića*. Koncert naziva »Vremeplov« zakazan je za 19. travnja u 20 sati u Narodnom kazalištu u Somboru. Cijena ulaznice je 1.500 dinara, a na dan koncerta 2.000 dinara. Rezervacije se primaju na telefon 025/436 373 i važe do 15. travnja, odnosno oni koji su rezervirali karte do tada ih trebaju preuzeti. Z.V.

U POVODU 100 GODINA OD ROĐENJA KIPARICE ANE BEŠLIĆ (II. DIO)

Život forme

Za svoje umjetničke realizacije Ana Bešlić nagrađivana je više puta, kako na izložbama tako i na brojnim natječajima, a o njezinom stvaralaštvu pisali su brojni likovni kritičari iz zemlje i inozemstva

Piše: Ljubica Vuković Dulić

Fotografije: dokumentacija Gradskog muzeja Subotica

Prije stotinu godinu, 16. ožujka 1912., rođena je čuvena kiparica *Ana Bešlić*. Podrijetlom sa Šara Pustare, nadomak Bajmoka, Anu je životni put odveo do Beograda, gdje je provela najveći dio privatnog i profesionalnog života. No, Ana Bešlić je nekom osobitom niti ostala vezana za zavičaj, ostavivši svoj umjetnički trag na javnim prostorima Subotice i okolnih mjesta (Tavankut, Bajmok).

Govoreći o svojim umjetničkim težnjama Ana Bešlić je jednom prilikom izjavila: »Ako se traži neka poruka u umjetničkom djelu, onda bih željela – za razliku od umjetnika koji

hoće, šokirajući gledatelja, da ga učine stalno svjesnim zla i nedaća koje ga okružuju – da čovjek gledajući moju skulpturu, prateći sklop linija i odnos formi, doživi neku vrstu katarze, da mu se učini da možda i u životu vrijedi tražiti neku ravnotežu koja bi ublažila zastrašujuću dimenziju ugroženosti i sigurnosti.«

PUT PREMA APSTRAKCIJI

Počeci kiparkoga rada Ane Bešlić započinju u prvoj polovici pedesetih, u okvirima socijalističkog realizma, no ubrzo se kontekst njezinoga umjetničkog djelovanja pro-

širuje. Već ranih pedesetih godina Ana Bešlić realizira skulpturu koja nagovještava njezine buduće preokupacije. »Torzo« iz 1953. i 1954. pokazuju pravac u kojem će se razvijati njezin stvaralački senzibilitet. To su prvi pokušaji reduciranja oblika, forme svedene na svoj praoblik te radovi koji obilježavaju fazu asocijativnih formi, kada ona razrađuje određenu ideju oblikovanja pune forme organskog karaktera. Ohrabrenje za ovakav skulptorski izraz Ana Bešlić ima u modernoj europskoj skulpturi, osobito skulpturi *H. Arpa*, *H. Moorea* i *C. Brancusija*, u čijim je skulptorskim rješenjima vidjela ono što ju je zanimalo i inspiriralo: čiste oblike reduciranih oblika koji asociraju na ljudsku figuru, plastičke kompozicije kao odnos mase i šupljine. Prostor oko skulpture i šupljine u njoj obrađene su i jednako vrijedne kao i pune

Krila, 1957.

forme. Njezin plastički senzibilitet obilježio je niz radova ove faze: »Ženski torzo« iz 1954., »Materinstvo« iz 1956., »Spojene forme« i »Dvije forme« iz 1959. te »Grupa« iz 1962. To su oblici koji podsjećaju na uprošćene forme ljudskog ili životinjskog torza, a koji će se razviti do slobodnih plastičnih oblika, bližeći se sve više apstrakciji. Svoju četvrtu samostalnu izložbu Ana Bešlić je priredila u Subotici 1963. Tada je izložila radove kojima pruža uvid u radove ove, asocijativne faze, a koji pokazuju početak odvajanja njenih skulptura od svijeta predmetnosti te put do nastanka predmeta slobodnog, plastičkog oblika. U jednom intervjuu 1958. godine Ana Bešlić je izjavila: »Moja umjetnost je apstraktna, ili bar nefigurativna. Međutim, nisam još uspjela, i ne znam hoću li uspjeti osloboditi se ljudskog, animalnog i biljnog elementa.« To će uspjeti krajem šezdesetih godina.

SKULPTURA U PROSTORU

Ana Bešlić je u to vrijeme, točnije 1957. godine, jedna od osmero kipara osnivača grupe »Prostor 8« (tu su još: *Olga Jančić, Jovan Soldatović, Ratimir Stojadinović, Jovan Kratožil, Miša Popović, Miloš Sarić i Aleksandar Zarin*), koji su željeli dati doprinos simbiozi skulpture, arhitekture i njihove okoline, izlagati u slobodnom prostoru te komunicirati svojim skulpturama i s onima koji nisu posjetitelji galerija. Ova je manifestacija i programsko usmjerenje grupe dalo Ani Bešlić priliku realizirati svoje zamisli i u slobodnom prostoru. Jedna od skulptura izlaganih s »Prostorom 8« (»Krila«) bit će kasnije otkupljena i postavljena na Palić.

Ana Bešlić je potpuni raskid s predmetnim svijetom postigla u razdoblju sfere, koja traje od 1966. Preokupirana samo plastičkim problemima, ideja o masi oslobođenoj svih tematskih i ilustrativnih određenja dobila je oblik u ciklusu skulptura pod nazivom »Otvorena forma«. Djela su to glatke površine i sfernih oblika, pri čijoj izradi kao novi izražajni materijal autorica unosi boju, a kasnije i poliestar. Nastaju brojne varijante na temu »Otvorenih formi« s karakterističnim usjekom čiji je intenzitet varirao. Ne radi se tu o pasivnoj masi reducirane forme već je ona, kako sama autorica tumači: »...uprošćena i zatvorena forma do te mjere da je bio potreban jedan fizički zahvat – jedan usjek u glatku površinu kako bi se ona otvorila... i otkrila svoju unutarnju napetost.«

STVARALAČKA INVENCIJA

Stvaralačka invencija Ane Bešlić rezultirala je tijekom 1979. i izradom varijanti portreta s istim zakonitostima forme i volumena kao na tzv. bojanim loptama, odnosno »Otvorenim formama« i »Dvobojnim skul-

Skulptura, 1973.

pturama«, uklapajući karakteristične crte glave u loptasti volumen, što je ustvari nastavak razrade već započete teme davne 1959., kada je realizirala svoj »Autoportret«. O načinu realizacije portretnih skulptura Ana Bešlić je jednom prigodom rekla: »Kod izbora modela bilo mi je jedino važno da karakteristične crte glave i impresiju koju nosim o određenoj ličnosti mogu uklopiti u formu koja mi odgovara...« Portrete je poput drugih svojih skulpturalnih cjelina radila u različitim materijalima: bronci, fibreglasu, mramoru i poliestru, umjetnom, lakooblikujućem materijalu čiju tehniku svladava tijekom stipendijskog boravka u Njemačkoj 1969., u tvornici Bayer. Uslijedio je ciklus »Jastuci« u bijelom poliesteru, koji ima predmetnu temu, koja je međutim svedena do znaka. Kao posljednji likovni izričaj, a nakon što prestaje raditi skulpturu, 1995. i 1997. nastaje serija slika izrađenih pastelom, kredom ili drvenim bojicama, s prikazom jednostavnih geometriziranih oblika u naglašenoj plošnosti slike.

DJELA U SUBOTICI

Ana Bešlić je svoj čitav radni vijek bila vezana za Suboticu, unatoč činjenici da je živjela

u Beogradu. O tome svjedoči činjenica kako je u Subotici često izlagala, činjenica kako je u slobodnom prostoru Subotice postavljeno više njezinih spomenika i skulptura. U Subotici je održala i svoju retrospektivnu izložbu 1983., a svojem zavičajnome gradu je ostavila i zbirku skulptura. Radi se o ukupno dvadeset, iz različitih stilskih razdoblja. Mnoge od tih skulptura predstavljale su tadašnju Jugoslaviju po likovnim središtima svijeta. Tom je prilikom izjavila: »Zbirka koju poklanjam ovom gradu neće biti tuđin u ovoj sredini. Ona će samo nastaviti dijalog koji već godinama traje između ovdašnjih građana i mojih skulptura rasutih po ovom lijepom gradu.« Legat Ane Bešlić danas se čuva u Gradskom muzeju u Subotici, izlaže se povremeno kao cjelina ili u pojedinačnim jedinicama, čekajući da jednom dobije prostor u kojem će zajedno s drugim legatima koji se čuvaju u Gradskom muzeju biti stalno dostupan javnosti.

Skulptura koju je prvu realizirala u Subotici jest »Talija« postavljena 1951. na Ljetnoj pozornici na Paliću, kao svojevrsni spoj arhitekture i skulpture, a 1955. realizira spomenik »Majka i sin« u Aleksandrovu te portrete *Miška Prčića, Mije Mandića, Aksentija Marodića,*

RECEPCIJA I NAGRADE

O stvaralaštvu Ane Bešlić pisali su brojni likovni kritičari iz zemlje i inozemstva, a monografski osvrt na njezin rad sažela je *Katarina Ambrozić* u izdanju objavljenom povodom održavanja njezine retrospektivne izložbe 1983., održane u Gradskom muzeju u Subotici. Godine 2005. subotički redatelj *Rajko Ljubić* snimio je dokumentarni film o njezinom životu i radu, *Vesna Majnher* 2007. snima dokumentarni film »Iskazi i kazivanja srpskih vajara – Ana Bešlić«, a 2008. godine u okviru izdanja Biblioteke »Žene u srpskoj umjetnosti« objavljena je knjiga »Ana Bešlić (1912.-2008.)« autora *Miška Šuvakovića* i *Jerka Denegrija*.

Za svoje je umjetničke realizacije Ana Bešlić više puta nagrađivana, kako na izložbama tako i na brojnim natječajima. Godine 1980. dobila je u Beogradu Listopadsku nagradu, 1983. nagradu dr. Ferenc Bodrogvari u Subotici, Forumovu nagradu u Novom Sadu te 1997. u Subotici nagradu Pro urbe.

Preminula je 26. siječnja 2008., a pokopana je na Novom groblju u Beogradu.

(kraj)

Tina Turner, 1979.

Spojene forme, 1959.

Matka Vukovića i *Istvána Iványija*. Spomenici su to koji pokazuju elemente realističkih obilježja, ali s elementima modernosti, kako u smislu otklona od socrealističkog tretmana skulpture tako i u smislu plastičkog oblikovanja koji se postupno uprošćava.

U skladu s programom grupe »Prostor 8« kojoj je pripadala, Ana Bešlić 1957. realizira skulpture »Ptice« i »Krila«. »Ptice« su postavljene na Palić 1957. u sklopu uređenja Palića, a na današnje mjesto skulptura je pomaknuta 1964. kada je izložena u okviru izložbe skulpture na

otvorenom. »Krila« su izlagana na izložbama »Prostora 8«, a kasnije su otkupljena i postavljena na Paliću. Danas predstavljaju jedan od simbola Palića. Skulpture su ovo koje se stilski uklapaju u stvaralačku fazu Ane Bešlić označenu kao faza asocijativnih formi, odnosno formi koje asociraju na predmetnu stvarnost. »Spojene forme« (1959.) i »Grupa« (1962.) skulpture su koje su postavljene u Subotici s tendencijom da ostvare suživot s okolicom, a vrhunac su asocijativnih formi Ane Bešlić. »Grupa« (1962.) danas, na žalost, više ne postoji, dok

se njen drugi primjerak nalazi na Novom Beogradu. Obadvije su izlagane na više izložbi prije nego što su otkupljene i postavljene ispred Nove Općine, odnosno ispred Zdravstvenog centra »Majka i dijete« u Subotici. Idućih su godina u okolici Subotice realizirani »Baklja sjećanja« u Bajmoku 1971., »Matija Gubec« 1973. u Tavankutu te »Blaško Rajić« 1992. Oblikovani su u sklopu pojedinačnih figurativnih iskoraka, i to u vremenu kada Ana Bešlić radi na realizaciji apstraktnih »Otvorenih formi« i »Dvoboynih skulptura«.

KULTURNIM PROGRAMOM U SUBOTICI POČELO OBILJEŽAVANJE GODINE VELIKANA

Izložba fotografija i skulptura

U povodu 100. obljetnice rođenja *Ane Bešlić*, u subotičkom Gradskom muzeju je prošloga petka otvorena izložba fotografija javnih spomenika i bista koje je izradila čuvena kiparica, kao i dijela legata kojega je ona ostavila ovom subotičkom muzeju. Autor izloženih fotografija je subotički fotograf *Augustin Juriga*.

Ana Bešlić je jedna od najistaknutijih hrvatskih umjetnica u Vojvodini, a ovim programom započelo je obilježavanje Godine velikana, velike manifestacije koju je inicirao Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

Otvarajući izložbu, menadžerica kulturnih aktivnosti ZKVH-a *Katarina Čeliković* je navela kako su kraj XIX. i početak XX. stoljeća iznjedrili velikane koji su nas zadužili svojim postignućima čiji su značaj i veličina prešli granice ovih krajeva.

O životu Ane Bešlić i njezinim spomenicima, ovom prigodom, govorila je povjesničarka umjetnosti *Ljubica Vuković Dulić*, a portrete iz legata predstavila je povjesničarka umjetnosti *Olga Kovačev Ninkov*.

Ova izložba, čiji je naziv »Život formi Ane Bešlić«, bit će otvorena do 16. travnja, a u njezinom sklopu bit će prikazan i dokumentarni film *Rajka Ljubića* o ovoj glasovitoj kiparici.

D. B. P.

NATJEČAJ ZA ORIGINALNI DRAMSKI TEKST ZA DJECU I MLADE

Prestižna nagrada za Arsena Ćosića

Nagrada, među ostalim, podrazumijeva i premijerno izvođenje komada u profesionalnoj produkciji u beogradskom kazalištu »Duško Radović«

Subotičanin *Arsen Ćosić*, koji je u kazališnom svijetu dosad bio poznat kao kreator i izrađivač lutaka, oprobao se i u pisanju komada za djecu i to vrlo uspješno, što potvrđuje nagrada koju je u utorak, 20. ožujka, na Svjetski dan kazališta za djecu i mlade, primio u Beogradu. Ćosić je dobio prvu nagradu na natječaju za originalni dramski tekst za djecu i mlade, koji raspisuje strukovna udruga Assitej Srbije u suradnji sa Sterijinim pozorjem iz Novog Sada i Malim kazalištem »Duško Radović« iz Beograda, a pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Srbije.

Ćosićev tekst, pod nazivom »Mrak i ja«, proglašen je najboljim u konkurenciji od 57 pristiglih naslova.

»Riječ je o suptilno napisanoj drami za uzrast od sedam do deset godina, koja ima ozbiljan pristup materijalu koji obrađuje i koja uz puno poštovanje emotivnih i mentalnih potencijala publike ne bježi od onog što je traumatično i suštinski važno za dijete. Tekst 'Mrak i ja' govori fino iznijansiranim tonom, punim topline i humora iz ugla djeteta, a ne odraslog čovjeka«, navodi se, među ostalim, u obrazloženju žirija.

Uspostavljanjem ove nagrade Assitej Srbije ulazi u novu fazu projekta promidžbe i afirmacije domaćeg dramskog stvaralaštva za djecu i mlade. Nagrada sadrži novčani iznos, premijerno izvođenje u profesionalnoj produkciji u Malom kazalištu »Duško Radović« u

sezoni 2012./13. godine, prijevod teksta na engleski jezik i objavljivanje na internetskoj stranici Assiteja Srbije i Write Local Play Globala (WLPG).

U kratkoj izjavi za HR Arsen Ćosić izrazio je zadovoljstvo dobivenom nagradom.

»Ova nagrada mi znači mnogo. Pisanje za djecu je moja ljubav, lijepo je dobiti potvrdu da je ta ljubav vrijedna i uzvraćena«, kaže nagrađeni autor.

Inače, Arsen Ćosić je kao izrađivač lutaka, skupa sa svojom suradnicom *Ljubicom Suturović*, sudjelovao u broj-

nim kazališnim projektima u zemlji i Hrvatskoj, među ostalim i u predstavama na hrvatskom jeziku pri Dječjem kazalištu u Subotici (»Ždribac zlatne grive«, »Kako je Potjeh tražio istinu«). Bio je također i suradnik »Hrcka«, dječjeg podlistka tjednika »Hrvatska riječ«.

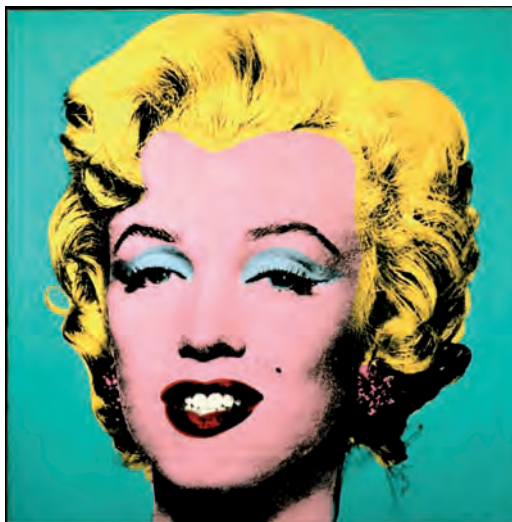
D. B. P.

VELIKI DOGAĐAJ U GALERIJ DR. VINKA PERČIĆA

Izložba Andyja Warhola u Subotici

Uponedjeljak, 26. ožujka, u Galeriji dr. Vinka Perčića u Subotici bit će otvorena izložba originalnih serigrafija glasovitog *Andyja Warhola*. Izložba pod nazivom »15 minuta slave« obuhvaća tridesetak Warholovih djela, među kojima se nalaze originalne serigrafije »Marilyn Monroe«, edicije »Cvijeće«, »Martha Graham«, »Dame i gospodo«, kao i ostala djela rađena u prepoznatljivoj maniri pop-arta. Publika će biti u prilici vidjeti i djelo »Brzi klizač«, koje je bilo simbol natjecanja u brzom klizanju na Zimskim olimpijskim igrama u Sarajevu 1984. godine. Američki slikar, redatelj, publicist, glumac i fotograf Andy Warhol (1928.-1987.) jedan je od najpoznatijih umjetnika

20. stoljeća zaslužan za rođenje umjetničkog pravca pop-arta. Čuven po slikama konzervi juha »Campbells« i boca »Coca-Cole«, Warhol je postao jedna od najvećih figura popularne kulture. Njegove prve slike prikazuju likove iz crtanih filmova i reklama, koje je radio ručno. Kasnije Warhol svoje teme traži u brendovima, glumačkim i glazbenim zvijezdama (*Marilyn Monroe, Elizabeth Taylor, Elvis Presley...*) te isključuje je svaki trag »ruke«. Godine 1963. osnovao je čuveni atelier »Fabric« u kome su redoviti gosti bili slikari, pisci, glazbeni-

ci i poznate underground ličnosti. U to vrijeme počeo se baviti tiskom na tkanini – sitotiskom, te radio slike u serijama, čime je uspio da i sama umjetnost postane »masovni proizvod«. Iako veoma popularan i uspje-

šan, život Warhola i njegovo djelo praćeni su brojnim kontroverzama. Organizatori izložbe u Subotici su Galerija dr. Vinka Perčića i Fundacija »Danilo Kiš« iz Subotice u suradnji s »Visconti art galerijom« iz Ljubljane, u čijem vlasništvu su izložena djela. Izložba će se moći pogledati do 21. travnja. Cijena karte za odrasle iznosi 100 dinara, a za organizirane školske posjete 70 dinara po učeniku. Radno vrijeme galerije je od 9 do 18,30 sati radnim danom i od 10 do 14 sati subotom. Ulaz na svečano otvorenje izložbe, koji je zakazan za 20 sati, je slobodan.

D. B. P.

ODRŽANE ČETVRITE KORIZMENE DUHOVNE VEČERI U SOMBORU

Crkva ima dar praštanja

Otac Vjenceslav Mihetec

Na četvrtim po redu korizmenim duhovnim večerima Duhovnog centra oca Gerhadra, koje su održane 19. ožujka, tema je bila oprost grijeha. O tome je govorio otac *Vjenceslav Mihetec*, koji je i tjedan prije održao zanimljivo predavanje. I ovaj put dvorana Udruge Nijemaca »Gerhard« bila je pretijesna za sve vjernike koji su htjeli čuti nadahnute riječi oca Vjenceslava, koji je samo za prigode ovih duhovnih večeri iz Zagreba došao u Sombor.

Svoju priču o oprostima gri-

jeha otac Vjenceslav počeo je ulomkom iz Knjige o oproštenju Ivana Zlatoustog. »Carev sin bio je povjeren iskusnom duhovnom vodi da mu bude odgajatelj i da ga upozna s Božjim milosrđem. U razgovoru su došli do grijeha, a starac reče: 'Čovjek koji cijeli život živi ljubeći Boga, čineći dobra djela, ali na kraju okrene Bogu leđa i prokune Ga, propast će. Čovjek koji je cijeli život živio oholim životom, daleko od Boga, činio zla i na kraju kaže: Bože, žao mi je!, bit će spašen'. Onda je mladić rekao: 'Nepravda! Kako može netko tko je cijeli život činio zlo biti spašen zbog jednog - žao mi je?' Starac ga tada odvede na morsk obalu, pokraj jednog kamenoloma, gdje su radnici na lađe tovarili velike blokove kamena koje su ih odvozile. Starac je uzeo sićušno zrno pijeska, baci ga i zrno potonu u more. Mladić

je shvatio da kamenje nije potonulo zato što je u lađi koja ga nosi na drugu obalu, a zrnice pijeska izvan lađe tone. 'To ti je slika crkve', pojasnio mu je starac. 'Crkva je lađa koja vozi na drugu obalu, tko je u njoj na putu ima vremena za obraćanje i za mijenjanje života, ali onaj koji je skočio iz nje potonut će«, kazao je otac Vjenceslav. »Crkva ima moć praštanja, to joj je dodijelio Isus kao svoj uskrsli dar.«

Bog nikada nije prokleo čovjeka, ali jest zlo. »Đavao se zove i demon i ima tri točke svog hoda. Prva mu je čovjeka odijeliti od Boga, druga je čovjeka odijeliti od čovjeka, a treća čovjeka raskolitu u samome sebi. Podvojenih ličnosti imate koliko hoćete. To je njegovo djelo. Grijesi mogu biti teški i laki«, prenio je otac Vjenceslav. »Teški grijeh je i smrtni grijeh, jer smrtni grijeh ubija ljubav, a

to je Bog. Kada si u nekom ubio ljubav onda si smrtno zgriješio. Takav grijeh traži što prije priznanje grijeha i traženje oprostiranja. Grijeh je okov duše, okov čovjekove volje, pa čovjek ne može činiti ono što bi htio. To je to Sodomsko djelo. Odriješenje je raskidanje tih okova i čovjek slobodno ide dalje«, zaključio je otac Vjenceslav i dodao da su vjera, nada i ljubav darovi Božji. Njegova poruka na kraju duhovne večeri bila je: »Praštajte jedni drugima da bi Otac mogao oprostiti vama. Veliki petak se približava i o tome treba voditi računa. U Uskrs se ne ide sa zapregama mržnje, jer onda nema ni vječnog Uskrsa«.

Duhovne večeri bit će održane i narednog ponedjeljka, tema je »Vjerujem u uskrsnuće«, a govorit će *Franja Pogorelec*.

Zlata Vasiljević

Blagdan sv. Josipa u Čereviću

Župa svetog Josipa u Čereviću, u Srijemskoj biskupiji, 19. je ožujka obilježila dan svojega zaštitnika. Svečano euharistijsko slavlje je predvodio vlč. *Ivan Rajković*, župnik župe u Sremskim Karlovcima, uz koncelebraciju dekana petrovarinskog dekanata preč. *Tomislava Kovačića*, mje-

snog župnika vlč. *Marka Lončara*, vlč. *Marka Loša* župnika župe Petrovaradin 3, vlč. *Stjepana Barišića* župnika župe Petovaradin 2, te preč. *Stjepana Klaića* župnika u Indiji. Euharistijsko slavlje je pjesmama svetom Josipu uveličala grupa pjevača iz župe Beočin i Čerević.

Na početku je nazočne pozdravio i u slavlje uveo domaći župnik. U prigodnoj propovijedi dekan preč. Tomislav Kovačić je usredotočio misli nazočnih na stvarnost i djelo svetog Josipa i istaknuo da je riječ o svecu koji je govorio puno, ali s malo riječi, te da bi sveti Josip trebao biti uzorom kako treba živjeti u Božjem svjetlu i ljubavi, kako bismo pobijedili sve nevolje koje imamo. Na koncu razmišljanja dekan Kovačić je podsjetio na neke od najvećih vrlina svetog Josipa – skromnost, samozatajnost i otvorenost da čuje Božji glas i da ga slijedi. To su najvažnije stvari koje očevo današnjih obitelji trebaju naučiti od ovog, svima dragog sveca, poručio je dekan.

T. Mađarević

Proslava sv. Josipa u Srijemskim Karlovcima

Užupi u Srijemskim Karlovcima, u Kapeli Gospe od Mira, 19. ožujka svečano je proslavljen blagdan svetog Josipa. Svečano misno slavlje predvodio je župnik vlč. *Ivan Rajković*. Slavlje je svojim pjevanjem uveličao crkveni zbor crkve Presvetog Trojstva u Srijemskim Karlovcima.

Crkva danas slavi blagdan svetog Josipa zaručnika BDM, a posebno katolici u Srijemskim Karlovcima tradicionalno slave ovaj blagdan u Kapeli Gospe od Mira, gdje u ovoj godini, ovom misom kalendarski počinje niz liturgijskih događanja u Kapeli.

U prigodnoj propovijedi župnik vlč. Ivan Rajković je podsjetio i usporedio život svetog Josipa zaručnika BDM, s današnjim životom u obitelji i ukazao na nepromijenjene vječne vrednote koje nam je dao sveti Josip. Također je istaknuo da sveti Josip poručuje da ostanemo vjerni obitelji, jer čovjek u svojoj obitelji je zaštićen kao što je Isus Krist u obitelji Josipa i Marije bio zaštićen, dok nije stasao krenuti na svoj put.

Nakon blagoslova sve nazočne pozdravio je župnik, čestitavši imendan svima koji kao zaštitnika slave sv. Josipa.

Tomislav Mađarević

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Priprema: Lazar Merković

KRONOLOGIJA od 23. do 29. ožujka

23. OŽUJKA 1875.

Ministar prosvjete Ugarske pozvao je grad da osnuje četverorazrednu građansku školu. Nakon što su saslušali mišljenje Školskog stola, čelništvo i Gradska skupština, utemeljili su Subotičku građansku školu, te je ministar, ne krijući zadovoljstvo, odmah izdao odobrenje za početak njezina rada.

23. OŽUJKA 1963.

Rođena je *Jasminka Dulić*, sociologinja. Nakon diplome stечene na Odjelu za sociologiju Filozofskog fakulteta u Beogradu, magistrirala je na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, na temu »Religioznost, socijalna alijenacija i vrijednosne orijentacije – Analiza rađena na uzorku učenika srednjih škola u Subotici«. Isprve predaje u subotičkim srednjim školama, zatim je koordinatrica obrazovnih i istraživačkih projekata pri Centru za ženske studije, potom je od veljače 2007. odgovorna urednica tjednika »Hrvatska riječ«, a jedno je vrijeme i ravnateljica NIU »Hrvatska riječ«. Članica je HAD-a, sudjelovala je u više socioloških i drugih istraživanja i objavila veći broj radova.

23. OŽUJKA 1991.

Poslije punih trideset i pet godina, ponovno je u krugu Subotičke bolnice, otvorena kapela svete Elizabete, svetom misom koju je predvodio subotički biskup *István Penzés*.

23. OŽUJKA 1992.

László Szághmeiszeru uručena je Povelja pravednika koju mu je dodijelila memorijalna izraelska ustanova za žrtve i heroje holokausta Yad Vashem, jer je u II. svjetskom ratu spasio jedno židovsko dijete od deportacije i smrti.

23. OŽUJKA 1999.

U 21 sat predsjednik SR Jugoslavije *Momir Bulatović* priopćio je da je Vlada proglasila stanje neposredne ratne opasnosti.

24. OŽUJKA 1919.

Unatoč brojnim poteškoćama i protivljenju, u Subotici je održan Kongres socijaldemokratskih organizacija Bačke, Banata i Baranje. Sudionici su utvrdili platformu za ujedinjenje svih socijaldemokratskih stranaka južnoslavenskih zemalja. Kongres je održan u Velikoj vijećnici Gradske kuće, a Subotica je bila zastupljena s čak 35 delegata.

24. OŽUJKA 1920.

Na sjednici Gradskog predstavništva Subotice, na prijedlog velikog župana dr. *Stipana Matijevića*, odlučeno je da se nezaposlenima, kojih je tada bilo oko 18,5 tisuća, dodijeli novčana pomoć u iznosu od dva milijuna kruna, ili oko 800 tisuća dinara.

24. OŽUJKA 1999.

Oko 20 sati započeli su napadi NATO snaga na Jugoslaviju. Zrakoplovstvo gađa objekte u Somboru, Batajnici, Beogradu, Kragujevcu, Užicu, Kuršumlji, Prištini, Danilovgradu, Gočubovcima kod Podgorice, Baru i Herceg Novom. U 23.30 televizija prenosi izjavu predsjednika Vlade SRJ o proglašenju ratnog stanja.

25. OŽUJKA 2004.

Zidna dekoracija subotičkih palača – tema je izložbe koja je otvorena u galeriji Likovnog susreta. U popratnom katalogu tiskan je rad povjesničarke umjetnosti *Branke Šadi* o svodnom slikarstvu enterijera objekata građanske arhitekture XIX. i XX. stoljeća u Subotici.

26. OŽUJKA 1743.

Izaslanstvo Subotičkog vojnog šanca, u kojem su bili *Stipan Vojnić*, *Ilija Bukvić* i *Grigo Križanović*, u Beču prihvaća ugovor o razvojačenju Subotice i njezinom izuzeću iz Potiske vojne krajine. Temeljem tog dokumenta, dalekosežnog značaja, Subotica dobiva status Slobodne i povlaštene komorske varoši Szent Mária, a u narednom koraku (1779.) status Slobodnoga kraljevskog grada Maria Theresiopolis.

26. OŽUJKA 1992.

Prema službenim podacima filijala »Jugoskandika« u Subotici duguje štetišama bezmalo 6,5 milijuna njemačkih maraka.

27. OŽUJKA 1845.

Ferdinand I., pod punim imenom *Ferdinand Karl Leopold Franz Marselin* (1793.–1875.), austrijski car i hrvatsko-ugarski kralj, pod titulom *Ferdinand V.* odobrio je izradu novog gradskog pečata Subotice s mađarskim tekstom »Szabad Királyi Város Szabadka 1845«, a odlukom Magistrata izrađen je pečat i na »dalmatinskom jeziku«, s tekstom: »Pečat Slobodnog kraljevskog grada Subotice 1852«, koji je nakon nekoliko godina – povučen iz uporabe.

27. OŽUJKA 1981.

Nakon više uspješnih koncerata u zemlji i inozemstvu, visoko ocijenjenih od stručne kritike, subotički Komorni zbor Pro musica, otputovao je, po pozivu, na desetodnevnu turneju po Meksiku.

27. OŽUJKA 1998.

Pred prepunom dvoranom HKC-a »Bunjevačko kolo«, Dramska skupina Kola upriličila je praiizvedbu monodrame »Ilija Troskot i njegova dica«, subotičkog spisatelja *Josipa*

Klarskog (1927. – 1997.). Djelo je na scenu postavio *Josip Baić*, dugogodišnji prvak, zapazeni redatelj i jedno vrijeme ravnatelj subotičkog kazališta. Noseću ulogu s velikim uspjehom je tumačio daroviti *Jakov Vojnić Tunić*. Scenografiju je izradio slikar *Šime Peić*.

28. OŽUJKA 1764.

Magistrat Slobodnog kraljevskog grada Sombora, obavijestio je čelništvo Subotice da ne želi angažirati zajedničkog liječnika, budući da je Somborcima pored fizikusa, potreban i ranar (kirurg).

28. OŽUJKA 1817.

Ugledni zemljoposjednik i plemenitaš *Matija Vojnić* izdvojio 13 tisuća forinti u fond za izgradnju buduće Subotičke bolnice.

28. OŽUJKA 1977.

Ludoško jezero dobilo je status močvare od međunarodnog značaja, budući da je lokacija od velike važnosti na kojoj se gnijezde i borave rijetke i zaštićene vrste ptica, odnosno kao ornitološka postaja mnogih migratornih ptičjih vrsta.

28. OŽUJKA 1980.

Prema službenim podacima socijalno-zdravstvenih službi u Subotici i njezinoj okolini evidentirano je oko 6 tisuća kroničnih alkoholičara.

29. OŽUJKA 1764.

Odgovarajući na prijedlog Kraljevske komore, kojim se Subotici nudi kirurg, Gradski magistrat izražava spremnost odmah prihvatiti vještog ranara (kirurga), ukoliko se služi »dalmatinskim jezikom« i odrediti mu godišnju plaću od 100 forinti, te mu osigurati i stanovanje, uz još 12 mjerova pšenice, na godinu.

Kvasac – »plijesan na šećeru«

Egipćani su postupak fermentacije smatrali mudrošću i milošću boga Ozirisa, a pravi je princip ostao misterij sve do 17. stoljeća, kada je Leeuwenhoek izumom mikroskopa utvrdio postojanje stanica kvasca. Kao lijek i dijetetičko sredstvo, svježi je kvasac bio poznat već Hipokratu.

Kvasac je sitna jednostanična gljivica koja pripada grupi mikroorganizama. Najpoznatiji soj kvasca je *Saccharomyces cerevisiae* ili »plijesan na šećeru«, a naziv potječe iz grčkog jezika od riječi »saccharo« što znači šećer i »myces« – gljiva, dok *cerevisiae* potječe iz latinskog jezika i znači »iz piva«. Ovaj soj kvasca je vrlo aktivan i sposoban za fermentaciju, proces koji uzrokuje dizanje krušnog tijesta.

Stanica kvasca je ovalnog oblika, a vidljiva je samo pod mikroskopom. Svojom

veličinom ne prelazi 6 – 8 tisućinki milimetra. Kako bi se pobliže objasnilo o kakvom se sićušnom mikroorganizmu radi, postoji jedan vrlo zanimljiv podatak: ukoliko bismo poredali stanice kvasca jedne do drugih, iz količine od 1 kg, dobili bismo lanac dug 42 000 km ili duljinu opsega Zemlje.

Kada kvasac fermentira šećer iz brašna i šećer koji se dodao u tijesto, nastaje ugljikov dioksid. Taj plin ostaje »zarobljen« u tijestu, jer je tijesto elastično i rastezljivo. Kao rezultat nastanka ovog plina tijesto se diže.

Nekoliko civilizacija, uključujući Egipćane, Židove, Grke, te kasnije Gale, proizvodilo je fermentirane prehrambene proizvode. Tek 19. stoljeće i znanstveni napredak dovodi do otkrića tajne vezane uz aktivnost kvasca. Francuski kemičar *Louis Pasteur* dokazao je da fermentacija nastaje uz pomoć živih organizama.

Industrijska proizvodnja kvasca započela je prvotno u Austriji 1846. godine, a nakon toga u Engleskoj. Presudan napredak dogodio se u Danskoj i Njemačkoj između 1910. i 1920. godine razvojem

OREHNJAČA

Potrebni sastojci:

Kvasac:

1 kockica kvasca / 1 žličica šećera / 2 dl mlijeka

tijesto:

500 g brašna / 2 žumanjka / prstohvat soli / 1 limun, korica / 2-3 žlice šećera / 1 žlica otopljenog margarina ili maslaca / po potrebi još mlijeka

nadjev od oraha – jedna štruca:

100-150 g mljevenih oraha / 2 dl mlijeka / 20 g margarina / 3 žlice šećera / ½ žličice cimeta / snijeg od bjelanjaka / po želji 50 g groždica

Priprema:

Kvasac ostaviti da se dignu, nekih 10 min. Pomiješamo sve suhe sastojke za tijesto, dodati rastopljeni maslac i kvasac i dobro izlupati kuhačom dok ne dobijete glatko tijesto. Tijesto treba biti mekano, nikako tvrdo, ali čvrsto. Napravljeno tijesto ostavimo da se diže na toplom, zatim ga premijesimo.

Za nadjev stavimo mlijeko da uzavre i prelijemo na orahe, umiješamo malo margarina, dodamo šećer i groždice. Kuhamo malo dok mlijeko ne ispari. Maknemo s vatre i u ohlađeno umiješamo snijeg od bjelanjaka. Premijesimo tijesto i napravimo tri lopte. Razvaljamo ih na kvadrate te na njih raspodijelimo nadjev na cijelu površinu. Zarolamo ih, stavimo u duboku tepsiju namazanu maslacem. Premažemo štruce rastopljenim maslacem i stavimo u pećnicu na oko 50 stupnjeva da se duplo dignu. Kada su se digle pečemo ih na 180 stupnjeva oko 45 minuta.

Ohlađene štruce posipamo prah šećerom.

Piše i uređuje: Branka Dulić

KROASANI - CROISSANTES*Potrebni sastojci:*

3 jaja / 2.5dl jogurta / 3.5 dl toplog mlijeka / 40 g svježeg kvasca / 1 žličica šećera / 3 žličice soli / 900 do 1000 g brašna / 250 g zamrznutog margarina / malo ulja / 1 žumanjce / malo sezama

Priprema:

Kvasac staviti u šolju, dodati 1 dl toplog mlijeka, žličicu brašna i žličicu šećera te pustiti da uzade. Umutiti jaja s jogurtom, i tome dodati 2.5 dl toplog mlijeka, žličicu šećera, soli, kvasac. Dobro izmiješati, dodati brašno. Napraviti glatku smjesu, te nakon toga tijesto podijeliti na 8 jednakih dijelova,

napraviti loptice, i svaku premazati uljem. Ostaviti na toplom da se udvostruči.

Svaku lopticu razvaljati u krug veličine tanjura i nakon toga redati krugove jedan na drugi, tako što ćete po svakom krugu izrendati zaleđeni margarin, osim na zadnjem krugu. Kada ste stavili sve krugove jedan na drugi, zadnji premazati s malo ulja i opet pustiti da tijesto nadođe. Kada je tijesto nadošlo razvaljati veliki krug i izrezati na 32 dijela. Kroasane motati od vanjskog ka unutrašnjem dijelu i redati u pleh, premazati žumanjcem i posuti sezamom.

Peći na 180 stupnjeva, 25 minuta dok lijepo ne porumene.

procesa koji je uključivao postepeni prиток šećera u prisustvu kisika. U tom se procesu stanice kvasca razmnožavaju i nastaje kvašćeva biomasa koja se izdvaja iz hranjive podloge i oblikuje blok svježeg pekarskog kvasca ili se suši u granulama kao instant suhi pekarski kvasac.

Njegova višestruka uporaba može se najbolje prikazati činjenicom da se koristi za proizvodnju različitih mirisa, u prehrani ljudi, kao dodatak u hrani za životinje, u proizvodnji vina i piva, u kozmetici, za biogorivo itd.

Postoji više sojeva kvasca, naravno najrasprostranjeniji je *Saccharomyces cerevisiae* iz kojeg se proizvodi pekarski kvasac pomoću kojeg dobivamo ukusni kruh, peciva, pizze, kolače itd.

U kućanstvima se upotrebljava u dva oblika: kao svježi kvasac u obliku kockice

i suhi kvasac.

Svježi kvasac se čuva na temperaturi od 2 do 8 stupnjeva Celzija, dok se suhi kvasac čuva na suhom i tamnom mjestu.

PRIPREMA JELA S KVASCEM

Kvasac se najčešće koristi za dizanje tijesta, kako bi povećao volumen, razvio strukturu te stvorio specifičan okus i miris.

Osim kruha i peciva, od dizanog se tijesta izrađuju omiljeni kolači bakine kuhinje, kao npr. orehnjače, makovnjače, kuglof, pinca, uštipci, krafne, fritule.

U internacionalnoj kuhinji kvasac se koristi za izradu tijesta za talijanske pizze, *focacciu* (tanku pogaču) i panettone, mediteranske pogače, ruske bline, njemačke okruglice. Čak i famozni *croissant* sadrži kvasac, iako mu je osnova lisnato tijesto.

MOŽDA NISTE ZNALI, A TREBALI BISTE ZNATI !

Kao lijek i dijetetičko sredstvo, svježi je kvasac bio poznat već *Hipokratu*. Njihova su se iskustva prenijela i na suhi kvasac, koji je dao dobre rezultate u suzbijanju skorbuta, akni, očnih bolesti i dr.

Kvasac je jedan od najbogatijih izvora vitamina B-kompleksa. Kada se koristi u malim količinama, zdrav je i koristan. Svježi pekarski kvasac ima ljekovita svojstva, tako da ga se može koristiti i samog u prehrani. Bogat je kromom, te vitaminima B1, B2, B6, B12 i dr. Zatim, esencijalnim aminokiselinama, željezom, selenom, cinkom, magnezijem, kalcijem... Prema tome, može pomoći kod lakšeg oblika dijabetesa jer regulira šećer u krvi.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućni posjeti, prijevoz pacijenata

Badawi

Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopijska, Laboratorij, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox,

Ellman-Radiotalasna kirurgija, tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Bioptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu obitelj

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Piše: Ruža Silađev

Fotografija je nastala između 1. srpnja 1920. i 27. prosinca 1921., u Kumanovu. Na njoj su, s lijeva na desno, *Marko Lukić Dakusov* i *Pavle Matić Pagrin*, a sjedi *Stipan Miloš Mežin*, rođen 13. kolovoza 1899., umro 1981. Svi su rođeni, živjeli i umrli u dubokoj starosti u Sontu. Po zanimanju su svi bili zemljoradnici, a u vojsci Kraljevine SHS su služili redoviti vojni rok. Vojnici Pavle i Stipan, jasno se vidi, naoružani su. U to vrijeme svi vojnici koji su bili rukovatelji ili poslužitelji tenkova, topova ili mitraljeza su nosili lako naoružanje.

Stipan Miloš je tada bio neoženjen. U njegovoj vojničkoj ispravi stoji: Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca, Mitraljesko odjeljenje 22. Pešad. Puk, Redov. Vjera – rimokatolička. Zanimanje – zemljoradnik. Dan, mjesec i godina upisa u stalni kadar – 1. srpnja 1920. Lični opis – govori srpski i mađarski, pismen je, žestok nije. Vojsku je služio do 27. prosinca 1921. Osobni podaci za vrijeme službe u kadru, vladanje i upotrebljivost; kazne:

vladanja vrlo dobrog, pošten i miran, službu vrši na opće zadovoljstvo. Upotrebljiv za konjovodca i poslužitelja na mitraljezu. Kažnjavan nije. Potpis: zast. komandira p. poručnik *Đorđe Ignjatović*.

Sva tri vojnika su pošteno odslužili vojni rok, vratili se u Sontu, oženili i nastavili živjeti mirnim obiteljskim životom. Da su nastavili ovako živjeti, za njih bi bila sreća. Priče koja slijedi ne bi bilo.

Nakon burnih previranja u svijetu, a naročito u Europi, megalomanskih Hitlerovih osvajanja, u jeku rata ožujka 1943. godine, Stipana su žandari tadašnje Mađarske istjerali iz postelje, u noći između 2 i 3 sata naočigled supruge i djece. Sproveli su ga pred sončansku zgradu općine. Tamo je već bilo sprovedeno, na isti način, nekoliko stotina uznemirenih civila, bez ikakvih dokumenata, u neprikladnoj odjeći i obući. Tada još nisu znali da kreću u Mađarsku na prisilan rad – u »munkaše«, kako su ih Šokci nazivali.

Put u »munkaše« je bio mukotrpan – oskudna hrana uz nedovoljno ustajale vode, pješačenje danima i noćima. Rijetko su putovali vlakom u teretnim vagonima ili konjskom zapregom. Ožednjeli, izgladnjeli, slabo odjeveni, neispavani, u Mađarsku su stigli sasvim iscrpljeni. Stipan će kasnije, tijekom života, sa strahom spominjati Temesvaron, Kečkemet i Budimpeštu. Kako su putovali tako su putem bili razdvajani i raspoređivani po mnogim mađarskim mjestima. Poslije Temesvarona i Kečkemeta, Stipan je dospio u Peštu. Pošto je znao s konjima bio je raspoređen u vojnu konjušnicu. U stajama je danonoćno radio do iznemoglosti, a spavao je kriomice u sitne noćne sate kada je bio siguran da nitko od pretpostavljenih neće naići. Hranu nije dobivao, nego je prikupljao ostatke koje bi bacali oficiri i vojnici. Poslije izvjesnog vremena mu je naređeno da posluži i nekoliko oficirskih kućanstava. Tu je često morao zamoliti za nešto hrane. Kasnije, tijekom života je pričao da je preživio na, doslovce, komadićima kruha preostalih s trpeze. Jednom je čistio tržnicu i osjetio je poznati miris sončanskog kuhanog jela – »na suvo tista«. S njegove lijeve strane sjedila je žena tržničarka i jela tijesto s krumpirom začinjeno sitnom crvenom paprikom. Bio je izmučen glađu, a već je danima jeo samo kruh i pio vodu. Pružio je ruku prema ženi i rekao: »Kerem szepen«.

Žena je zaplakala i pružila mu svoj obrok.

Stipan se iz »munkaša« u Sontu vratio pješačeći, krajem svibnja 1945. godine, bolestan, iscrpljen, neprepoznatljiva lika. Preživio je bombardiranje Budimpešte, tešku dizenteriju i povratak u domovinu. Mjesecima je samo spavao. Trebale su proći mnoge godine da se vrati, nazovimo, u normalno stanje. Tijekom života je bio iznimno tih, miran i radišan. Hranu nikada nije dao bacati, čak ni ako je bila od jučer ili prekjučer na opće zgražanje svojih ukućana. Zadesila sam se više puta u njegovom domu u vrijeme objeda, završavajući jelo pomno je brisao kruhom svoj tanjur koji je nakon toga bio čist da ga skoro nije trebalo prati. A već je bio blizu kraja života.

U vremenima nakon rata susretala su se u selu sva tri vojnika s fotografije. I Marko i Pavle su također prošli golgotu »munkaša«, bombardiranje Mađarske od strane saveznika gdje su mnogi Sončani bili zatrpani u rovovima. Marko o tome nije uopće mogao govoriti. Pavle nije ostavio potomke i ne znamo točno njegov put na prisilnom radu u Mađarskoj. Sončani, vojnici i civili, koji su imali sreću vratiti se, nosili su traume do kraja života. Neki su bili stigli, tako reći, nadomak kućnoga praga, do Subotice, gdje su pokleknuli, izmučeni tifusom, prehladama i dizenterijom. Mnogi su ostali »rasutih kostiju« po Mađarskoj i ruskim frontama. Civile koji su sprovedeni bez dokumenata i mrtve i žive je »zameo vjetar«, ostali su bez ikakve mogućnosti na bilo kakvo priznanje.

OČNA KUĆA

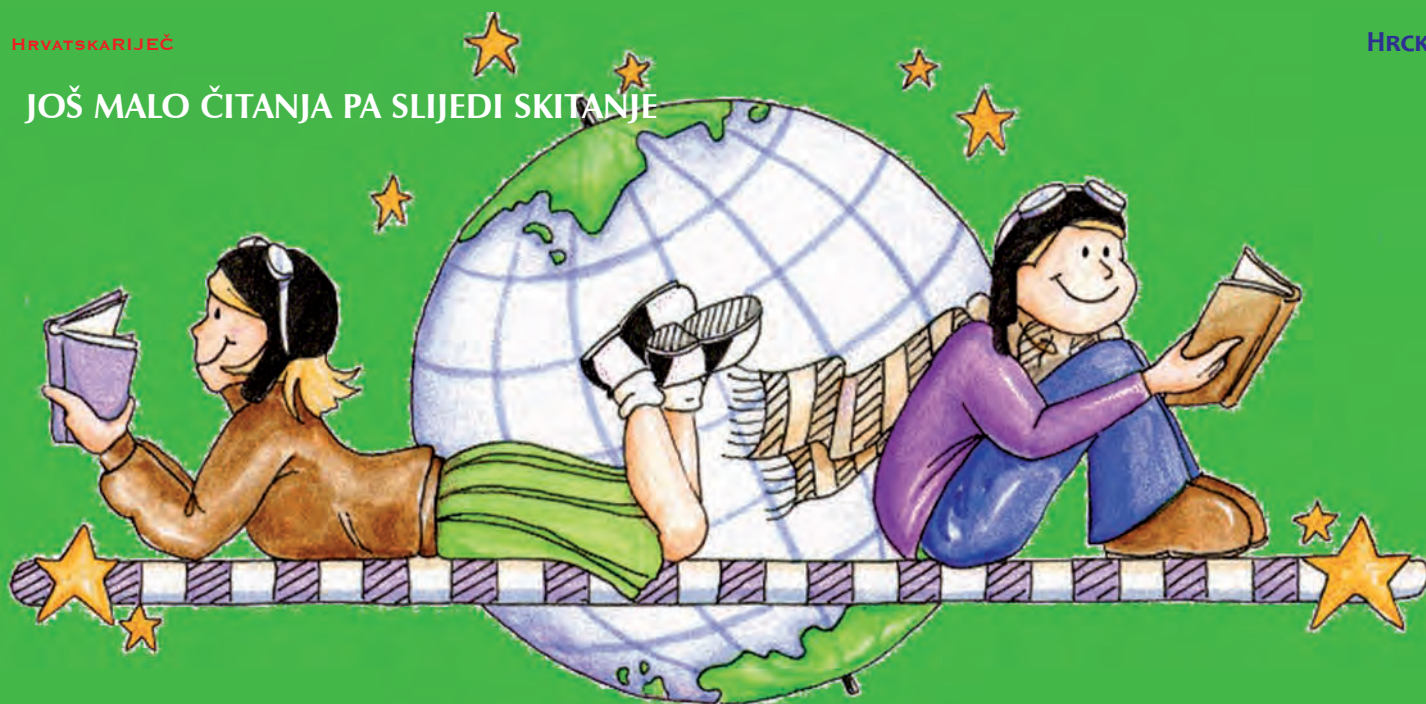
optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

JOŠ MALO ČITANJA PA SLIJEDI SKITANJE

29. ožujka završava Kviz »Čitam i skitam«

Drugi moji čitatelji Hrckovih stranica, podsjećam vas da je posljednji rok za predaju popunjenih upitnika za Kviz »Čitam i skitam« srijeda, 29. ožujka.

Kviz za poticanje čitanja koji Gradska knjižnica organizira već četvrtu godinu je u samoj završnici. Gotovo su prošla već 2 mjeseca otkad je raspisan kviz i vrlo skoro, 2. travnja na Međunarodni dan dječje knjige, slijedi javno izvlačenje nagrada.

No, dotad još uvijek ima dovoljno vremena da završite svoje upitnike, jer su vrlo lagani i, naravno, obnovite svoje članstvo po promotivnoj cijeni od 300 dinara za godinu dana, jer samo točno popunjeni upitnici aktualnih članova Gradske knjižnice ulaze u »bubanj« te mogu očekivati jednu od 100 vrijednih

nagrada. A bit će stvarno vrijedne: nezaobilazni bicikl, roleri, izleti, knjige, školski pribor, Coca-Cola paketi i da ne nabrajam dalje, jer nešto mora ostati i tajna. Ukoliko ste osvojili neku od nagrada prošle godine, to vas ne

spriječava da dobijete dar i ove godine. Potrebno je samo imati sreće, odnosno da netko izvuče baš vaš upitnik.

Dakle, i vi koji još niste počeli popunjavati upitnik, ne očajavajte, nego olovku u ruke i dajte si malo truda jer više vam i ne treba. Pomoć možete zatražiti i na Dječjem odjelu Gradske knjižnice, ukoliko negdje zapnete, ali i u svojoj školi.

Dogovor je pao - nemojte odustati! Želim vam puno sreće na javnom izvlačenju i, naravno, želimo fotke s izleta.

Uskrsna radionica u Gradskoj knjižnici

Dječji odjel Gradske knjižnice i ove godine organizira uskrsne radionice za svoje članove, u subotu 31. ožujka, u ustaljenim terminima od 9 i od 11 sati. Broj mjesta je, kao i dosad, ograničen - te osigurajte svoje mjesto što prije na telefon 024/ 553-115 ili osobno, na Dječjem odjelu. Potrebni materijal osigurava knjižnica, a gotove uratke djeca nose kući. Cijena je 150 dinara.

Korizma je, želiš li postiti?

Korizma je vrijeme milosno, vrijeme posta, molitve i dobrih djela. To su tri oblika izvanjske pokore. Svaki je kršćanin dužan činiti pokoru. Kako Crkvenim zakonom vi maleni niste obvezni postiti, dok ne napunite 18 godina, evo jedne meditacije da promislite kako ipak možete postiti. Do Uskrsa još uvijek ima dovoljno vremena, stoga danas donesite odluku i počnite »postiti«, a plodovi će sigurno doći.

Posti od zavisti... Posti od površnosti... Posti od laži...
 Posti od neljubaznosti i budi susretljiv prema drugima i prema samom sebi.
 Posti od srditosti i moli: »Isuse, blaga i ponizna srca, učini srce moje po srcu svome.«
 Posti od gundanja i nezadovoljstva.
 Otvori oči za sve dobro koje te okružuje i raduj mu se.
 Posti od gorčine i budi zahvalan za ono što imaš.
 Posti od nestrpljenja i pretjeranih očekivanja i prihvati

ljude kakvi jesu.

Posti od nepotrebnih briga i usudi se imati povjerenja u Boga.

Posti od ogovaranja i otkrij Isusa koji živi u ljudima.

Posti od sebičnosti i otvori se svojoj okolini.

Posti od osvetoljubivosti i pruži ruku pomirnicu.

Posti od nepotrebnih riječi i saslušaj druge.

Posti od oholosti i otkrij vrijednost ljudi koji te okružuju.

Posti od ponavljanja pobožnih riječi i uroni u molitvu.

Posti od škrtosti i otvori srce za potrebe onih koji imaju manje od tebe.

Posti od zavisti i veseli se tuđoj radosti.

Posti od laži i otkrij ljepotu istine, jer ona će te osloboditi.

Posti od nepravde i otkrij radost pravednosti.

Posti od površnosti i savjesno se posveti onomu što radiš.

Čini drugomu što je tebi drago da ti drugi čini.

Ljubi Boga nadasve i ljubi bližnjeg svoga kao samog sebe.

Tada će ti korizma donijeti ploda!

Dječji križni put na Kalvariji

23. ožujka 2012.

Sutra

»ZLATNA HARFA« u subotičkoj Katedrali POZIVNICA

ZA KOGA: za sve male i malo veće pjevače, članove malih župnih zborova

KADA: subota, 24. ožujka

U KOLIKO SATI: u 10

GDJE: u Katedrali svete Terezije Avilske

Dakle, kratko i jasno - šaljem vam svima pozivnicu za »Zlatnu harfu«. Znam da se već dugo spremate i jedva čekate da sutra u našoj prekrasnoj katedrali bazilici svete Terezije Avilske zapjevate neku marijansku popjevku te pokažete koliko volite Gospu. Osim toga, bit će tu i puno društva, starih prijatelja iz cijele biskupije. Skupa ćemo slaviti Gospodina, najprije misom, a potom i našim nastupima.

Jako se radujem sutrašnjem danu i neka zaori naša dupla molitva, jer tko pjeva dvostruko moli.

KALENDAR ZA NAREDNI TJEDAN

23. ožujka - Svjetski dan meteorologije (WMO) - UN

24. ožujka - Svjetski dan borbe protiv tuberkuloze (WHO) - UN

25. ožujka - Međunarodni dan sjećanja na žrtve ropstva i pre-kooceanskog odvođenja robova - UN

27. ožujka - Svjetski dan kazališta

**PETAK
23.3.2012.**

06:09 Najava programa
06:14 Trenutak spoznaje
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Lugarnica 19, serija
09:52 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Tko je potopio bojni broj Bismarck?, dokumentarni film (R)
11:10 Debbie Travis preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Drugo mišljenje
14:40 Korizma u Rogotinu, emisija pučke i predajne kulture
15:12 Ponos Ratkajevih, serija
16:02 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
17:22 Hrvatska uživo
18:25 Putem europskih fondova
18:40 Iza ekrana
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Odabrao Delo H.: Alzheimerova bolest: mjuzikl, dok. film
21:00 Ciklus hrvatskog filma: Deps
22:40 Dnevnik 3
23:05 Vijesti iz kulture
23:15 Peti dan, talk show
00:05 Na rubu znanosti: Biostanovanje
01:05 Filmski maraton: Raspjevani detektiv, američki film
02:50 Filmski maraton: Sljepoća, britansko-japanski film
04:50 Skica za portret
05:15 Lugarnica 19, serija

06:35 Najava programa
06:40 Kad zavolim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies, animirana serija
07:50 Mala TV:
--- TV vrtić: Budilica
--- Fleks: Mokro, mokro, mokro - crtani film
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Proljeće (R)

08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom zadatku 2, serija
09:10 Školski sat: Ciak Junior - proglašenje pobjednika
--- Puni krug
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:42 Degrassi Novi naraštaj 3, serija za mlade
11:04 Žderonja 2, crtana serija
11:27 Muški vikend: Queensland, dok. serija
11:51 Euromagazin (R)
12:16 Paralele
12:45 Indeks (R)
13:15 Pola ure kulture (R)
13:40 Tommy i mudra mula, američki film
15:10 Degrassi Novi naraštaj 3, serija za mlade
15:32 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Ciak Junior - proglašenje pobjednika
--- Puni krug
16:40 Mala TV:
--- TV vrtić: Budilica
--- Fleks: Mokro, mokro, mokro - crtani film
--- Tajni dnevnik patke Matilde: Proljeće (R)
17:15 Briljanteen
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...klape
20:00 Pratinja za vjenčanje, američki film
21:30 Igra, američki film
23:45 Nora Roberts 2: Tajna njezine bake, mini-serija
01:15 Retrovizor: Simpsoni 19
01:36 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
02:21 Retrovizor: Kojak 1, serija
03:11 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show, serija
06:50 Beba Felix, serija
07:15 Super Loonatics, crtana serija
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:45 Smrtonosno oružje 4, igrani film
00:05 Nema uzmarka, film
01:45 Rent, igrani film

04:00 Ezo TV, tarot show
05:30 Dnevnik Nove TV R
06:20 IN magazin R
06:45 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:50 Vatreno nebo, (R)
07:45 PopPixie, crtani film
08:00 Moji džepni ljubimci, animirani film
08:20 Dragon Ball Z, animirani film
08:45 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
09:10 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
11:15 Večera za 5, (R)
12:05 Vatreno nebo, (dvije epizode)
14:05 Krv nije voda, serija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Označen za smrt, igrani film, akcijski
21:45 TV premijera: Skakač, igrani film, znanstveno-fantastični/avanturistički
23:30 Sumrak, film, triler
01:10 Astro show, emisija uživo
02:10 RTL Danas, (R)
02:45 CSI, kriminalistička serija (dvije epizode)

**SUBOTA
24.3.2012.**

05:52 Najava programa
05:57 Drugo mišljenje
06:40 Iza ekrana
07:10 Korizma u Rogotinu, emisija pučke i predajne kulture
07:40 Hrvatska kronika BiH
08:00 Kinoteka - ciklus klasičnog vesterna: Johnny Gitara, američki film
09:50 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:09 Kućni ljubimci
10:45 Ušća rijeka: Cetina, dokumentarna serija
11:19 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik
12:30 Veterani mira, emisija
13:15 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
13:45 Prizma
14:30 manjinski Mozaik: Dnevnik života
14:45 Jelovnici izgubljenog vremena
15:10 Eko zona

15:35 Desetljeće otkrića, dokumentarni film
16:30 Euromagazin
17:00 Vijesti u pet
17:20 Reporteri
18:20 Potrošački kod
18:50 Globalno sijelo
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Do posljednjeg zbora
21:40 Najmoćnije žene svijeta: Martha Gellhorn, dokumentarna serija
22:35 Dnevnik 3
22:55 Vijesti iz kulture
23:05 Ispod površine, američki film
01:10 Filmski maraton: Zubi, američki film
03:40 Filmski maraton: Strizeno, skraćeno - češki film
03:40 POMAK SATA
05:15 Skica za portret
05:20 Eko zona

08:10 Najava programa
08:15 Opera box
08:45 Patak Frka, (R)
09:10 Maharal - tajna talismana, serija za mlade
09:35 Mala TV
--- Baltazar: Hanibalove Alpe
--- Danica: Danica i muha (R)
--- Čarobna ploča - II.razred (R)
10:05 Trolovi, crtana serija
10:35 Jedan maleni junak, američki film za djecu (R)
13:40 Odabrao Delo H.: Alzheimer - The Musical, dok. film
14:25 Pratinja za vjenčanje, američki film
15:55 Ružiona
16:25 Magazin UEFA EURO 2012.
16:55 Rukomet, kvalifikacije za EP (Ž): Hrvatska - Danska, prijenos
18:30 Crtani film
18:40 Generacija Y: Ne(vjerujem)
19:05 Teletubbies
19:30 Glazba, glazba... evergreen
20:00 Rukomet, LP - 1/8finala: Zagreb CO - Metalurg, emisija
20:10 Rukomet, LP - 1/8finala: Zagreb CO - Metalurg, prijenos
21:45 Rukomet, LP - 1/8finala: Zagreb CO - Metalurg, emisija
22:05 Dvanaest majmuna, američki film
00:15 Mankellov inspektor Wallander 2, serija
01:45 Gala koncert Njujorške

filharmonije - 120 godina Carnegie Halla
03:35 Noćni glazbeni program

06:45 TV Izlog
07:00 Smallville, serija
07:55 Zauvijek susjedi, serija R
09:05 Peppa, crtana serija R
09:10 Peppa, crtana serija
09:20 Winx, crtana serija
09:45 Gormiti, crtana serija R
10:10 Ptica trkačica
10:35 Pokemoni, crtana serija
11:00 Larin izbor, serija R
15:05 Dilema jedne mladenke, igrani film
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Provjereno, R
18:05 Nad lipom 35, show
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Smrtonosni let, film
22:00 Pokojni, igrani film
00:45 Smrtonosno oružje 4, igrani film R
02:50 Svi kraljevi ljudi, film
04:55 Ezo TV, tarot show
06:25 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:00 X-Men, film (R)
07:20 PopPixie, animirani film
08:45 Učilica, kviz za djecu
09:20 Ruža vjetrova, serija (dvije epizode) (R)
11:30 Moje prvo vjenčanje, igrani film, romantična komedija
13:20 Popust na količinu, igrani film, komedija (R)
15:40 Mexican, film, triler
17:25 Zvijezde Ekstra: Taylor Swift, igrani film, zabavna emisija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20:00 Mr.Bean na praznicima, igrani film, komedija
21:40 Skakač, igrani film, znanstveno-fantastični/avanturistički
23:20 Vjeruj muškarcu, film, romantična komedija
01:00 Astro show, emisija uživo
02:00 RTL Danas, (R)
02:40 Zmajeva igra smrti, igrani film, triler

**NEDJELJA
25.3.2012.**

06:25 Najava programa
06:30 Duhovni izazovi, međureligijski magazin
07:13 Normalan život, emisija

07:49 Globalno sijelo
 08:15 Zlatna kinoteka:
 Destination Gobi,
 američki film
 09:40 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 ni DA ni NE:
 Ocjenjivanje u školama
 11:00 Poirot 3, serija
 12:00 Dnevnik
 12:24 Plodovi zemlje
 13:20 Split: More
 14:00 Nedjeljom u dva
 15:05 Briljantin, američki film
 17:00 Vijesti u pet
 17:15 Mir i dobro
 17:45 Vrtlarica
 18:15 Lijepom našom: Bale
 - Valle
 19:20 Loto 6/45
 19:30 Dnevnik
 20:10 Sve u 7!, kviz
 21:00 Strana igrana serija
 22:00 Dnevnik 3
 22:20 Vijesti iz kulture
 22:25 Vjenčani, samci,
 ostalo - serija
 23:20 Nedjeljom u dva
 00:20 Briljantin, američki film
 02:10 Poirot 3, serija
 03:05 Prizma
 03:50 Lijepom našom: Bale
 - Valle
 04:50 Plodovi zemlje

07:05 Najava programa
 07:10 Gala koncert Njujorške
 filharmonije - 120 godina
 Carnegie Halla
 08:10 Mala TV
 --:-- TV vrtić: Nove riječi
 --:-- Brlag: Svinja (R)
 --:-- Tajni dnevnik patke
 Matilde: Težak dan za
 ježa Leopolda
 08:40 Vesele trojke
 09:05 Hamtaro, crtana serija
 09:30 Merlin 2, serija
 10:20 Biblija
 10:30 Pribić: Blagdan
 Blagovijesti
 12:05 Ciklus nostalgija: Krik
 za slobodom, britanski
 film
 14:35 Domaći dok.film
 16:10 Magazin Lige prvaka
 16:40 Olimp - sportska emisija
 17:25 Rukomet, Premier liga:
 Siscia - Split, prijenos
 19:05 Teletubbies
 19:30 Glazba, glazba...
 evergreen
 20:00 Čovjek iz Laramieja,
 američki film (R)
 21:45 Filmski boutique:
 Ubojice i svjedoci,
 američki film
 23:35 Posebni dodaci: Wim
 Wenders, emisija o filmu
 23:50 Hotel od milijun dolara,
 američko-njemački film

01:50 Garaža
 02:15 Noćni glazbeni program

06:30 TV Izlog
 06:45 Zauvijek susjedi, serija R
 08:20 Peppa, crtana serija R
 08:30 Peppa, crtana serija
 08:35 Winx, crtana serija
 09:00 Gormiti, crtana serija
 09:25 Ptica trkačica
 09:50 Pokemoni, crtana serija R
 10:15 Pokemoni, crtana serija
 10:40 Magazin Lige prvaka
 11:10 Larin izbor, serija R
 14:10 O mačkama i psima,
 igrani film
 15:55 Nad lipom 35, show
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Nad lipom 35,
 show -nastavak
 17:25 Dan u New Yorku film
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Larin izbor, serija
 22:00 Red Carpet, showbiz
 magazin
 23:20 Neograničena moć,
 igrani film
 01:35 Smrtonosni let,
 igrani film R
 03:15 Klub otpisanih, serija
 03:40 Braća, serija
 04:05 Gospodari iluzija, show
 04:50 Red Carpet, showbiz
 magazin R
 06:00 Kraj programa

06:30 RTL Danas,
 informativna emisija (R)
 07:05 X- Men,
 animirani film (R)
 07:30 Moji džepni ljubimci,
 animirani film (R)
 08:50 Ruža vjetrova, dramska
 serija (dvije epizode) (R)
 10:00 Otok, dramska serija
 (dvije epizode)
 13:15 Skakač, igrani film,
 znanstveno-fantastični/
 avanturistički (R)
 15:00 Mr.Bean na praznicima,
 igrani film, komedija (R)
 16:40 Ljubav je na selu,
 dokumentarna
 sapunica (R)
 17:45 Ekkluziv Vikend,
 magazin
 18:30 RTL Danas,
 informativna emisija
 19:10 Galileo, zabavna/
 obrazovna emisija
 20:00 Survivor: Povratak u
 civilizaciju, emisija iz
 studija
 21:05 Ljubav je na selu,
 dokumentarna sapunica
 22:05 CSI: Miami,
 kriminalistička serija
 (tri epizode)

HRT1 29.03.2012. 00:20 Šokačka rapsodija '12, snimka koncerta

Nakon nastupa u Beču i Budimpešti najveći tamburaški orkestar na svijetu svoj 7. koncert "Šokačka rapsodija" održao je u nedjelju 18. ožujka 2012. u KD V. Lisinskog. Uz orkestar od 100 tamburaša nastupila je muška i ženska pjevačka skupina iz Osijeka. Ovogodišnji koncert posvetili su 80. obljetnici života i 60. obljetnici umjetničkog rada Bože Potočnika. Hrvatski tamburaški orkestar

Šokačka rapsodija izveo je bogat program domaće i svjetske glazbe. Orkestar je prepoznat i kao svjetska atrakcija i ušao je u knjigu Guinness World Recordsam. Redatelj: Tvrtko Grgić
 Producent: Rajka Gržin
 Urednik: Lejdi Oreb

00:35 Vjeruj muškarcu,
 igrani film, romantična
 komedija (R)
 02:10 Astro show, emisija uživo
 03:10 RTL Danas,
 informativna emisija (R)

05:39 Najava programa
 05:44 Split: More
 06:14 Mir i dobro
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 07:40 Dobro jutro, Hrvatska
 09:07 Lugarnica 19, serija
 09:52 Vijesti iz kulture
 10:00 Vijesti
 10:10 Veliko, veće, najveće -
 dokumentarna serija (R)
 11:10 Debbie Travis
 preuređuje 2
 12:00 Dnevnik
 12:30 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 13:15 Dr. Oz, talk show
 14:00 Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14:10 Treća dob, emisija
 14:40 Glas domovine
 15:15 Ponos Ratkajevih, serija
 16:00 Alisa, slušaj svoje srce
 17:00 Vijesti u pet
 17:22 Hrvatska uživo
 18:20 8. kat: Svaki dan super
 tate, talk-show
 19:12 20pet, kviz
 19:30 Dnevnik
 20:10 TV Bingo

20:35 Tito - posljednji
 svjedoci testamenta,
 dokumentarna serija
 21:35 Puls Hrvatske
 22:35 Rekonstrukcija: Jinx
 23:10 Dnevnik 3
 23:35 Vijesti iz kulture
 23:45 Svijet profita
 00:15 Njemačka umjetnost,
 dokumentarna serija
 01:05 In medias res
 01:50 Dr. House 7, serija
 02:35 Tračica 3, serija
 03:15 Zločinački umovi 5
 04:00 Skica za portret
 04:05 Svijet profita
 04:35 Lugarnica 19, serija
 05:20 8. kat: Svaki dan super
 tate, talk-show

06:35 Najava programa
 06:40 Kad zavolim, vrijeme
 stane - telenovela
 07:25 Teletubbies, animirana
 serija
 07:50 Mala TV
 --:-- TV vrtić
 --:-- Krčić prikazuje
 --:-- Brlag
 --:-- Čarobna ploča
 08:20 Mega Mindy, serija
 08:45 Connor na tajnom
 zadatku 2, serija
 09:10 Školski sat:
 Toplo-hladno u fizici
 10:00 Alisa, slušaj svoje srce
 10:45 Degrassi Novi naraštaj
 3, serija za mlade
 11:10 Žderonja 2, crtana serija
 11:35 Vrtlarica
 13:00 Muški vikend: Great
 Ocean Road - Picnik,

dokumentarna serija
 13:25 Ulična banda Četiri
 šape, tajlandski film
 15:05 Degrassi Novi naraštaj
 3, serija za mlade
 15:30 Obična klinka, serija
 15:55 Školski sat:
 Toplo-hladno u fizici
 --:-- Inkubator: Scenograf
 16:40 Mala TV:
 17:10 Doktor Who 4, serija
 18:00 Regionalni dnevnik
 18:20 Županijska panorama
 18:30 Strana igrana serija
 19:20 Teletubbies
 20:00 In medias res
 20:50 Top Gear 10,
 dokumentarna serija
 21:40 Dr. House 7, serija
 22:25 Tračica 3, serija
 23:10 Zločinački umovi 5
 23:55 Nurse Jackie 1,
 humoristična serija
 00:25 Retrovizor: Simpsoni
 19, humoristična serija
 00:50 Retrovizor: Braća i
 sestre 4, serija
 01:35 Retrovizor: Kojak 1,
 serija
 02:25 Noćni glazbeni program

05:35 Nate Berkus show, serija
 06:25 Beba Felix, serija
 06:50 Super Loonatics, crtana
 serija
 07:15 TV izlog
 07:30 Izgubljena čast, serija R
 09:30 TV izlog
 09:45 Walker, teksaški
 rendžer, serija R
 11:40 IN magazin R
 12:30 Larin izbor, serija R

14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Do smrti i natrag, film
00:40 Neograničena moć,
igrani film R
02:45 Opasna igra, serija
03:35 Seinfeld, serija 85/180
04:00 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:45 Kraj programa

06:00 RTL Danas, (R)
06:40 Dragon Ball Z,
animirani film
07:05 PopPixie, crtani film
07:20 Moji džepni ljubimci,
animirani film
07:30 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode) (R)
09:20 Ekkluziv Vikend, (R)
10:05 Večera za 5, (R)
11:10 Vatro nebo, telenovela
12:10 Ruža vjetrova, serija (R)
13:05 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor: Povratak u
civilizaciju, emisija iz
studija (R)
15:00 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
21:45 Šakal, film, akcijski
00:00 RTL Vijesti
00:15 Survivor: Bez cenzure,
reality show
01:10 CSI: Miami,
kriminalistička serija
02:00 Astro show, emisija uživo
03:00 CSI: Miami,
kriminalistička serija
(dvije epizode)
04:30 RTL Danas, emisija (R)

UTORAK 27.3.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Treća dob, emisija
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Lugarnica 19, serija
09:52 Vijesti iz kulture

10:00 Vijesti
10:10 Veliko, veće, najveće -
dokumentarna serija (R)
11:10 Debbie Travis
preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovlim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Među nama
14:40 Znanstvena petica
15:10 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:22 Hrvatska uživo
18:20 8. kat: Praznovjerje,
talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 U Europi: 1945. -
Jugoslavija,
dokumentarna serija
21:40 24 (8), serija
22:30 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:35 Vijesti iz kulture
23:40 Od zrna do slike,
dokumentarni film
00:55 Ciklus europskog filma:
Na meti u Palermu,
njemačko-francusko-
talijanski film
02:40 In medias res
03:25 Tračica 3, serija
04:05 Skica za portret
04:10 Znanstvena petica
04:35 Lugarnica 19, serija
05:20 8. kat: Praznovjerje,
talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zovlim, vrijeme
stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
--- TV vrtić
--- Ninin kutak
--- Crtani film
--- Danica
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom
zadatku 2, serija
09:10 Školski sat: Važnost
komunikacije
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj
3, serija za mlade
11:10 Žderonja 2, crtana serija
11:35 Rekonstrukcija: Jinx
12:05 Glazba, glazba... (R)
12:20 Top Gear 10,
dokumentarna serija
13:40 Vatra i led,
rumunjski film
15:05 Degrassi Novi naraštaj
3, serija za mlade
15:30 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Važnost
komunikacije

16:40 Mala TV:
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
20:00 In medias res
20:50 Ljubavne igre,
britansko-američki film
22:55 Tračica 3, serija
23:40 Ružiona
00:10 Zločinački umovi 5
00:55 U uredu 5, hum. serija
01:20 Retrovizor: Simpsoni
19, humoristična serija
01:45 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
02:30 Retrovizor: Kojak 1,
serija
03:20 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show
06:50 Beba Felix, serija
07:15 Super Loonatics
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teksaški
rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
20:40 Liga prvaka:
Benfica:Chelsea
22:40 Večernje vijesti
23:00 Mr. Bean, serija
23:30 Sažeci Lige prvaka
00:00 Do smrti i natrag, film
01:45 Opasna igra, serija
02:35 Seinfeld, serija 86/180
03:00 Nate Berkus show, serija R
03:55 Ezo TV, tarot show
04:55 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
06:50 Dragon Ball Z
07:15 PopPixie, crtani film
07:30 Moji džepni ljubimci,
animirani film (R)
07:45 Cobra 11, akcijska serija
(dvije epizode) (R)
09:40 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
10:05 Večera za 5, lifestyle
emisija (R)
11:10 Vatro nebo, telenovela
12:10 Ruža vjetrova, serija (R)
13:05 Krv nije voda, serija (R)
14:00 Survivor, reality show (R)

15:00 Cobra 11, (dvije epizode)
16:55 RTL 5 do 5
17:05 Večera za 5
18:00 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:05 Krv nije voda, serija
20:00 Ruža vjetrova, serija
21:00 Survivor, reality show
22:00 Kost, kriminalistička
serija (dvije epizode)
23:40 RTL Vijesti
23:55 Survivor: Bez cenzure,
reality show
00:50 Šakal, film, akcijski (R)
02:35 Astro show, emisija uživo
03:35 RTL Danas, (R)

SRIJEDA 28.3.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Među nama
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Lugarnica 19, serija
09:52 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Veliko, veće, najveće -
dokumentarna serija (R)
11:10 Debbie Travis
preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovlim, vrijeme
stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:10 Ekumena, religijski
kontakt program
14:40 Alpe Dunav Jadran
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
18:20 8. kat: Umjesto u
mirovinu u pustolovinu,
talk-show
19:10 20pet, kviz
19:20 Loto 7/39
19:30 Dnevnik
20:10 Misija: Zajedno
21:05 Paralele
21:35 24 (8), serija
22:25 Otvoreno
23:10 Dnevnik 3
23:45 Drugi format
00:50 Vrijeme je za jazz: 10
godina HGM jazzorkestra
Zagreb, gost Michael
Abene (2. dio)
01:50 In medias res
02:15 Zločinački umovi 5
02:55 Dr. Oz, talk show
03:35 Skica za portret
03:55 Drugi format
04:40 Lugarnica 19, serija
05:25 8. kat: Umjesto u
mirovinu u pustolovinu,
talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zovlim, vrijeme
stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom
zadatku 2, serija
09:10 Školski sat: Glazbeno
jutro
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degrassi Novi naraštaj
3, serija za mlade
11:10 Žderonja 2, crtana serija
11:35 Znanstvena petica (R)
12:00 Brilljanteen
12:40 Glas domovine
13:10 Eko zona (R)
13:35 Kraljević i ja 4:
Azijska avantura,
američki film (R)
15:05 Degrassi Novi naraštaj
3, serija za mlade
15:30 Obična klinka, serija
15:55 Školski sat: Glazbeno
jutro
16:40 Mala TV:
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
19:40 Glazba, glazba...šansone
20:00 In medias res
20:25 Nogometna Liga prvaka
- emisija
20:40 Nogometna Liga
prvaka: Milan - Barcelona,
1. poluvrijeme
21:40 Nogometna Liga
prvaka: Milan - Barcelona,
2. poluvrijeme
22:35 Nogometna Liga prvaka
- emisija
23:05 Zločinački umovi 5
23:50 Kath i Kim 1, serija
00:10 Retrovizor: Simpsoni 19
00:30 Retrovizor: Braća i
sestre 4, serija
01:15 Retrovizor: Kojak 1
02:05 Noćni glazbeni program

05:55 Nate Berkus show
06:55 Beba Felix, serija
07:20 Super Loonatics
07:45 TV izlog
08:00 Kad lišće pada, serija R
09:00 TV izlog
09:15 Izgubljena čast, serija R
09:55 Walker, teksaški
rendžer, serija R
11:55 IN magazin R
12:45 Izgubljeno nađeno, film
14:30 Walker, teksaški
rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV

17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Imaš poruku, igrani film
01:05 Izgubljeno nađeno, film R
02:50 Opasna igra, serija
03:40 Seinfeld, serija
04:05 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
06.50 Dragon Ball Z
07.20 PopPixie, crtani film
07.30 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
07.45 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode) (R)
09.45 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.05 Večera za 5, (R)
11.10 Vatrorebo, telenovela
12.10 Ruža vjetrova, serija (R)
13.05 Krv nije voda, serija (R)
14.00 Survivor, reality show (R)
15.00 Cobra 11, akcijska serija (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Survivor, reality show
21.45 CSI: NY, serija (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti
23.45 Survivor: Bez cenzure, reality show

00.40 Kost, serija (R)
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 Kost, serija (R)
03.10 RTL Danas, (R)

ČETVRTAK 29.3.2012.

06:09 Najava programa
06:14 Ekumena, religijski kontakt program
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
09:07 Lugarnica 19, serija
09:52 Vijesti iz kulture
10:00 Vijesti
10:10 Veliko, veče, najveće - dokumentarna serija (R)
11:10 Debbie Travis preuređuje 2
12:00 Dnevnik
12:30 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
13:15 Dr. Oz, talk show
14:00 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:10 Trenutak spoznaje
14:40 Hrvatska kronika BiH
14:55 Kulturna baština
15:15 Ponos Ratkajevih, serija
16:05 Alisa, slušaj svoje srce
17:00 Vijesti u pet
18:20 8. kat: Jesmo li samo tijelo, talk-show
19:12 20pet, kviz
19:30 Dnevnik
20:10 Sve u 7!, kviz
21:05 Pola ure kulture
21:35 Ciklus dobitnika Oscara: Stranputica,

američki film
23:45 Dnevnik 3
00:20 Šokačka rapsodija '12, snimka koncerta
01:35 In medias res
02:20 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
03:05 Reprizni program
03:55 Dr. Oz, talk show
04:35 Lugarnica 19, serija
05:20 8. kat: Jesmo li samo tijelo, talk-show

06:35 Najava programa
06:40 Kad zovim, vrijeme stane - telenovela
07:25 Teletubbies
07:50 Mala TV:
08:20 Mega Mindy, serija
08:45 Connor na tajnom zadatku 2, serija
09:10 Školski sat: Djelovanje u timu
10:00 Alisa, slušaj svoje srce
10:45 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade
11:10 Žderonja 2, crtana serija
11:35 Drugi format (R)
12:20 Paralele
12:50 Muški vikend: Great Ocean Road - Bikies, dokumentarna serija
13:15 Reprizni program
13:40 Poruka s mobitela, američki film
15:00 Degraasi Novi naraštaj 3, serija za mlade
15:25 Djevojčica iz budućnosti, serija
15:50 Školski sat: Djelovanje u timu

16:35 Mala TV:
17:10 Doktor Who 4, serija
18:00 Regionalni dnevnik
18:20 Županijska panorama
18:30 Tree Hill 7, serija
19:15 Teletubbies
20:00 In medias res
20:50 Nogomet: Europska liga, emisija
21:00 Nogomet: Europska liga: Schalke - Athletic B, prijenos
22:55 Nogomet: Europska liga, emisija
23:25 Zakon i red: Odjel za žrtve 11, serija
00:10 U uredu 5, serija
00:35 Retrovizor: Simpsoni 19
00:55 Retrovizor: Braća i sestre 4, serija
01:40 Retrovizor: Kojak 1
02:30 Noćni glazbeni program

05:50 Nate Berkus show, serija
06:50 Beba Felix, serija
07:15 Super Loonatics
07:40 TV izlog
07:55 Kad lišće pada, serija R
08:55 TV izlog
09:10 Izgubljena čast, serija R
10:10 Walker, teškaški rendžer, serija R
12:10 IN magazin R
13:00 Larin izbor, serija R
14:30 Walker, teškaški rendžer, serija
16:25 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 IN magazin
18:05 Kad lišće pada, serija
19:15 Dnevnik Nove TV

20:05 Izgubljena čast, serija
21:00 Larin izbor, serija
22:35 Večernje vijesti
22:55 Provjereno
23:55 Osvetnik, igrani film
01:35 Imaš poruku, film R
03:35 Glupost nije zapreka, serija
04:00 Sjedi i šuti!, serija
04:20 Ezo TV, tarot show
05:00 Dnevnik Nove TV R
05:50 Kraj programa

06.15 RTL Danas, (R)
06.50 Dragon Ball Z
07.20 PopPixie, crtani film
07.30 Moji džepni ljubimci, animirani film (R)
07.45 Cobra 11, (dvije epizode) (R)
09.40 Ekkluziv Tabloid, (R)
10.05 Večera za 5, (R)
11.10 Vatrorebo, telenovela
12.10 Ruža vjetrova, serija (R)
13.05 Krv nije voda, serija (R)
14.00 Survivor, reality show (R)
15.00 Cobra 11, (dvije epizode)
16.55 RTL 5 do 5
17.05 Večera za 5
18.00 Ekkluziv Tabloid
18.30 RTL Danas
19.05 Krv nije voda, serija (R)
20.00 Ruža vjetrova, serija
21.00 Survivor, reality show
21.45 CSI, (dvije epizode)
23.30 RTL Vijesti
23.45 Survivor: Bez cenzure, reality show
00.40 CSI: NY, serija (R)
01.25 Astro show, emisija uživo
02.25 CSI: NY, serija (R)
03.10 RTL Danas, (R)

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16.30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18.30 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14.40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
• 18,15 'Vojvodanski tjedan'
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
• 20,00 Divni novi svijet
• 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
• 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
• 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
• 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
• 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
• 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

NOGOMET

Neodlučeno u Starčevu

STARČEVO – Nogometaši Bačke 1901 odigrali su na gostovanju protiv Borca susret bez golova (0-0) i neplanirano izgubili dva boda u borbi za vrh tablice Vojvođanske lige skupina Istok. Priliku za popravni imat će u subotu, 24. ožujka, na svom stadionu kada dočekuju trećeplasiranu momčad Dinama iz Pančeva. Susret počinje u 15 sati.

ODBOJKA

Odbojkašice povele

SUBOTICA – Pobjedom u prvom susretu protiv Varadina (3-1), odbojkašice Spartak NIS povele su u polufinalnoj seriji doigravanja za naslov prvakinja. Sigurnom igrom u prva dva seta »Go-

lubice« su osigurale rezultatsku premoć koju su održale do kraja susreta. Plasman u finale izborit će ekipa koja prva stigne do dvije pobjede.

DERBI

KLADOVO – Dvije prvoplasirane momčadi Prve odbojkaške lige Srbije, domaći Đerdap i gostujući Spartak odigrat će u petak 23. ožujka, derbi susret 20. kola. Pobjedom bi Subotičani, koji trenutačno imaju četiri boda prednosti, praktično osigurali prvo mjesto i plasman u viši rang natjecanja – Superligu.

PLIVANJE

Prvenstvo Vojvodine

SOMBOR – Drugo kolo prvenstva Vojvodine na kojem je sudjelovalo 18 klubova s 425 natjecatelja održano je u subotu 17. ožujka u Somboru. Plivači Spartaka su ukupno osvojili 24 medalje (5 zlatnih, 8 srebrnih i 11 brončanih).

Mladi pioniri: Novak Savić (3. mjesto 100 slobodno), David Hunjadi (3. mjesto 400 slobodno, 3. mjesto 100 prsno), Uroš Spasenić (3. mjesto 100 mješovito).

Pioniri: Andrej Barna (1. mjesto 100 delfin, 1. mjesto 100 slobodno), Davor Mamužić (3. mjesto 400 slobodno), Filip Hunjadi (2. mjesto 1500 slobodno, 2. mjesto 100 delfin).

Kadeti: Bojan Rašković (2. mjesto 400 mješovito, 3. mjesto 100 slobodno), Leon Bali (3. mjesto 400 slobodno), Darko Mamužić

(3. mjesto 100 leđno), Milica Šoštarec (1. mjesto 100 slobodno, 2. mjesto 100 mješovito), Anđela Dženopoljac (3. mjesto 400 slobodno), Laura Horvat (2. mjesto 100 leđno).

Juniori: Tamara Der (1. mjesto 100 delfin, 2. mjesto 400 slobodno) Seniori: Danijel Morotvanski (2. mjesto 100 mješovito, 2. mjesto 400 mješovito), Nikola Sineš (3. mjesto 100 slobodno).

Šoštarec i Rašković u Splitu

SPLIT – Na spisku reprezentativaca za predstojeći plivački tro-meč između reprezentacija Srbije, Hrvatske i Slovenije, koji će se održati 24. i 25. ožujka u Splitu nalaze se dvoje plivača Spartaka: Milica Šoštarec koja će nastupiti u disciplini 50 slobodno i Bojan Rašković koji će plivati u disciplini 400 slobodno.

BOKS

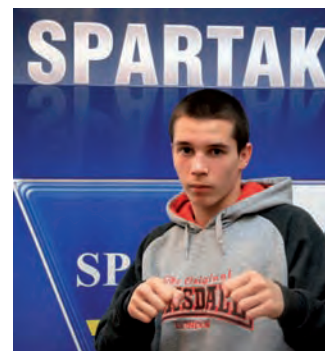
Europska liga

SUBOTICA – Pobjedom protiv ekipe Debrecena (8-7), boksači Spartaka su započeli nastup u natjecanju European boxing lige.

Pojedinačno - 56 kg: Vanja Bačić - Norbert Kaluca 2:2, 60 kg: Daut Sulimani - Gabor Hinger 3:1, 64 kg: Faruk Ajvazi - Gabor Gorbić 0:4 (prekid u trećoj rundi), 69 kg: Denis Memetović - Balaž Bačkai 0:4 (predaja u drugoj rundi), 75 kg: Marko Božović - Ferenc Terek 4:0, 81 kg: Nemanja Uverić - Peter Nad 2:2, 91 kg: Marko Radonjić - Sabolč Del 4:0.

Vanja Bačić na olimpijskim kvalifikacijama

SUBOTICA – Mladi, talentirani subotički boksač Vanja Bačić izabrao je pravo nastupa na olimpijskom kvalifikacijskom turniru koji će se održati od 13. do 18. travnja u Istanbulu (Turska). U pripremi za ovo natjecanje koje bi mu u slučaju uspjeha donijelo plasman na OI u Londonu, Bačić će sudjelovati na nekoliko jačih međunarodnih natjecanja u Rusiji i Češkoj. Plasman na OI izborit će četiri boksača u kategoriji do 56 kg, što znači da će mladi Subotičanin morati izboriti plasman u polufinale do kojega ga vode tri pobjede.

LIGA PERSPEKTIVE

Finalni dueli

SUBOTICA – Natjecanje subotičkih osnovnih škola u Futsalu za učenike 3. i 4. razreda, stiglo je do finalne završnice koja će se odigrati u nedjelju, 25. ožujka. U velikom finalu snage će odmjeriti momčadi osnovnih škola »Miroslav Antić« i »Matko Vuković«, dok će se za treće mjesto u ukupnom poretку boriti OŠ »Sonja Marinković« i »Majšanski put«.

FLASH VIJESTI

NOGOMET, Superliga: Spartak – Novi Pazar 1:0

NOGOMET, Prva liga žene: Spartak – Lask Crvena zvezda 0:1

KOŠARKA, Prva B liga: Napredak Maxi Co – Spartak 61:60

DEJAN GODAR, NOGOMETAŠ BAČKE 1901

Vratio sam se da pomognem

*Igračkom kvalitetom i iskustvom želim pridonijeti
plasmanu kluba u viši rang*

Razgovor vodio: Dražen Prčić

Proljetni dio nastavka prvenstva Vojvođanske lige skupina Istok, najstariji nogometni klub u državi, Bačka 1901, dočekuje s velikim ambicijama plasmana u viši rang natjecanja i željom za osvajanjem jednog od prva dva mjesta na tablici. S dugogodišnjim igračkim iskustvom u nekoliko europskih država *Dejan Godar* je jedan od najiskusnijih prvotimaca koji svojom nogometnom vještinom nastoji pridonijeti ostvarenju dugogodišnjeg cilja.

»Momčad je vrlo mlada, uz nas nekoliko starijih, ali skupa činimo jednu kompaktnu cjelinu u kojoj vlada veliko zajedništvo u nastojanju ostvarenja zadanog cilja, osvajanja pozici-

je koja bi nam otvorila mogućnost plasmana u Srpsku ligu. Moj povratak u aktivne igračke vode upravo i je povezan s ambicijama Bačke i voljan sam pomoći koliko god mogu«, započinje priču Dejan Godar, dok sjedimo u njegovom istominenom kafiću u Subotici.

POVRATAK NOGOMETU

Posljednje dvije godine Godar je »okačio kopačke o klin«, ali ih je početkom ove sezone u Vojvođanskoj ligi ponovno »skinuo« i nastavio igračku karijeru tijekom koje je nogometaški obišao dobar dio Europe.

»Nakon povratka iz Albanije, prekinuo sam s aktivnim igranjem, ali sam, eto, u 33. godi-

ni ponovno odlučio zaigrati i pomoći Bačkoj u nastojanju da se plasira u viši rang. Bez obzira na svoje godine, koje zbog dobre tjelesne kondicije ne osjećam kao teret, mislim da još uvijek mogu igrati dobro i odgovoriti svim zahtjevima ligaškog natjecanja u Vojvođanskoj ligi. Svojevremeno sam u Finskoj četiri godine bio kapiten momčadi koja je bila sastavljena uglavnom od mladih nogometaša i uvijek sam nastojao pomoći mlađim suigračima, pa tako i danas pokušavam svoje iskustvo usmjeriti pozitivno prema ostalom, nešto mlađem dijelu momčadi. Određeni respekt postoji, ali nikada se ne postavljam kao netko koga bi morali slušati. Opet, moja nogometna prošlost i nastupi za prvoligaške momčadi nekoliko europskih država u njihovim očima imaju određenu težinu i poštovanje.«

POZICIJA U MOMČADI

Veznjak i tehničar po nogometnoj vokaciji, Dejan Godar, je uvijek igrao na pozicijama u veznom redu svake momčadi za koju je nastupao.

»Igram na poziciji zadnjeg veznog, ali kako imamo manjak igrača na štoperskim mjestima po potrebi uskačem i na tu poziciju. Trkački i motorički sam još uvijek potpuno 'fit' i mogu odgovoriti svim zahtjevima mjesta na kojem igram. Tijekom nogometne stanke nisam se udebljao, pa sam bez problema bio spreman odmah se uključiti u trenažni proces momčadi. S druge strane, sada nogomet igram ne zato što moram, nego zato što volim.« Bačka 1901

Nogometni globtrotter

Tijekom aktivne igračke karijere Dejan Godar je nastupao u prvoligaškim momčadima Hrvatske, Švedske, Finske, Slovačke, Mađarske i Albanije.

Godinama već momčad sa stadiona pokraj Somborske kapije ne uspijeva preskočiti okvire Vojvođanske lige, iako joj je prema renomeu i infrastrukturnim potencijalima zasigurno mjesto dvije ligaške stepenice više.

»Bačka 1901 je jedan vrlo dobro organiziran klub koji pruža solidne uvjete za trening i ligaške nastupe, uz korektan odnos prema kompletnom igračkom kadru. Mislim kako je ovom klubu mjesto minimum u trećoj ligi, a prema mogućnostima, u odnosu na druge momčadi, klub bi mogao biti bez problema i članom Druge lige. Igrao sam u šest država i uvijek za prvoligaške momčadi, ali nisam imao problema s adaptacijom na igru u četvrtoj ligi u kojoj sada nastupam. Svaka liga se mora respektirati. Ipak, smatram da je naša momčad za klasu bolja od ostalih, ali nas nekoliko neplaniranih rezultatskih kikseva, prije svega na domaćem terenu, košta trenutačno slabijeg plasmana. Neplanirani remi u Starčevu donio nam je gubitak još dva boda, pa sada zaostajemo pet bodova iza vodećeg Proletera, odnosno četiri boda iza drugoplasiranog Radničkog.«

REPREZENTACIJA

Dejan Godar redovito nosi majicu nogometne reprezentacije Hrvata iz Vojvodine (Srbije) i sudjelovao je u ostvarivanju lijepih sportskih rezultata koje je ova selekcija postigla na međunarodnim natjecanjima.

»Uvijek se rado odazivam pozivu za nastup u reprezentaciji Hrvata iz Vojvodine (Srbije), imamo dobru ekipu i uvijek se borimo za najviše pozicije na svakom natjecanju na kojem sudjelujemo. Ove godine nas očekuju nastupi na dva velika turnira u Austriji i Njemačkoj i vjerujem da ćemo opravdati očekivanja«, zaključio je kraći nogometni razgovor igrač-povratnik Dejan Godar.

POGLED S TRIBINA

Derbi

Pobjedom u subotnjem velikom hrvatskom derbiju Dinamo je, čini se već odavno, osigurao novi naslov prvaka i još jednu sezonu pribrojio u kolekciju apsolutne dominacije hrvatskim nogometom.

»Vječiti drugi«, Hajduk dobro se držao, imao je golom Vukušića vodstvo sve do posljednjih petnaest minuta, ali su ga dva pogotka rezervista Krstanovića vratila u realnost pozicije koju već godinama zauzima.

Je li derbi ispunio očekivanja?

U ligi koja ne obiluje baš često velikim i atraktivnim susretima, dueli Dinama i Hajduka jedini su pravi derbiji koji bi trebali privući najviše pažnje gledateljstva. Subotnji ogled na Maksimiru privukao je nešto više od 18.000 gledatelja (prema službenim podacima 11.600 prodanih ulaznica) što je daleko od punog stadiona, ali je u današnjim uvjetima relativno pristojan posjet. Deset bodova prednosti koje su Modri imali prije utakmice nisu baš prevelik mamac, uz očekivanost demonstracije nadmoći domaće momčadi, zasigurno su utjecali na odluku mnogih da u subotu izaberu drugi zabavu. Oni koji su došli, misli se na najvatrenije navijače, zabavljali su se bakljadom (oba tabora), izazvavši čak nakratko prekid susreta u oba poluvremena, što je na određeni način pridonijelo štimungu koji priliči velikim derbi susretima. Što se tiče nogometa, nešto posebno kvalitetno nije viđeno, no to je ono najbolje od najboljeg u hrvatskom klupskom »loptanju«. Viđena su tri pogotka, što je već nešto, bilo je nekoliko izglednih prilika, dosuđen je dvojbeni kazneni udarac za domaću momčad i sve u svemu susret je opravdao očekivanja. Naravno, za publiku razmaženu brojnim velikim utakmicama koje se svakodnevno mogu vidjeti na brojnim kabelskim kanalima, uvijek će nešto manjkati i ne biti na željenoj razini kvalitete. Ali, to je jednostavno ono čime hrvatski nogomet u ovom trenutku raspolaže. Boljeg nema.

D. P.

NOGOMET

Dinamo na plus 13

Bodovna prednost branitelja naslova Dinama uvećana je s dodatna tri boda, nakon pobjede u subotnjem derbiju protiv Hajduka (2-1) i sada iznosi, po svemu sudeći, nedostižnih plus 13. Domaći poraz Rijeke protiv Zadra (0-1) stajao je posla trenera Ištuka, a novi šef struke je Dragan Skočić.

Ostali rezultati 21. kola: Split – Varaždin 2:2, Istra 1961 – Šibenik 2:1, Cibalia – Lučko 1:3, Slaven – Osijek 2:0, Inter – Karlovac 4:0, Zagreb – Lokomotiva 0:0

Tablica: Dinamo 54, Hajduk 41, Slaven 38, Split 34, Cibalia 32, Lokomotiva 30, Rijeka, Osijek, Zagreb 29, Zadar 28, Inter, Istra 1961 27, Šibenik 21, Lučko 19, Karlovac 15, Varaždin 9.

KOŠARKA

Dvije pobjede

Sigurnom pobjedom protiv Hemofarma (80:64) Cedevita drži drugu poziciju na tablici, dok je Cibona svladala Domžale (82 – 72) i izdvojila se na sedmom mjestu. Treći hrvatski predstavnik Zagreb CO doživio je domaću katastrofu uvjerljivim porazom protiv momčadi Širokog (48-72).

RUKOMET

Minimalan poraz

Rukometaši Zagreb CO poraženi su u prvom susretu osmine finala Lige prvaka na gostovanju u Skoplju protiv Metalurga (19-18). Domaća momčad predvođena trenerom Linom Červarom uspjela je nadigrati favorizirane »Zagrepcane« i s jednim golom prednosti putuje na revanš u glavni grad Hrvatske. Uzvratni susret na programu je u subotu 24. ožujka u 20.15.

HOKEJ

Kraj sezone

Pobjedom u Zagrebu (5-2), momčad KAC-a iz Klagenfurta stigla je do četvrte pobjede u polufinalnom doigravanju protiv Medveščaka i ukupnim rezultatom 4-1 izborila plasman u veliko finale EBEL lige u kojem će igrati protiv Black Wingsa iz Linza. U svojoj najboljoj sezoni »Medvjedi« su ostvarili lijep rezultat uz rekordan broj osvojenih ligaških bodova i posjetitelja na svojim utakmicama.

SKIJANJE

Kostelić bez malog globusa

Nedovoljna oporavljenost od nedavne ozljede koljena koštala je Ivicu Kostelića gubitka malog kristalnog globusa u natjecanju najboljih slalomaša. Do posljednje utrke u Schladmingu imao je prednost, ali ju je ispustio slabim nastupom. Za utjehu mu ostaje naslov najboljeg u kombinaciji.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

Prodajem stan 42 m² u Kerskom naselju. Može zamjena za poljoprivredno zemljište (okolica Starog Žednika, Đurđin, Mala Bosna, Verušić). Cijena: 20.500 eura. Tel.: 069 2355039.

Hrvatska glazbena udruga »Festival bunjevački pisma« iz Subotice moli ljude dobre volje da im daruju polovni pianino ili bolju klavijaturu (sintisajzer) potrebnu za aktivnosti udruge. Predstavnik udruge možete kontaktirati na telefon: 060/016-1167.

Kupujem: plinske boce, plaćam 1000 dinara, krupnač krupač Odžaci do 70 eura, a Lifam do 50 eura i kupujem traktor IMT ili Rakovica, priključne strojeve, motokultivator. Tel.: 063-8131246.

Izdajem sobe s kupatilom i upotrebom kuhinje u Makarskoj. Parking osiguran. Tel.: 021 6433 – 395; 060 6331 910; 00 385 21 617 909.

Prodajem nedovršenu kuću na placu od 400 m² u Tavankutskoj ulici, preko puta Blaškovo križa, u blizini centra grada. Tel.: 062 513 798.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

U Subotici na Radijalcu izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG CATV, za učenika-cu studenta-cu nepušača. Tel.: 024-558227 ili 061-1979116.

Izdajem u Novom Sadu, kod Master centra dvosoban namješten stan, 56 četvornih metara, I. kat. Cijena 150 eura, plus depozit. Tel.: 064 3486975

Izdajem poslovni prostor u Subotici veličine 240 m² (radionica/skladište 100 m², 2 ureda 56 m² i 4 prazne prostorije za maloprodaju ili usluge) u Ulici Ivana Ivanića br. 33 (iz Braće Radića). Tel.: 069 754 202.

Torte i kolače pravim. POVOLJNO. Tel.: 024-527-499 i 064-18-39-591.

Prodajem sliku ulje na platnu hrvatskog slikara Ivana Čorka. Slika je stara 50-60 godina Tel.: 061-139-19-52.

Prodajem ulje lavande, pomaže kod problema s bakterijom eserihije coli, bronhijalne astme glavo-bolje. Tel.: 064-29-42-338.

Jeftino se prodaje sljedeća dječja oprema: dječji krevetac, dječja kolica, ljetna kolica, hodalica, hranilica, igračka Kengur, ruksak za nošenje bebe. Tel.: 24-525-232

U najljepšem dijelu Kertvaroša u Subotici 800 m od Gradske kuće prodaje se dio obiteljske kuće cca 60 m spremno za adaptaciju za 15.500 eura. Tel.: 063-8838747 i 024-572-875.

Kupio bih vjetrenjaču za 12V=750W. Može nekompletna ili neispravna. Tel.: 061 691 92 37.

U Subotici, na Radijalcu, izdajem jednokrevetnu namještenu sobu s upotrebom kupaonice, CG, CATV. Za učenika ili učenicu, studenta, nepušača. Tel.: 024 558 227 ili 061 19 79 116.

Izdajem dvosoban namješten stan u Zagrebu (Folnegovićevo naselje), 3 kreveta, plinsko grijanje, blizina tramvajske stanice. Cijena: 300 eura. Tel.: 00381 63 8820654 (Srbija) ili 00385 91 1770000 i 00385 98 819437 (Hrvatska).

Prodajem zbirke zadataka za pripremu državne mature za hrvatski, engleski, matematiku, fiziku, kemiju i biologiju. Tel.: 063 8820654.

Tražim mladu ženu osobu koja nije u radnom odnosu za poslove u kući. Tjedno dva puta po par sati. Tel.: 024 520 764. Zvati od 12 do 14 sati.

Povoljno prodajem 80 knjiga iz kompleta »Pet stoljeća hrvatske književnosti«. Tel.: 024/542-754.

Prodajem petosobnu kuću na kat u centru Kertvaroša, može za 2 obitelji, od čvrstog materijala izgrađena 1966.-1968., gradsko grijanje, voda, trofazna struja, parket, cca 200-200 m², plac cca 500 m². Tel.: 024-545-901.

Čamci od belog slavonskog hrasta, po vašim ili mojim dimenzijama, prijevoz po dogovoru. Petar Okrugić, Morović. Tel.: 064-3467056; www.okrugic-camci.co.rs

Primila bih u svojoj kući u Bačkoj Topoli dvije ili tri osobe za izdržavanje; primam i nepokretne. Plaćanje po dogovoru. Tel.: 069-177-17-99.

Pakrac – na prodaju odmah useljiva obiteljska kuća – dvokatnica površine oko 280 m² sa svim priključcima. Dokumentacija o vlasništvu uredna. Tel.: 00 381 62 788 932.

Prodajem kvalitetan bolnički električni krevet i toaletnu stolicu u odličnom stanju. Tel.: 062 890 16 44.

Izdajem poslovni prostor u Subotici, 54m², strogi centar, pješačka zona, ulični deo 10 m, sve u staklu. Tel.: 063 516-300.

Prodajem Opel Astru 2001 godište 1,6 plin atest do 2018 godine, registriran do 16. 6. 2012. godine Cijena 2700 eura. Tel.: 064-1826160.

Prodajem: proso, zob, kombajn Zmaj 780 u odličnom stanju, peč za centralno grijanje na čvrsto gorivo, novi »smederevac« i električni štednjak s polovinom na plin. Tel.: 064-2281100.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važit će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara

☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 40 EURA

☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

* **Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje**

* **Inozemstvo: 10 eura godišnje**

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22

VOJVOĐANSKA BANKA

AD MS FIL. SUBOTICA

IBAN: RS3535500000200292421

NIU Hrvatska riječ,

Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:

NIU »Hrvatska riječ«,

Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

Posjet sinu u SAD

Piše: Dražen Prčić

Proljeće tek stiže u naše krajeve, a Ruža i Zlatko Krimer doživjeli su njegovu uvertiru nekoliko mjeseci prije, tijekom božićnog posjeta sinu Damiru. Zimske fotografije zabilježene za vrijeme obiteljskog posjeta SAD posve se uklapaju u sliku naše sadašnjosti, iako je tada kod nas vladala prava zima.

»Svaki odlazak kod mog Damira predstavlja mi veliku radost, jer se vidimo samo jednom u dvije godine, a ovog puta se sve poklopilo s božićnim i novogodišnjim blagdanima što je dodatno uvećalo radost naših, sve rjeđih, zajedničkih trenutaka. Također, sada je sa mnom putovao i suprug Zlatko, pa je, izuzev kćeri *Dubravke*, gotovo cijela obitelj ponovno bila na okupu«, započinje američku priču mama Ruža.

TAMPA, ST. PETERSBURG, NEW ORLEANS

Tijekom tri tjedna, koliko su proveli na američkom kon-

tinentu, bračni par Krimer najviše vremena je bio u Tampi gdje njihov sin trenutno živi. Upriličili su posjet i St. Petersburgu, gradu u kojem radi (Florida), a prema osobnoj želji oca Zlatka tri dana su proveli u New Orleansu (Louisiana).

»Prvi put sam bila u Tampi, jer je moj prijašnji posjet bio vezan uz Orlando, također na Floridi, pa mi je sve na određeni način bilo drukčije. Pogotovo što se, unatoč činjenici da je bilo vrijeme božićnih blagdana, nije moglo puno toga osjetiti od prazničnog ozračja, jer Amerikanci svetkuju isključivo unutar svojih domova i vrlo su zatvoreni prema javnosti, držeći strogo do svoje privatnosti. Tako smo i mi proslavili Božić u obiteljskom ozračju Damirovog doma, radujući se što smo ponovno skupa. Ostale dane koje smo bili u Tampi, uglavnom smo provodi-

li u obilasku grada i plaža, uživajući u nesvakidašnjem zimskom ugođaju na ugodnih prosinačkih dvadesetak stupnjeva. Dojmljiva mi je bila mogućnost šetnje bosih nogu po pijesku uz ocean, pomišljajući kako bi doma to bilo posve nezamislivo. Čekajući sinov povratak s posla, često smo znali otići u neki od poslovno-trgovačkih centara koji se nalaze u blizini, obilazeći i razgledajući brojne trgovine. Navečer, kada bismo svi bili na okupu, znali smo izaći na večeru ili pije u neki od mnogobrojnih restorana.

Jedan dan smo iskoristili za posjet St. Petersburgu, gradu u

kojem Damir radi, pa smo otišli u muzej glasovitog španjolskog slikara *Salvadora Dalija*, u kojem se nalazi, pored muzeja u njegovom rodnom gradu Figuerasu, najveći broj njegovih umjetničkih djela, dok smo ostatak dana proveli u razgledanju gradića koji se nalazi na pol sata vožnje od Tampe.

Ipak, glavni turistički doživljaj ovog posjeta SAD bio je odlazak u New Orleans, turistički biser Louisiane i obilazak njegovih kulturnih znamenitosti. Osobito nas se dojmila Francuska četvrt koja u mnogome odudara od klasičnih američkih stereotipa i uvriježenih strogih zabrana po pitanju organiziranja javnog života. Ovaj grad je doživljaj sam po sebi, grad u kojem se na nama pomalo neobičan način slavi život i umjetnost življenja. Prema preporuci jednog sinovljevog prijatelja kušali smo glasovite školjke, kolače, kavu i još nekoliko lokalnih specijaliteta po kojima je ovo podneblje poznato i sve nam je to bilo pomalo neobično. Ponajprije zbog činjenice što se za sve trebalo čekati u redu, jer je mnoštvo ljudi svakodnevno u posjetu New Orleansu i nitko nigdje ne žuri. Svi su nasmijani, raspoloženi i relaksirani, što je za naše prilike, također pomalo nesvakidašnje. Nezaboravne su bili večernje šetnje po četvrti Bourbon uz zvuke jazz-a koji dopire na svakom koraku, što je također bio nesvakidašnji ulični ugođaj u odnosu na klasičnu američku rutinu.

Nažalost, tri tjedna su prebrzo prošla i došlo je vrijeme povratka doma, a sljedeće naše viđenje bi trebalo biti kod nas u Subotici«, s dozom je sjete zaključila priču s američkog kontinenta Ruža Krimer.

Biljke uzvraćaju ljubav

Čovjek čovjeku ljubav najčešće uzvraća riječima. No, riječi mogu biti i vrlo neiskrene i prijetvorne. Teško je utvrditi njihovu pravu narav odmah čim su izgovorene, za prepoznavanje neiskrenosti često su nam potrebne i godine. Mnogi kažu da najčistiju ljubav čovjeku uzvraćaju životinje, a neki kažu i biljke. Među potonjima je i šezdesetdevetgodišnja Sončanka Marija Adin. U njezinoj kući na periferiji sela dominiraju biljke. Dvorištem dominira ukrasno raslinje, a »ustakliti gank« ispunjen je cvijećem. Cvijeće je i u sobama, a cvijeće ispunjava i Marijin život.

»Ljubav prema biljkama u najmlađim danima mi je usadila moja baka. Već tada sam najviše vremena provodila s njom u vrtu. Osobiti užitak bilo mi je »raduckanje po baščice«. Tako sam od malih nogu naučila razlikovati cvijeće po vrstama, pa sam već u školskoj dobi znala kada se koji cvijet rascvjetava, koje je boje, koliko dugo ostaje rascvjetan. Isto tako od bake sam naučila sve o sadnji i uzgoju povrtlarskih biljaka«, priča baka Marica. Od prije četrdesetak godina svoju ljubav prema biljkama isprofilirala je i usmjerila u cvjećarstvo. »Cvjećarstvo mi je istinski životni hobi. U svojoj »baščici« imam jako puno vrsta autohtonog cvijeća, kojega su uzgajale naše bake, a u posljednjih desetak godina pravi izazov mi je i uzgoj rijetkih vrsta cvijeća, koje su rijetke u našim krajevima. U kriznim devedesetim uzgajala sam i cvijeće za prodaju, preživljavali smo kako je tko umio. Danas mi je uzgoj cvijeća opet čist hobi. Dijelim ga mnogima, a najveće mi je priznanje kada u njihovim vrtovima vidim da su ga uzgojili po mojim napucima«, priča baka Marica iznoseći na svjetlo dana jednu kliviju s prekrasnim, nježnim cvijetom, koji djeluje toliko otmjeno, a traje svega nekoliko dana. »Klivija je sobna, dugogodišnja biljka. Ukoliko želimo da nam svake godine cvjeta, moramo joj osigurati povoljne uvjete za zimsko mirovanje. Od polovice listopada više se nikako ne smije dohranjivati, a zalijevanje se mora ograničiti na minimum. Ne smijemo ju držati u pretoploj, ali ni u prehladnoj prostoriji. U vrijeme mirovanja najviše joj odgovara temperatura od 10 do 12 stupnjeva. Zalijevanje pojačavam čim joj se između listova pojavi cvjetni pup. Kliviju ne smijemo baš često ni premješti s mjesta na mjesto, niti ju smijemo previše okretati. Mnogi to čine, misleći da joj okretanjem prema svjetlu pomažu u pravilnom rastu listova, a onda se jako iznenade kada ona prestane cvjetati. Zbog netipičnog, specijalnog poretka, listovi klivije ne mogu se, poput listova ostalih biljaka, okretati za izvorom svjetla, pa je slabo ili nikakvo razvijanje cvjetnih pupova upravo posljedica forsiranja nečega što joj nije urođeno. U doba vegetacije klivija iziskuje obilno zalijevanje, a tijekom čitave godine listove treba prskati i prati. Inače nije osjetljiva biljka, a vrlo dobro podnosi suhi sobni zrak i centralno grijanje. Uspijeva i onda kada joj ne možemo osigurati puno svjetlo, jedino se moramo pridržavati pravila o zalijevanju i mirovanju. Cvijet klivije pojavljuje se upravo na prijelazu iz zime u proljeće. Ovi krupni cvjetovi, prekrasnih boja najveća su mi nagrada, odnosno to mi je puno uzvraćanje ljubavi za svu ljubav koju ja pružam njoj kroz godinu«, priča o svojoj mezimici među cvijećem baka Marica.

23. ožujka 2012.

U NEKOLIKO REDAKA

Vrt

Proljeće je stiglo, a s njim i raznovrsni vrtlarski poslovi. Sve je više ljudi u svojim vrtovima i okućnicama, prekopava se i raščišćava svaki dio plodnog tla. Nije to više stvar estetike, nego primjenjene prakse. Kakve su cijene povrća na tržnicama, sve više ljudi će se okrenuti domaćoj proizvodnji i pokušati napraviti dvostruku korist – napuniti trpezu i prištedjeti koji dinar...

FOTO KUTAK

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

Radi se!

KVIZ

Vjekoslav Bastl

Koje godine i gdje se rodio hrvatski arhitekt Vjekoslav Bastl?
Kada se Bastl doselio u Zagreb?
Na kojoj školi je stekao stručno zvanje?
Što je bila tema njegovoga završnog rada na Bečkoj akademiji?
Kako se zove arhitektonska generacija kojoj je pripadao?
Kojem stilu je Bastl bio naklonjen u svom radu?
Koje zgrade u Zagrebu nose njegov potpis?
Kada i gdje je umro Vjekoslav Bastl?

Rodio se 13. kolovoza 1872. godine, u Pribramu u Češkoj.
1892. godine.
Kraljevskoj zemaljskoj obrtnoj školi.
Crkva svetog Blaža u Zagrebu.
Druga akademska generacija.
Secesiji.
Trgovačko-obrtnička komora, Zgrada mirovinskog zavoda Hrvatskog zemaljskog kazališta, Zgrada Trgovačko-obrtnog muzeja i dr.
Umrlo je 3. rujna 1947. godine, u Zagrebu.

VICEVI

Došao muž doma pijan i nakon njegova ulaska u kuću začuje se: Buum!
Što je to? – upita ga žena.
Pao mi je kaput.
Kako se kaput može toliko čuti?
Pa kad sam ja u njemu – odgovori muž.

Došla nova profesorica u školu i začuđena neredom koji vlada, komentira:
Ovakvo nešto dosad nisam vidjela, ovo je prava kaubojska škola.
Netko dobaci:
Konje ostavljamo u zbornici!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati

SVE NA JEDNOM MJESTU

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATA

VIKEND AKCIJA

23.03-
26.03.2012.

Slanina hamburška 1kg

~~355.90din~~
319.90din

Mladi luk veza

~~29.90din~~
15.90din

Zelena salata
1 kom

~~34.90din~~
25.90din

Kobasica domaća 1 kg

~~545.90din~~
495.90din

Vino crno Royal 1 l

~~195.90din~~
175.90din

Prezla 200g

~~35.90din~~
26.50din

Čoko plazma posna 120g

~~102.90din~~
89.90din

Omekšivač za rublje Ornel 3L
više vrsta

~~549.00din~~
336.90din

Deterdžent za rublje Merix Tropska
Svježina 9kg + Mer limun 1L
GRATIS

~~1.299.00din~~
889.90din

KLJUČ USPEŠNOSTI - DOBAR MARKETING

www.svastara.rs

VOJVODANSKA
Svaštara